

**ACTA VAN DE GENERALE SYNODE VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN
NEDERLAND, GEHOUDEN TE BERKEL EN RODENRIJS VAN 14 OCTOBER-20
NOVEMBER 1952**

Bidstond

Op Maandagavond, 13 October 1952, zijnde de vooravond van de dag, waarop zou samenkomen de generale synode van De Gereformeerde Kerken in Nederland te Berkel en Rodenrijs, in het jaar onzes Heeren 1952, werd vanwege De Gereformeerde Kerk van Berkel en Rodenrijs in haar kerkgebouw aan de Rodenrijseweg een bid uur gehouden, teneinde in een dienst des Woords en der gebeden de zegen des HEEREN af te smeken over de arbeid der te houden synode.

De praeses van de vorige synode, gehouden in 1951 te Kampen, Ds G. Visee van Kampen, was op uitnodiging van de kerkeraad van Berkel en Rodenrijs in deze samenkomst de voorganger.

Vóór in gebed en smeking de genadige hulp en bijstand Gods voor de synodale arbeid te vragen, bediende Ds G. Visee het Woord Gods uit Psalm 90 de verzen 7, 16, 17 en 1.

De prediker sprak o.m. het volgende :

Behalve, dat de synode samenkomt op een ongewone tijd, komt zij ook samen op een ongewone plaats : generale synoden plachten niet op dorpen te vergaderen. Dat dit thans nodig is, herinnert ons aan de storm, die over de Gereformeerde Kerken in Nederland gevaren is. We bevinden ons tussen de puinhopen op de ruïnevelden van onze vaderlandse Kerk. Waarlijk, we hebben het ervaren : „Want wij vergaan door Uw toorn, door Uw grimmigheid worden wij verschrikt.”

Wat zullen wij nu bidden ? Wij gaan in ons bidden altoos de verkeerde kant op. Maar omdat de Geest onze zwakheden te hulp komt, en Hij voor ons bidt, weet ik ook, wat wij bidden moeten. Het staat in het Woord van de Geest. In het gebed van Mozes, de man Gods : „Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden en Uw heerlijkheid over hun kinderen.” Dáárom gaat het. En dan komt het goed. God is ons een toevlucht geweest van geslacht tot geslacht.

Het is vandaag 13 October. Het is precies honderd achttien jaar geleden, dat ook op een dorp, hoog in het Noorden, in Ulrum, een kerkeraad vergaderde met zijn geschorste dienaar des Woords, Hendrik de Cock. Om hem en om de gemeente lag de strik van de kerkelijke bewindvoerders. Maar op 13 October 1834 brak voor de kerkeraad, op de volgende Dinsdag voor de gemeente, de strik en zijn vrijgeraakt. Toen zette de vervolging op de afgescheidenen in. Maar de HEERE is hun toevlucht geweest. En midden in het kerkelijk ruïneveld staat door Gods genade nog een overblijfsel. Tot Hem gaan we vanavond. Maar voor we gaan bidden bedienen we U eerst het Woord Gods over :

Mozes' gebed voor des HEEREN werk en voor het werk Zijner knechten, gebeden

1. temidden van de openbaring van Gods toorn over de Kerk ;
2. in de verwachting van Gods genade over de gemeente ;
3. in dankbaar gedenken van de gunst, voorheen aan haar betoond.

1. Deze psalm is een van de vaste nummers van oudejaarsliturgie en begrafenisdienst. Dat is wel te verstaan. Zijn klanken passen bij de stemming van weemoed. In die geest willen ook de jongste vertalers van deze psalm, blijkens het opschrift, dat zij er boven plaatsten dit lied gelezen hebben. Dat opschrift luidt : „De eeuwige Toevlucht voor den vergankelijken mens.” Maar de vraag is, of dit juist is. Want om te beginnen : zeventig, tachtig jaar oud worden, dat is voor óns inderdaad de uiterste grens. Maar wie in die dagen op deze leeftijd stierf, die ging heen in de kracht van zijn leven. Mozes was, toen hij deze psalm zong, de honderd reeds lang gepasseerd. Mozes klaagt hier dan ook niet over de broosheid van het leven, maar over het wegsterven van de Kerk in de woestijn onder het oordeel Gods. Daar ging in die dagen een zeer bijzonder oordeel Gods over de Kerk. U weet wel, hoe dat was met het volk, dat uit Egypte was gegaan. En zijn hart krimpt ineen. Wij vergaan door Uw toorn en door Uw grimmigheid worden wij verschrikt. En zo schrijft Paulus ons daarover in 1 Cor. 10 tot

waarschuwing, hoe onze vaders allen onder de wolk waren, en hoe ze allen eenzelfde geestelijke spijs gegeten en eenzelfde geestelijke drank gedronken hebben maar in het merendeel van hen heeft God geen behagen gehad, want zij zijn in de woestijn nedergestort.

Kennen wij de situatie der Kerk vandaag ? Neen, ik wil niet haastig uit tegenspoeden en tegenslagen ook in ons kerkelijk leven concluderen tot : daar is de toorn bij God. Ofschoon ik omgekeerd ook zou willen manen tot voorzichtigheid in het trekken van een omgekeerde conclusie. dat de HEERE niet toornig op ons zou zijn. Een God, die niet waarlijk, niet echt, niet en wel toorn op Zijn volk, nu eens toorn, en dan weer Zijn aangezicht in gunst doet lichten. dat is de God der Schriften niet, maar een gedachtenspinsel. En een Kerk, op welke de HEERE niet beurtelings toorn of genadig is, dat is ook de Kerk der Schriften niet. En reeds in het algemeen is het waar : waren er geen zonden, dan waren er geen wonden. En daarom is het ook waar, wat Calvijn ergens opmerkt, dat we, zodra de tegenspoed ons treft, reeds worden opgewekt tot het bedenken van onze zonden.

Maar nu concreet : is de HEERE toornig: op ons ? Zeg niet te spoedig „neen“. Want als de HEERE eens onze ongerechtigheden voor zich stelt ? Als Hij ons eens zou gaan doorlichten ? Kralingen staat weer op het agendum der synode. Denk er om : ik gooi naar die Kerk niet met stenen. En ik zeg ook niet : de zonde en ellende van Kralingen gaan ons niet aan. Mozes was een getrouw man Gods in heel zijn huis. Hebr. 6. Maar Mozes zegt ook niet : nu gaan mij de zonden van die anderen niets aan. Mozes kreunt : Gij stelt onze zonden voor Uw aangezicht. Hoe staat het onder ons met de doorgaande reformatie ? Neen, ik denk hier niet aan georganiseerde reformatie. Er wordt genoeg georganiseerd. Ik denk aan de ongeorganiseerde, die aan alle georganiseerde moet voorafgaan. Is er onder ons die tedere, godvruchtige wandel met de HEERE ? Ik bid u, maak u van die vragen niet af. God de HEERE heeft ons ook in het sterven van twee hoogleraren hard geslagen. Ik bid u, zet nu geen constructies en geen redeneringen op om te betogen, dat de HEERE ons eigenlijk niet sloeg. God ontnam ons wat. Twee mannen op wie we trots waren.

Dáártoe misschien, dat we afzien zouden van alle mensen, om alleen de HEERE over te houden.

Ik kijk breder. Want de Kerk in Nederland - dat zijn wij niet. Als ge de vrijgemaakte gereformeerde Kerken in Nederland hebt gezien. dan hebt ge niet. nog niet heel de Kerk in Nederland gezien. Dan hebt ge gezien een overblijfsel der Kerk. Gode zij dank een overblijfsel. De komende generale synode moet o.m. twee mannen benoemen voor de Theol Hogeschool aan de Broederweg in Kampen. Als het goed was. dan moest het zijn aan de Theol. Hogeschool aan de Oudestraat. We kunnen onze zonen niet meer sturen naar de Vrije Universiteit. Of naar Groningen. Utrecht en Leiden eens de illustere scholen waar het Woord heerste. Waar de bede leerde die Voetius eens schreef aan de wand van de Utrechtse senaatszaal : Sol justitiae illustra nos - Zonne der gerechtigheid, verlicht ons. Ik zie het verval, ook buiten ons land waar eenmaal Gods Kerken bloeiden. Dat is de situatie van vandaag. En van die Kerk in deformatie zijn wij een armelijk overblijfsel. We leven op een ruïneveld.

In die situatie gaan we aan de vooravond van de synode bidden. Zullen we om grote dingen bidden ? Neen. De ware heerlijkheid der Kerk, dat is de vergadering van de Kerk zelve. Dat is onder al die oordelen Gods telkens weer de grote zorg van Mozes geweest : het werk Gods. Hij bad niet om afwending van het oordeel terwille van de mensen. maar terwille van de doorgang van het werk Gods. Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden. Daar gaat het om. Dat het verlossingswerk des HEEREN gezien worde aan Israël. Het gaat om het behoud ook van het komende geslacht : Uw heerlijkheid over hun kinderen. Vergeten wij de jonge Kerk ook vanavond niet. Dat God ons trouwe mannen mocht geven op de katheders en op de kansels der Kerk. Opdat het votum dordracenum, de bede van het Dordtse voorgeslacht mocht vervuld worden: dat op de grote dag van Christus' wederkomst ook hier mocht zijn overgebleven een geslacht, dat het Woord van Christus heeft bewaard. Dat werk des Heeren sluit het werk van mensen niet uit. Integendeel : Hij maakt ons werkzaam. Het werk onzer handen dat is het werk wat God ons op handen zet. Ook op die van deze synode. Voor dat werk mogen we bidden: En bevestig Gij het werk der handen over ons.

Tot dat gebed om de genade des HEEREN over Zijn Kerk kan ons ongemeen sterken het herdenken van de gunst, aan ons voorheen betoond : HEERE, Gij zijt ons geweest een Toevlucht van geslacht tot geslacht.

Wij mogen er vandaag nog meer van zien dan Mozes : hoe de HEERE zich steeds een overblijfsel bewaard heeft. De HEERE bewaart Zijn Kerk onder Achab, in de babylonische ballingschap, in de tijd toen Israël zijn Messias verwierp. Hij bewaarde de Kerk ook onder het Pausdom, leidde haar uit in de vrijheid in de Grote Reformatie. Gaf in Ulrum, in Doeveren, in Genderen, in Almkerk, na vijftig jaren

in Amsterdam, Kootwijk, Voorthuizen, wederkeer tot het Woord. En na de jongste storm, die door onze Kerken voer, mochten we behouden de opleiding tot de dienst des Woords. En er moge dan geen enkele grote Kerk zijn in de steden van het Westen, Gode zij dank, Berkel is er. Waarlijk HEERE :

Op U stond vast der vaderen betrouwen,
Gij zaagt hen aan,
Gij hebt, wanneer z' in noden,
Tot U om hulp, vertrouwend zijn gevloten,
hen bijgestaan.

Toen Mozes, aan Nebo's voet, zijn zwanenzang zong, bad hij Israël toe : De eeuwige God zij U een woning. Dat is de HEERE geweest. Van geslacht tot geslacht. In Hem is onze hoop. Van Hem is onze verwachting.

O, Gij, der vaad'ren sterkte,
Gij zijt ook Onze God ;
Die oudtijds heil bewerkte,
Die nog bestiert ons lot.

Deze God is onze God, Hij zal ons geleiden.
Hij beware ook de ingang en de uitgang van de generale synode van Berkel.
Amen.

Na de bediening des Woords zijn de behoeften en noden der synode door de voorganger in een ernstig smeekgebed neergelegd voor het aangezicht des HEEREN, waarbij in 't bijzonder gevraagd werd om wijsheid en licht bij de behandeling van de „zaak-Kralingen" en om een Gode-welbehagelijke keuze bij de benoeming in de bestaande vacatures aan de Theologische Hogeschool.

Na afloop van de bidstond heeft in een der benedenzalen van het kerkgebouw een ontmoeting tussen de synodeleden en hun gastheren en gastvrouwen plaats gehad.

Eerste vergadering, Dinsdag 14 October 1952.

Artikel 1.

Opening.

Om 9 uur des morgens opent Ds H. J. de Vries namens de roepende Kerk van Berkel en Rodenrijs, die door de synode van Kampen 1951 was aangewezen om de eerstvolgende generale synode samen te roepen, in het kerkgebouw te Berkel, (waarin ook de zittingen der synode zijn gehouden) de samenkomst der afgevaardigden naar de generale synode van De Gereformeerde Kerken in Nederland te Berkel, 1952.

Op zijn verzoek worden gezongen de verzen 9, 10 en 16 van psalm 102; hij gaat daarna voor in gebed, waarin in 't bizonder de leiding en voorlichting des Heiligen Geestes worden afgesmeekt bij de behandeling door de synode van de „zaak Kralingen" en voor de benoeming van hoogleraren aan de Theologische Hogeschool; vervolgens wordt door hem voorgelezen Zach. 4 en Openb. 10: 8-11 :6, waarna hij als volgt spreekt tot de vergaderden:

Hooggeachte Broeders,

Namens de roepende Kerk van berkel en Rodenrijs, heet ik U, afgevaardigden der Kerken en adviseurs dezer synode, hartelijk welkom. Dit welkom staat evenals het agendum Uwer vergadering wel sterk in het teken van de nood, waarom naar het oordeel van alle particuliere synoden deze generale synode reeds een jaar na haar voorgangster moet samenkomen. Het kan wel niet anders, of ons aller gedachten gaan uit naar hen, die het vorig jaar nog in ons midden waren, maar wier dienst aan de Kerken een half jaar geleden door de Vader van onze Heere Jezus Christus naar Zijn eeuwige Raad en Voorzienigheid bijna tegelijkertijd door de dood werd beëindigd.

Wij missen op deze dag onze broeders, de hoogleraren Schilder en Holwerda, wel heel erg. Zwaar is het verlies voor de Hogeschool der Kerken, die ze met hun uitzonderlijke gaven dienden, waardoor ze van nog niet te berekenen betekenis waren voor de bediening van het Woord in de Kerken.

In die Kerken, die zij lief hadden en die hen lief hadden, zwijgt hun mond. rust hun pen voorgoed. Ook zal Uw vergadering hun medewerking en adviezen niet meer ontvangen. Wij zullen het zonder hun hartelijke omgang, hun toegewijde dienst, hun scherp inzicht in de Schriften en de strijd en vragen van Christus' Kerk moeten doen. Dat is nog steeds zeer moeilijk te verwerken.

Maar onze zoekende gedachten vinden rust in de Overste Leidsman van het geloof der Kerk. Hij beschikt over Zijn dienaren. Hij bepaalt hun dienst. Hij had onze overleden broeders tot hun dienst geroepen in Zijn bedreigde Kerken van de eerste helft van de twintigste eeuw en heeft hen op Zijn tijd van die taak hierbeneden ontslagen. Nu zijn ze gaan zitten op de tronen, die Hij voor hen had klaar gezet in de hemelse vergadering der Kerk om met Christus te regeren in Zijn duizend jaren. Hun ambt. dat zij nu bij Christus bedienen, is de kroon op de eerste opstanding, waaraan Hij hen deel gegeven heeft door Zijn Woord en Geest in de gemeenschap der Kerk hierbeneden. Dus mogen wij vandaag vasthouden de eenheid van de Kerk daarboven en hierbeneden en met grote dankbaarheid herdenken de rijke gaven van Christus in Zijn dienaren. Zijn Geest heeft hen eerst gebaad door het Woord van het Evangelie als kinderen der Kerk en hen daarna toegerust tot de dienst van het evangelie als ambtsdragers der Kerk. Dienaren van het Woord zijn ze geweest met de inzet van al hun krachten en de vurige ijver en toewijding van hun hart toen ze actief predikant waren, maar niet minder in hun ambt van professor aan de Hogeschool der Kerken. Hun wetenschapsbeoefening was aan het Woord onderworpen en wilde niet anders dan het Woord Gods dienen en de vergadering en bewaring der Kerk door dat Woord.

En omdat zij Dienaren van het Woord Gods waren. en zich bewezen hebben. wijzen we met verontwaardiging af de beschuldiging, dat ze gejaagd hebben naar een leiderschap in wereldse trant en niet gerust voor ze een fractie gevormd, een groep rondom zich verzameld hadden. die naar hun naam werd genoemd Want leiders naar de stijl van deze wereld, ook van de wereld in de Kerk, laten zichzelf adoreren vanwege de geniale en originele woorden, die ze zelf hebben uitgedacht en anderen bevelend opleggen. Maar wie zich door Christus tot de dienst in Zijn Kerk geroepen weten, spreken niet hun eigen woord, maar het Woord Gods ; ze zoeken niet hun eigen eer, maar de eer van hun Zender. Ze zeggen bij voorbaat, dat ze doorgeven, wat ze van de HEERE hebben ontvangen; dat ze als herauten slechts uitroepen de proclamatie van hun Koning en Heer, die totaal beslag op hen heeft gelegd.

Maar in, de vervulling van die profetische opdracht. hebben ze ook het contact op te nemen met hun tijd en en de plaats. die Christus hun gaf. die tijd te confronteren aan het Woord. Die taak is bijzonder zwaar in dagen, als verval is ingetreden en de Kerk is ingezonken. In zulken tijd heeft Christus Schilder en Holwerda ingezet als Zijn getuigen tegen de Geest der eeuw. En Zijn Geest had hen wel bijzonder de gave der discretie schonken om hun tijd te verstaan en te onderscheiden de krachten van dwaling en bederf. die haar bewegen en de Kerk almeer aantasten. O neen. ze hadden geen kant en klaar program. De Heilige Geest heeft hen eerst zelf losgemaakt van de banden van traditionalisme. dat de inzichten van grote voorgangers als „gangbare meningen" stelt naast en boven het Woord van Christus. de enige Meester. Hij heeft hen tot hun eigen smart doen ontdekken de al sluipende onwaarachtigheid van het machtsstreven, dat greep naar de heerschappij over de kudde des Heeren en het Christelijk leven almeer verwereldlijkte. En de Geest heeft hen aangegord om tegen deze kerkondermijnende symptomen de strijd aan te binden met het Woord der profetie en de Kerken terug te roepen tot de levende realiteit van het verbond des HEEREN en de heerlijkheid van de Kerk als de steeds voortgaande vergaderingsarbeid van de Zone Gods, die door het Woord alleen de enigheid van het ware geloof dagelijks werkt. Daarom mag deze Kerk nooit verlaagd worden tot een pluriforme verzameling van verenigingen van gelijkgezinden. Niet „gangbare meningen", maar de Belijdenis van het Woord is alleen de norm der vergadering en mag alleen het criterium voor haar grenzen zijn.

En het Woord deed weer krachten en de Geest werkte reformatie in het verkilde leven der Kerk, maar prikkelde ook hen, die het oude leven wilden vasthouden tot al feller verzet. Toen ging de antithese zich almeer toespitsen en werd in het leven van deze profetische getuigen van Christus vervuld, wat Johannes zegt van allen, die de opdracht krijgen het Woord der profetie te eten, dat dit boekje zoet is in de mond maar bitter,, in de buik.

Het eten van dat Woord is zoet, want wat is er heerlijker dan het evangelie van Jezus Christus te verkondigen, dat alleen waarachtig behoud is voor een ingezonken Kerk en zaligheid voor een

afvallige wereld. Maar het is in zijn uitwerking bitter, want de vervulling van deze profetische opdracht brengt de bittere krampen van ontzaglijke teleurstellingen, felle tegenstand en haat en vervolging met zich mee. Of, om een woord van Schilder uit één van zijn laatste publicaties te citeren : „Wie verzegeld is door God, wordt niet beschadigd, maar welzalig is hij, die gedurig vreest en die ervaart, dat Gods boek zoet in de mond is, maar bitter in de buik is, dat dus de totaliteit van Gods werk zoet is, maar de bijzonderheden van de weg ter wereldverlossing bitter zijn". Hoezeer dit aangrijpende Schriftwoord voor het leven van deze getuigen van Jezus Christus typerend is, weet gij allen. Slechts met enkele flitsen zij thans voor Uw herinnering volstaan.

Schilder en Holwerda werden beide door een generale synode bij enkelvoudige voordracht benoemd tot hoogleraren aan de Theologische Hogeschool, de eerste door de generale synode van Middelburg 1933 de laatste door die van Enschedé 1945. De Kerken erkenden daarmee de Christus in Zijn soeverein geven van singuliere gaven Zij hebben die gaven ook in het ambt, hun gegeven ontplooid met een zeer grote toewijding en een haast bovenmenselijke ijver om Woord en Kerken te dienen.

Maar tussen Middelburg 1933 en Enschedé 1945 ligt ook juist de periode, waarin beide de bitterheid, die het eten van het boek der profetie meebrengt, hebben gekend. Het zal wel zeer zeldzaam in de kerkgeschiedenis blijven, dat van een hoogleraar in de dogmatiek, die door de Ene synode met algemene stemmen was benoemd, de trouw aan de belijdenis der Kerk reeds door de volgende synode onzeker werd genoemd. Door de Amsterdamse synode van 1936 werd uitgesproken, dat onzekerheid inzake de trouw van voorgedragen meningen aan Schrift en Belijdenis niet mocht blijven voortbestaan. Deze uitspraak werd gedaan, zonder dat door enige Kerk of kerkelijke vergadering een aanklacht was ingediend en zonder dat namen werden genoemd. Dat door de initiatiefnemers ter synode onder die „voorgedragen meningen" ook die van Prof. Schilder werden gerekend, bleek eerst uit een publicatie van één hunner enkele jaren later, al was het nog zonder het noemen van de naam. In dit alles werd een kerkbederf openbaar, dat doorwerkte. Die doorwerking bleek wel heel sterk. Toen Holwerda en de andere leden van het moderamen van de Amersfoortse kerkeraad eind 1942 door de praeses der synode Sneek-Utrecht in een officiële „samenspreking" werden bedreigd met de pijnlijkste synodale maatregelen, als ze zich niet restloos onderwierpen aan de onrechtmatige bevelen van deze synode, die toen reeds meer dan drie jaar vergaderde. Het dieptepunt kwam, toen namens de volgende generale synode van Utrecht aan de nog steeds ondergedoken Prof. Schilder de bul werd bezorgd, waarin hij het vonnis las van zijn schorsing als hoogleraar en dienaar des Woords vanwege zonde, die in een gewoon lid der Kerk der afsnijding waardig is.

En onder de velen, die naar dit vreselijke voorbeeld werden behandeld, behoorde ook de dienaar des Woords van de kerk van Amersfoort, B. Holwerda.

Dat deden drie opeenvolgende generale synoden van Gereformeerde Kerken. Maar in deze bitterheid, die de uitvoering van de opdracht der profetie meebracht door de daden der mensen, is toch de totaliteit van Gods werk zoet gebleken ook voor hen. De Geest van Christus maakte hen in de crisisuren der Kerk getrouw om Zijn getuigenis te blijven stellen tegen de zonde van verandering van Christus' Kerkwet.

Het was een zwaar gehandicapte praeadviseur, die op 13 December 1943 een brief schreef naar de eerste revisiesynode, die voor de beslissing stond óf de weg openhouden voor de bewaring van de enigheid der ware leer of de binding aan de valse leeruitspraken van haar voorgangster bevestigen. De brief was een poging tot het eerste, de synode deed het laatste.

En toen de toezending van de brief aan de kerkeraden voor een synodaal bliksemproces tegen de auteur en een grond voor zijn schorsing werd, betekende dat de crisis in de strijd vóór de rechten der door Christus gestelde ambtsdragers der plaatselijke Kerken tégen een synode, die als kerkwet stelde, dat men alleen ten overstaan van haar en haar opvolgsters bezwaren mocht noemen.. maar in elk geval haar besluiten moest uitvoeren. Sprak zij zelfs niet onmiddellijk na de schorsing uit met betrekking tot tegenstemmers, die alleen maar beraad over hun aan te nemen houding wensten, „dat de broeders reeds gebonden zijn volgens art. 31 K.O. het schorsingsbesluit voor vast en bondig te houden"? Uit de wijze zelf, waarop zij het hier aanvoert, blijkt, hoezeer de synode art. 31 K.O. vernietigde, waarin de Kerken van de Reformatie elkander beloofden geen wetten of besluiten te zullen erkennen om daarmee te binden of te dwingen; dan die overeenkomen met het Woord van Christus, haar enige Meester, en ook het onderling in de K.O. gegeven woord. Dus werden niet alleen genoemde broeders maar al de Kerken door de synode zelf voor de keuze gesteld van onmiddellijke onderwerping of vrijmaking. Het ging niet slechts om het recht van een juist op dit cardinale punt getrouwe

ambtsdrager, maar het ging om de bewaring der Kerk zelf, wier merktekenen zijn, dat ze zich aanstelt naar het zuivere Woord Gods, verwerpende alle dingen, die daar tegen zijn; houdende Jezus Christus voor het enige Hoofd, tegen de ingebroken derde hiërarchie, die zich en haar ordinantiën meer macht en autoriteit toeschreef dan het Woord Gods en dat bevestigde door te vervolgen, die heilig naar het Woord Gods begeerden te leven.

Toen hebben we het wonder gezien, dat de Geest Gods velen getrouw maakte.

Christus bewaarde door vrijmaking en wederkeer Zijn Kerken in deze landen bij de ware vrijheid van het Woord en bij de waarachtige oecumenische gemeenschap. De kandelaar bleef branden in de snel donkerwordende wereld, en de getuigenis van Jezus bewaard voor de geslachten, die komen.

Zo kwam in deze maand juist zeven jaar geleden te Enschedé de voorlopige generale synode samen van die Kerken, die door de vrijmaking art. 31 K.O. als het fundament waren blijven onderhouden en daarin betoonden het aloude verband van De Gereformeerde Kerken in Nederland te bewaren en voort te zetten. Kerken en haar Hogeschool, waren door Christus bewaard en werden gebouwd o.m. door de continuering in zijn ambt van Prof. Schilder en de benoeming van Prof. Holwerda. In de nog geen zeven jaren die hun restten, hebben ze naar hun eigen getuigenis gekend de intense vreugde van de arbeid aan de Hogeschool, gedragen door de grote, vernieuwde liefde der Kerken. Ze hebben het werk van de Geest der profetie zien doorwerken in voortgaande reformatie, al waren er ook de overblijvende zonden.

En thans achter hun leven staand, zien we de bevestiging van Christus' woord, dat wie om Zijnentwil veel verlaat, hier reeds honderdvoud weder ontvangt in Zijn gemeenschap der heiligen. De door het Woord vergaderde oecumenische gemeenschap en niet een secte stond bij hun geopend graf.

En omdat we die gemeenschap der Kerk met haar Hoofd vasthouden, staan we vandaag hier niet verslagen, maar vol goede moed. Een rooms auteur heeft na het overlijden van Schilder geschreven, dat het een probleem is, of onze Kerken en haar Theologische Hogeschool het verlies van haar meest op de voorgrond tredende figuur dragen kunnen zonder te gronde te gaan.

Sinds Holwerda's overlijden zijn dergelijke stemmen buiten de kring der Kerken nog meer gehoord. Maar wij sterken ons met het Woord Gods, dat in de U voorgelezen gedeelten spreekt van Gods bewaring van Zijn Kerk in moeilijke omstandigheden.

Zacharia 4 is gericht tot de Kerk, die na de bevrijding uit de babylonische ballingschap stond als een gedecimeerde rest voor de ontzaglijke opdracht stad en tempel, eredienst en volksleven te herbouwen. Deze gemeente was inééngeschrompen tot een handjevol mensen, zonder sterke organisatie of geniale leiders temidden van een gistend leven onder machtige wereldheersers. Bovendien hadden ze te kampen met de felle aanslagen van de Samaritaanse tegenkerk en ook interne moeilijkheden. Na jaren is heel het opbouwwerk nog in een beginstadium. 'T Was wel de dag van de kleine dingen voor de Kerk. Maar zie, als de mensen zeggen, dat er niets meer van terecht komt en de kerkvergadering doodloopt in het slop, dan profeteert de HEERE door Zacharia: Nu juist zal Ik naar mijn eigen stijl bouwen de Kerk van de laatste dagen van het Oude Verbond en met deze schijnbaar machteloze Kerk wil Ik komen tot de Messiaanse eeuw. Want niet door kracht noch door machtsvertoon, maar door Mijn Geest, zegt de HEERE der heerscharen. De Kerk is geen organisatie naar de stijl der wereld, haar bestaan en haar kracht is geen kwestie van een sterke organisatie of van grote getallen, die met de wereld kunnen concurreren, noch van geniale leiders, die de vijand imponeren, maar in de Kerk doet God de krachten van Boven werken. De krachten van de eeuwige Geest. Die kan niemand zien en geen mens kan ze berekenen. Maar omdat die hemelse krachten haar vervulden, heeft de zwakke Kerk na de ballingschap onder de moeilijke omstandigheden toch de tempel gebouwd en de Christus verwacht. En in diezelfde onverwinnelijke kracht, zegt Openbaring, zal de Kerk der laatste dagen de opdracht der profetie vervullen. Tegen de donkere hemel van een ondergaande wereld zal ze als de gouden lichter haar licht doen uitstralen. Door de Geest zal het getuigenis van Christus in haar zijn als een laaiend vuur, dat niemand kan doven. Met deze Kerk wil Christus komen tot de voleinding, want als ze zwak is, dan is ze machtig.

Die krachten van de Geest hebben we de afgelopen jaren in beweging gezien.

Van de verhoogde Christus, die Zijn Kerk altijd genoeg gaven geeft, is onze verwachting voor de toekomst der Kerken en haar Theologische Hogeschool. Als de mensen steeds weer wegvallen, dan blijft Zijn Geest met de Kerk, als zij slechts het licht, haar geschonken, niet zelf verduistert door haar zonden. De twee getuigen, die de twee kandelaren zijn, die voor de God der aarde staan zijn immers niet twee personen, maar ze stellen de Kerk voor, zoals ze in de wettige successie van apostelen en

profeten het getuigenis van Jezus bewaart en antithetisch tegenover de geest der eeuw verkondigt. Dat laatste wijst op de zwaarte van de opdracht van Kerken en School in onze tijd. Want ze zal volvoerd moeten worden in die periode, waarin het proces van de grote afval zich voltrekt, de grenzen van de antithese worden uitgewist, en energieën van dwaling ontbonden onder hen, die de waarheid Gods hebben verlaten. En juist in deze tijd heeft de HEERE ons hen ontnomen, die meer dan anderen de Geest der onderscheiding hadden ontvangen en de geesten van de tijd zo scherp beproefden. De moeiten van de opvolging van onze buitengewoon begaafde overleden breedere heeft zich reeds afgespiegeld in de verslagen van de vergaderingen der deputaten-curatoren. Gij wordt straks geroepen tot de benoeming van hoogleraren in hun plaats en we zullen het gewicht van de te nemen beslissing voor School en Kerken geen ogenblik onderschatten.

Maar we willen ook niet uit het oog verliezen het fijne onderscheid tussen Openbaring 11 en Zacharia 4.

In Zacharia staan er twee olijfbomen naast de kandelaar om die voortdurend van olie te voorzien. Die olijfbomen zijn de gezalfden des HEEREN. In het Oude Testament is de nog onmondige Kerk afhankelijk gemaakt van bijzondere personen, die alleen de dragers van de Geest Gods zijn en daarom is de opvolging altijd een scherp probleem, denk aan Mozes en Elia en de betekenis van iedere troonopvolging in Israël.

Maar in de Openbaring zijn de twee getuigen tegelijk de twee kandelaren en de twee olijfbomen, die voor de God der ganse aarde staan. Dat is de grotere rijkdom van de N.T. Kerk. Onze Priester-Koning, in Wie alle zalving van het O.T. is vervuld, maakt centraal van de hemel uit door de Pinkstergave van Zijn Geest de Kerk tot kandelaar en olijfboom beide. Ze hebben allen de zalving van de Heilige, de heerlijkheid van het ambt der gelovigen.

En nu zijn we ten volle getroost tegen de bovengenoemde verwachting, dat de Kerken, die in de vrijmaking door Christus zijn bewaard, na het voorjaar 1952 een bestaanscrisis te verwerken zouden krijgen. Want wij geloven het wonder van de Geest: een Kerk, die kandelaar is en tegelijk olijfboom, die licht uitstraalt en nooit doven zal, omdat ze altijd olie heeft.

De wereld kent alleen maar lampen, die schijnen voor een tijd en dan verdoven, want hun krachterservoir is afhankelijk van mensen, die komen en weer heengaan. Ze worden gevoed door de krachten van beneden en die raken altijd weer uitgeput. Maar de Kerk is niet afhankelijk van de mogelijkheden van de aarde - dan was ze allang vergaan - maar ze leeft uit de oneindige mogelijkheden van de God der ganse aarde, van Christus, de verhoogde Ambtsdrager, en de Geest der herschepping.

De Kerken van de Afscheiding moet eens iemand met het oog op haar zwakke theologische school en haar grote interne en externe moeiten hebben vergeleken met de braambos, die niet verteerde. Ik geloof, dat schriftuurlijker is, het beeld van de kandelaren, die ook olijfbomen zijn. Christus heeft haar in de laatste bedeling door de Geest een oneindige rijkdom en een onuitputtelijke kracht gegeven. Die kandelaren van Christus zult gij in de komende dagen hebben te dienen en die éinigheid des Geestes in het kerkverband hebben te vertonen. Moogt gij dan Uw gewichtige arbeid verrichten door het geloof in Hem, Die is en Die was en Die komt, en in de kracht van de zeven Geesten, Die voor Zijn troon zijn en naar het Woord van Jezus Christus, Die de getrouwe Getuige is.

En hiermede verklaar ik, namens de roepende Kerk van Berkel en Rodenrijs, de zittingen van deze generale synode voor geopend.

Artikel 2.

Afvaardigingen.

Ds H. J. de Vries rapporteert namens de roepende Kerk van Berkel over het onderzoek van credentiebrieven en presentielijst.

De credentiebrieven vermelden, dat naar deze synode zijn afgevaardigd:

Voor de particuliere synode van Groningen:

primi

Ds D. van Dijk, Groningen.

Ds J. P. v. d. Stoel, Grootegast.

Ouderl. J. v. d. Molen, Loppersum.

Ouderl. H. Ridderbos, Hoogkerk.

secundi
Ds J. den Ouden, Harkstede.
Ds J. Smelik, Groningen.
Ouderl. W. Horinga, Grootegast.
Ouderl. E. Kamminga, Roodeschool.

Voor de particuliere synode van Friesland:

Primi
Ds F. van Dijk, Heerenveen.
Ds T. H. Meedendorp, Ureterp.
Ouderl. D. J. Autsema, Veenwouden.
Ouderl. H. Kooistra, Opeinde (Sm.).
secundi:
Ds J. Hettinga, Harlingen.
Ds G. Janssen, Leeuwarden.
Ouderl. E. Grasdijk, Dokkum.
Ouderl. A. Schilstra, Huizum (Fr.).

Voor de particuliere synode van Drenthe:

primi:
Ds K. Drost, Veendam.
Ds J. Meijer, Hoogeveen.
Ouderl. M. J. de Boer, Haulerwijk.
Ouderl. H. J. Ohmann, Meppel.
secundi:
Ds H. Bouma, Assen.
Ds P. van Gurp, Meppel.
Ouderl. A. Barelds, 2e Exloërmond.
Ouderl. K. C. Kamminga, Winschoten.

Voor de particuliere synode van Overijssel - Gelderland :

primi:
Ds C. H. Lindeboom, Kampen.
Ds I. de Wolff, Enschedé.
Ouderl. L. Dijk, Lemelerveld.
Ouderl. H. Kruidhof, Rouveen.
secundi:
Ds L. J. Goris, Wezep.
Ds M. Janssens, Lutten a/d Dedemsvaart.
Ouderl. H. Karsenberg, Lochhuizen.
Ouderl. W. Kolkman, Daarlerveen.

Voor de particuliere synode van Utrecht:

primi:
Ds L. Doekes, Hilversum.
Ds H. Veltman, Zeist.
Ouderl. P. van Barneveld, Breukelen.
Ouderl. C. C. de Vries, Nijkerk.
secundi:
Ds J. Kamphuis, Spakenburg.
Ds M. J. C. Blok, Utrecht.
Ouderl. J. Bruin, Utrecht.
Ouderl. G. Grasdijk, Amersfoort.

Voor de particuliere synode van Noord-Holland:

primi:
Ds H. Brink, Krommenie.
Ds J. Meester, Amsterdam.
Ouderl. H. Louwerse, Badhoevedorp.
Ouderl. J. M. Roseboom, Enkhuizen.

secundi: Ds A. Bos, Haarlem.
Ds Jac. van Nieuwkoop, Amsterdam.
Ouderl. J. Ottersberg, Amsterdam.
Ouderl. A. Vos, Middenmeer.

Voor de particuliere synode van Zuid-Holland:

primi: Ds Herm. Knoop, Rotterdam.
Ds F. de Vries, 's-Gravenhage.

Ouderl. A. Schilder, 's-Gravenhage.
Ouderl. A. Sonneveld Wzn., Berkel en Rodenrijs.

secundi: Ds G. Hagens, Rotterdam.
Ds C. Vonk, Schiedam.
Ouderl. C. van Drimmelen, Barendrecht.
Ouderl. C. F. van Mill, Gorinchem.

Voor de particuliere synode van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg:

primi: Ds A. Kuiper, Axel.
Ds W. Vreugdenhil, 's-Hertogenbosch.
Ouderl. A. J. de Visser, Zaamslag.
Ouderl. M. M. Vos, Vrijhoeve-Capelle.

secundi: Ds A. I. Krijtenburg, Zaamslag.
Ds K. J. Dijkema, Brunssum.
Ouderl. J. A. Roose, Hoek (Z.).
Ouderl. J. Buiten, Vue des Mont., post Houthem (L.).

tertius : Ouderl. D. Solinger, Aardenburg.

Van de afgevaardigden blijken 29 primi de presentielijst getekend te hebben. Ds J. Meijer heeft medegedeeld de vergaderingen van 14 en 15 Oct. niet te kunnen bijwonen wegens een huwelijk van zijn dochter, dat in deze dagen voltrokken zal worden; hij is vervangen door Ds P. v. Gurp.

Voor de particuliere synoden van Friesland en Noord-Holland zijn de ouderlingen H. Kooistra en J. M. Roseboom niet aanwezig; tervergadering zijn verschenen hun secundi, respectievelijk de ouderl. A. Schilstra en A. Vos.

Voorts zijn op uitnodiging van de roepende Kerk tervergadering gekomen de hoogleraren der Theologische Hogeschool P. Deddens, dr H. J. Jager en C. Veenhof.

Ds De Vries vermeldt nog, dat op de credentiebrief van Noord-Holland aangetekend is dat haar afgevaardigden opdracht hebben:

„ter vergadering van de generale synode alleen over die zaken en voorstellen te handelen, die door een van de Kerken of een van de classes of een van de particuliere synoden aan de orde zijn gesteld of zijn ingediend en voorzover deze zaken of voorstellen door de roepende Kerk aan de Kerken zijn bekend gemaakt door middel van het voorlopig agendum dat gedateerd is 10 Sept. 1952, met uitzondering natuurlijk van die voorstellen, die ter vergadering worden gedaan door commissies of afgevaardigden om tot een besluit te komen met betrekking tot een punt van het agendum en van de bezwaarschriften”

Tenslotte wordt gerapporteerd, dat de credentiebrief van Drenthe de navolgende instructie behelst:

1. De particuliere synode van Drenthe betuigt haar instemming met het sub 16 a van het voorlopig agendum genoemde verzoek van de particuliere synode van Zuid-Holland inzake huwelijksbevestigingen, aangezien het niet tot de bevoegdheid ener generale synode behoort, algemene regelen te treffen over zaken, waarover de mindere vergaderingen oordelen kunnen en moeten.

2. De particuliere synode van Drenthe dringt er bij de generale synode op aan, het sub 15 d van het voorlopig agendum genoemde voorstel van br. J. van Dijk te Huizum, betreffende de opleiding van missionaire dienaren des Woords niet in behandeling te nemen, omdat dit voorstel, van zo ingrijpende strekking, niet of niet voldoende overdacht en doorgesproken kon worden op de mindere vergaderingen.

Artikel 3.

Moderamen.

Tot leden van het moderamen worden bij schriftelijke stemming gekozen de broeders:

- D. van Dijk, dienaar des Woords te Groningen, praeses;
- C. H. Lindeboom, dienaar des Woords te Kampen, assessor;
- C. C. de Vries, ouderling te Nijkerk, le scriba;
- H. Veltman, dienaar des Woords te Zeist, 2e scriba.

Artikel 4.

Constituering.

Ds H. J. de Vries draagt de leiding over aan Ds D. van Dijk.

Het moderamen neemt zitting, waarmede geconstitueerd is de vergadering van de generale synode van De Gereformeerde Kerken in Nederland te Berkel en Rodenrijs, anno Domini 1952.

Artikel 5.

Woord van de praeses.

De praeses dankt namens het moderamen voor het vertrouwen, dat de vergadering in de broeders gesteld heeft. Hij meent, dat, na het geen in de bidstond door Ds G. Visee en door Ds H. J. de Vries in zijn openingswoord is gezegd, niet veel meer behoeft gezegd te worden. Alle afgevaardigden zijn onder de indruk van het feit, dat de professoren Schilder en Holwerda hier niet meer aanwezig kunnen zijn. Daardoor ligt er droefheid over de vergadering. Toch mag de vergadering, in de wetenschap, dat Christus aan Zijn Kerk de Heilige Geest gegeven heeft, geloven, dat zij ondanks het wegvallen van deze mannen, haar werk tot een goed einde zal kunnen brengen. Hij spreekt de wens uit, dat de synode rustig, kort en klaar en in betoon van broederlijke liefde haar taak zal mogen verrichten; als zij zich houdt aan het Woord Gods, de belijdenis en de K.O., dan zullen er geen moeilijke zaken zijn, waar zij niet uit kan komen en ook geen zaken, waar zij zo lang over zal moeten handelen. Hij spreekt de hoop uit, dat de HEERE de synode in staat stelle haar werk zo te doen, dat de afgevaardigden na afloop kunnen zeggen: het is toch een mooie synode geweest.

Hij nodigt de hoogleraren uit als adviseurs zitting te nemen.

Bij monde van prof. Deddens delen de hoogleraren mede zoveel dat in hun vermogen is de synode van advies te willen dienen, maar gezien de zeer vele werkzaamheden, waarmee zij thans overladen zijn, niet de belofte te kunnen geven alle vergaderingen te zullen bijwonen.

Voorts spreekt de praeses een woord van dank tot Ds Visee voor de wijze waarop hij de bidstond heeft geleid; door de prediking zijn de afgevaardigden klein gemaakt, maar tegelijk is hun moed ingesproken.

Ook tot Ds H. J. de Vries wordt een woord van dank gericht voor zijn goede woord, dat hij bij de opening der vergadering sprak.

Tenslotte worden door hem aan het adres van de roepende Kerk woorden van dank gesproken voor haar voorbereiding dezer synode.

Artikel 6.

Instemming met de belijdenisschriften.

De leden der vergadering betuigen door op te staan van hun zitplaatsen, hun instemming met de belijdenisschriften van De Gereformeerde Kerken in Nederland.

Artikel 7.

Ds H. J. de Vries adviseur.

De pastor loci, Ds H. J. de Vries, wordt uitgenodigd als adviseur de vergaderingen bij te wonen. Hij aanvaardt deze uitnodiging onder voorwaarde, dat hem, toegestaan wordt zijn plaats ledig te laten, wanneer zijn ambtswerk hem daartoe verplicht.

Artikel 8.

Pers.

De praeses doet mededeling van de verzoeken van de redacties van het Gereformeerd Gezinsblad, De Rotterdammer, Trouw en Kerknieuws (mede voor enige streekbladen) om verslagen te mogen maken van de vergaderingen der synode. Dit wordt toegestaan onder dezelfde voorwaarden als door de synode van Kampen zijn gesteld (Acta art. 7), welke voorwaarden zijn:

1. de verslaggevers blijven zelf verantwoordelijk voor hun verslagen;
2. zij verplichten zich onjuistheden in de verslagen in hetzelfde blad, waarin die verslagen voorkwamen, te rectificeren in de door het moderamen gestelde vorm;
3. de synode behoudt zich het recht voor publicatie van bepaalde zaken te verbieden;
4. het moderamen ontvangt bewijsnummers van de gemaakte verslagen.

De vertegenwoordigers der genoemde bladen beloven zich aan deze voorwaarden te zullen houden.

Artikel 9.

Portefeuille der roepende Kerk.

Ds H. J. de Vries deelt namens de roepende Kerk mede, dat alle bij haar ingekomen stukken, die vermeld zijn in het tweede voorlopig agendum geordend in portefeuille ter tafel zijn. Namens de synode worden deze door de praeses aanvaard.

Artikel 10.

Vergadertijden.

De vergadertijden worden op voorstel van de praeses gesteld op 9-12, 14-17.30 en 19-22 uur. Hierna wordt gepauzeerd.

Artikel 11.

De praeses heropent de vergadering; gezongen wordt psalm 35: 13.¹

Artikel 12.

Sluitingstermijn voor inzending stukken.

De vergadering besluit stukken, die inkomen na de avondpost van Woensdag 15 October, niet meer in behandeling te nemen.

Artikel 13.

Agendum.

Nadat van enkele nog ingekomen stukken is melding gemaakt en hun plaats op het voorlopig agendum bepaald (hetgeen ook geldt van de in art. 5 vermelde instructie van de particuliere synode van Drenthe), besluit de synode tot vaststelling van het agendum, in overeenstemming met het daartoe aangeboden concept van de roepende Kerk.

Het agendum is nu als volgt ingedeeld: ²

---

¹ Voor het al of niet aanwezig zijn van de leden der synode of hun secundi in de verschillende vergaderingen wordt verwezen naar de achter deze Acta opgenomen presentielijst. (Noot van de tweede scriba).

² De redactie van dit agendum is resultaat van de uitvoering van het synode-besluit, vermeld in art. 159. (Noot van de tweede scriba).

1. **Opening namens de roepende Kerk (art. 1).**³
2. **Onderzoek van de credentiebrieven door het moderamen van de kerkeraad der roepende Kerk (art. 2).**
3. **Verkiezing van het moderamen der generale synode (art. 3).** 4. **Constituering der Vergadering (art. 4, 5).**
5. **Betuiging van instemming met de Drie Formulieren van Enigheid van de Gereformeerde Kerken in Nederland (art. 6).**
6. **Persverslag der synode.**
Verzoeken van enige journalisten, resp. redacties, de zittingen der synode te mogen (doen) bijwonen voor het maken van verslag (art. 8).
7. **Mededelingen van roepende Kerk inzake de voorbereiding der synode (art. 9).**
8. **Vaststelling van de agenda der synode (art. 13).**
9. **Vaststelling van de werkwijze der synode met eventuele aanwijzing van haar commissies (art. 14, 18).**
10. **Benoeming van hoogleraren in de bestaande vacatures aan de Theologische Hogeschool:**
  - a. schrijven, inhoudende voordracht in de vacatures, van deputaten-curatoren (art. 17, 91, 92, 112, 126);
  - b. schrijven van Ds C. van der Waal te Leerdam inzake benoeming in de O.T. vakken (art. 31).
11. **Verdere zaken der Theologische Hogeschool:**
  - a. rapport van deputaten-curatoren, benoemd volgens art. 42' Acta synode van Kampen (art. 100, 117, 143) ;
  - b. benoeming van deputaten-curatoren volgens ingekomen aanwijzingen door particuliere synoden (art. 100) ;
  - c. rapport van de deputaten voor de regeling van de verhouding tussen deputaten-curatoren van de Theol. Hogeschool en de Stichting voor de financiële verzorging van de opleiding tot de dienst des Woords (Acta synode Kampen, art. 108 en 195 sub 9) (art. 130, 137, 138, 139) ;
  - d. schrijven van de Stichting voornoemd over de verhouding van de Stichting tot de Kerken en die van de Stichting tot de deputaten-curatoren (art. 130, 137, 138, 139);
  - e. schrijven van de raad van De Gereformeerde Kerk van Groningen inzake décharge van de Stichting over 1950 (tijdens de synode ingekomen, art. 147).
12. **Inzake de studenten der Theol. Hogeschool (art. 85, 87, 97, 99, 133) :**
  - a. verzoek van de raad van de Kerk van Alphen a.d. Rijn om opnieuw tot een nader te bepalen tijdstip het besluit van de generale synode 1908 betreffende het optreden van studenten voor de gemeenten buiten werking te stellen;
  - b.
    1. adhaesie aan a door de Kerk van Kantens;
    2. idem van Bilthoven;
    3. idem van Ureterp;
    4. idem van Winterswijk;
    5. idem van Sneek;
    6. idem van Mildam;

---

³ Deze aanduidingen verwijzen naar de artikelen van de Acta, waar sprake is van de behandeling van het desbetreffende punt (stuk, stukken). (Noot van de tweede scriba).

- 7. idem van Mijdrecht;
- 8. idem van Alblasserdam;
- 9. idem van Zaltbommel;
- c. soortgelijk verzoek als onder a van de Kerk van Avereest-Dedemsvaart;
- d. idem van Haulerwijk;
- e. idem van Pernis;
- f. idem van Eindhoven;
- g. idem van Vlaardingen;
- h. idem van Bruchterveld;
- i. idem van de partic. synode van Friesland;
- j. idem van de Kerk van Smilde, met de beperking „dat de Kerken, die een eigen dienaar des Woords hebben, geen gebruik mogen maken van de hulp der studenten“;
- k. idem van de Kerk van Winschoten met de beperking „dat dit consent voor de periode van één jaar verleend wordt aan studenten, die hun derde theol. studiejaar hebben beëindigd“;
  - 1. 1. adhaesie aan k door de Kerk van Hoorn;
  - 2. idem door de classis Stadskanaal;
  - 3. idem door de classis Amersfoort;
  - 4. idem door de partic. synode van Groningen;
- m. soortgelijk verzoek als sub k van de Kerk van Vleuten-de Meern;
- n. idem van de partic. synode van Overijssel en Gelderland;
- o. idem van de partic. synode van Drenthe, maar met de beperking „dat het „preek“-consent gegeven worde voor de tijd van ten hoogste twee jaar, met dien verstande, dat het ieder halfjaar moet worden verlengd, en dat het slechts verlengd worden kan voor die studenten, die kunnen aantonen, dat zij met hun studie ook goede voortgang blijven maken; en dat deze studenten niet vaker dan twee Zondagen per maand optreden en dan uitsluitend in vacante Kerken“;
- p. verzoek van de Kerk van Ten Boer, dat „indien de generale synode overgaat tot het verlenen van preekconsent, ook als voorwaarde worde gesteld, dat preken, te houden door studenten, vooraf worden gecontroleerd door daartoe bevoegden.“

13. Inzake de verhouding tot kerken in het buitenland:

- a. rapport van deputaten voor correspondentie met buitenlandse kerken (art. 50, 81);
- b. 1. verzoek van de synode van „The Reformed Churches of Australia“ om correspondentie (art. 56);
- 2. voorstel van de Kerk van Lisse over b 1 (art. 56);
- 3. idem van Zaamslag (art. 56);
- c. 1. mededeling van de Kerk van Helpman inzake de Kerk van Pretoria (art. 32);
- 2. verzoek van de Kerk van Pretoria haar financieel te helpen voor de overtocht van een te beroepen predikant (art. 32).

14. Inzake de „Gereformeerde Oecumenische Synode“:

uitnodiging van de Free Church of Scotland tot deelname aan de Oecumenische Synode te Edinburgh, 1953 (art. 51, 79).

15. Inzake de verhouding tot de Christelijke Gereformeerde Kerken:

rapport van de deputaten voor eventueel contact met de Christelijke (gereformeerde) Kerken conform art. 120 ad E. 3 van de Acta van de synode van Kampen 1951 (art. 34).

16. Inzake „samenspreking“ met je zgn. „Gereformeerde Kerken“:

schrijven van de generale synode van de zgn. „Gereformeerde Kerken“, vergaderd te Rotterdam, behelzend verzoek om „samenspreking“ (art. 52, 62, 64, 70).

17. Inzake de Zending:

- a. 1. rapport van de deputaten voor afwikkeling der zendingsaangelegenheden naar art. 151, besluit sub 2 a-c van de Acta van de synode van Kampen 1951 (art. 21, 114) ;
- 2. mededeling van de Kerk van Kampen inzake de contrôle van de kas der voormalige zendingsdeputaten (art. 113);
- 3. accountantsrapport inzake het financieel beheer der voormalige zendingsdeputaten (tijdens de synode ingekomen, art. 105) (art. 113, 114) ;
- b. rapport van br C. C. de Vries over zijn arbeid tot vertaling der zendingsbesluiten van de synode van Kampen voor de Soembanese Ker-ken (art. 22) ;
- c. bezwaarschrift van de partic. synode van Friesland van 11 Juni 1952 aangaande de verdeling der zendingsgelden door de generale synode van Kampen (art. 119, 122, 123, 128);
- d. 1. voorstel van br J. van Dijk te Huizum betreffende de opleiding van missionaire dienaren des Woords (art. 30) ;
- 2. adhaesie aan d, 1 door de Kerk van Sneek (art. 30);
- 3. instructie van de partic. synode van Drenthe het voorstel sub d, 1 niet in behandeling te nemen (art. 30);
- e. verzoek van de Kerk van Veendam t.a.v. een uitspraak van de generale synode van Kampen, vermeld in art. 145 der Acta (art. 44, 69);
- f. schrijven van de brs Ds J. van Bruggen, G. Visée en F. de Vries inzake dankbetuiging aan de deputaten voor herziening van Zendingssorde en art. 52 K.O., benoemd door de generale synode van Amersfoort (art. 23).

18. Zaken van appèl naar art. 31 K.O.:

- a. 1. verzoek van de partic. synode van Zuid-Holland, Juni 1952, met betrekking tot het besluit van de generale synode van Utrecht 143 inzake huwelijksbevestigingen (art. 3a);
- 2. adhaesie aan a, 1 door de partic. synode van Groningen (art. 35) ;
- 3. idem van Overijssel en Gelderland (art. 35);
- 4. idem van Drenthe (art. 2, 35);
- b. met betrekking tot de „zaak Kralingen“: (art. 140, 142, 144, 145, 150):
- 1. verzoek van de Kerk van Ommen de „zaak-Kralingen“ op het agendum der synode te plaatsen, teneinde deze grondig te onder-zoeken;
- 2. adhaesie aan b, 1 door de Kerk van Dordrecht;
- 3. gelijk verzoek van de Kerk van Avereest-Dedemsvaart, met daarbij net verzoek ook de bezwaarde brs en zrs uit Kralingen ter synode te horen;
- 4. adhaesie aan b, 3 door de Kerk van Pernis;
- 5. idem van Treebeek;
- 6. idem van Helpman;
- 7. idem van Ermelo;
- 8. idem van Zaandam;
- 9. gelijk verzoek van de Kerk van Nijega-Opende met verzoek beide partijen ter synode te horen;
- 10. idem van de Kerk van Suameer;
- 11. idem van Zaamslag;
- 12. idem van Goes;
- 13. schrijven van de Kerk van Bergschenhoek (met 2 bijlagen);
- 14. appèl van de classis Rotterdam van 29 Sept. 1952 tegen een uitspraak van de partic. synode van Zuid-Holland van Juni 1952 (met 1 bijlage) ;
- 15. a. appèl van 45 bezwaarde brs en zrs uit Kralingen tegen besluiten van de partic. synode van Zuid-Holland van Juni 1952 (met 2 bijlagen) ;
- b. verzoek van de Kerk van Rotterdam-Z. in verband met 15, a om deze brs en zrs in dit rechtsgeding te horen;
- 16. verzoek van de Kerk van Scheveningen een commissie in te stellen om de in twee door de bezwaarden van Kralingen aan alle Kerken toegezonden

- stukken, genoemde zaken, grondig te onderzoeken, mede door de afzenders en de kerkeraad van Kralingen te horen;
17. appèl van de Kerk van Kralingen tegen de uitspraken der generale synode van Kampen, vermeld in art. 186 der Acta („met 2 bijlagen) ;
  18. mededeling van de Kerk van Rotterdam-C. dat zij: a. de besluiten van de generale synode van Kampen 1951 (Acta art. 186, pag. 144) afwijst; b. de uitspraken van de part. synode van Zuid-Holland van Juni 1952 ratificeert; en mitsdien zij zich niet stelt achter het appèl der classis Rotterdam d.d. 29 Sept. 1952' (met 3 bijlagen) ;
  19. schrijven van de Kerk van Bergschenhoek met inhoud als sub 18 b en c;
  20. schrijven van de Kerk van Kralingen tegen het voorstel van de Kerk van Avereerst-Dedemsvaart, vermeld sub b, 3;
  21. schrijven van dezelfde Kerk in verband met het appèl, vermeld sub b, 14 (met 1 bijlage) ;
  22. verzoek van de classis Amersfoort een onderzoek in te stellen „naar de redenen, waardoor de uitspraken der generale synode van Kampen 1951 geen of niet de gehoopte gevolgen hebben verkregen en alzo de oorzaak aan te wijzen, welke tot belemmeringen zijn geworden op de weg om de (andere) bezwaren der brs en zrs in Kralingen in behandeling te (kunnen) nemen, en voorts datgene te doen, waardoor het beoogde doel van de uitspraken der generale synode Kampen, nl. de vrede te maken, alsnog bereikt kan worden";
  23. soortgelijk verzoek van de classis Drachten;
  24. idem van de classis Grootegast;
  25. schrijven van Ds W. W. J. van Oene te Schiedam. behelzend een waarschuwing tegen het voorstel de zaak Kralingen op het agendum te plaatsen.
- c. schrijven van br Joh. de Boer te Drachten, waarin hij:
    1. verzoekt terug te komen op de beslissing inzake de naam der Kerken en deze te doen luiden: „Orthodox Gereformeerde Kerken ;
    2. bezwaar inbrengt tegen het besluit der generale synode van Kampen inzake de hoogleraren-adviseurs, Acta art. 13 (met 5 bijlagen) (art. 71, 73, 93) ;
  - d. appèl van br H. Dijkema tegen de uitspraken van de partic. synode van Groningen van 11 Juli 1952 over handelingen van ambtsdragers te Middelstum (met 8 bijlagen) (niet openbare notulen);
  - e. appèl van br W. M. van der Poel te Rotterdam-DelfsHaven tegen een besluit van de part. synode van Zuid-Holland d.d. 16 Juli 1952 (art. 74. 77. 83) ;
  - f. schrijven van de heer P. Sneek te Hilversum (art. 28) ;
  - g. appèl van zr J. van den Berg-Weits en br R. F. van den Berg te Dubbeldam (art. 115, 116).

19. Inzake psalmberijming:

verzoek van vertegenwoordigers van de Nederl. Hervormde Kerk en deputaten voor de psalmberijming der zich noemende „Gereformeerde Kerken in Nederland" om medewerking tot vorming van een „interkerkelijke commissie" voor een nieuwe psalmberijming (art. 33, 46).

20. Inzake de nieuwe Bijbelvertaling:

overhandiging van een Bijbel in nieuwe vertaling op verzoek van het Nederl. Bijbelgenootschap door de praeses der roepende Kerk van deze synode (art. 55).

21. inzake correspondentie met de Hoge Overheid:

rapport van de desbetreffende deputaten (art. 109).

22. Inzake het uitschrijven van bidstonden:

rapport van de classis 's-Gravenhage, benoemd overeenkomstig art. 66 K.O. door de generale synode van Kampen (art. 39).

23. **Inzake de radio-uitzending van kerkdiensten:**
rapport van de desbetreffende deputaten (art. 40).
24. **Inzake Evangelisatie:**
missive van de „Centraal Bond voor Inwendige Zending en Christelijk Maatschappelijk Werk" (art. 38).
25. **Inzake het Chr. Nat. Vakverbond:**
uitnodiging voor de 26e Alg. Vergadering van het C.N.V. op 30 Juni en 1 Juli 1952, met bijlage: 24e Jaarverslag van het C.N.V. (art. 80).
26. **Inzake het archief der generale synoden:**
  - a. rapport van de archief-bewarende Kerk van Groningen (art. 6.5);
  - b. idem van de Kerk van Harlingen over het toezicht op het archief (art. 65).
27. **Inzake de financiën der generale synode van Kampen:**
brief van br J. Bos, administrateur van de Kerk van Kampen (art. 45).
28. **Inzake de voorbereiding van de generale synode:**
rapport van deputaten, benoemd door de generale synode van Kampen over de voorbereiding van de volgende generale synode (art. 41).
29. **Inzake de nog aanwezige gelden voor de geestelijke verzorging van militairen (art. 96) :**
  - a. rapport van de door de classis Groningen benoemde commissie ter uitvoering van het aan de genoemde classis gerichte verzoek door de generale synode van Kampen, Acta art. 158, sub 3;
  - b. een met a verband houdend schrijven van de Kerk van Semarang (tijdens de synode ingekomen, art. 61).
30. **Inzake het drukken der Acta (art. 42) :**
  - a. verzoek van br. Ph. Zalsman te Kampen, de uitgave van de Acta te mogen verzorgen;
  - b. idem van br .I..T. Groenendijk te Rotterdam;
  - c. idem van br. J. Boersma te Enschedé.
31. **Inzake de ter synode dienende rapporten (art. 37) :**
schrijven van br G. Grasdijk te Amersfoort (art. 27).
32. **Benoeming van deputaten (art. 156).**
33. **Aanwijzing van de roepende Kerk voor de e.v. generale synode (art. 84. 135. 157).**
34. **Rondvragen, w.o. naar art. 41 K.O. (art. 158):**
35. **Sluiting (art. 1.60. 161, 1621.**

23 Artikel 14.

Werkwijze commissies.

Het moderamen stelt voor de op het agendum vermelde stukken toe te vertrouwen aan vier commissies, die daarover haar rapport aan de synode zullen voorleggen; het is van oordeel dat alles wat betrekking heeft op de „zaak Kralingen" (agendum punt 18b) aan één commissie ter hand moet gesteld, en de overige stukken over de andere drie commissies verdeeld moeten worden.

Ds F. de Vries stelt voor de stukken betrekking hebbende op agendum punt 18 b in handen te stellen van alle aan te wijzen commissies, teneinde hierover de synode van advies te dienen; de overige stukken van het agendum dienen dan verdeeld te worden over alle vier commissies.

Met 18 tegen 14 stemmen wordt het voorstel van Ds De Vries aanvaard. (zie verder art. 18).

Artikel 15.

Telegram uit Armadale.

De praeses deelt mede, dat ingekomen is een telegram van The Reformed Church van Armadale (Australië) luidende: „Kerk van Jezus Christus Armadale wenst U de leiding des Heiligen Geestes toe in Uw belangrijke opdracht. Zegene de Heere U allen. Terpstra, scriba". De synode neemt hiervan met dankbaarheid kennis.

Artikel 16.

De synode gaat in comité-generaal.

Artikel 17.

Benoeming van twee hoogleraren.

In openbare vergadering deelt de praeses mee, dat in overeenstemming met de door de curatoren der Theologische Hogeschool ingediende voordracht, zijn benoemd tot hoogleraren: in de vacature prof. Dr K. Schilder: Ds L. Doekes te Hilversum; en in de vacature prof. B. Holwerda: Ds H. J. Schilder te Utrecht.

Tijdens de behandeling van deze zaak in comité-generaal zijn de brs. Ds Doekes en A. Schilder vervangen geweest door hun secundi, de brs. Ds J. Kamphuis en C. van Drimmelen.

De praeses spreekt de bede uit, dat de zegen des HEEREN op deze benoeming moge rusten tot bloei van de Theologische Hogeschool en tot heil der Kerken.

Ds Doekes is reeds mondeling mededeling van zijn benoeming gedaan; de praeses zal met de rector der Hogeschool nog deze avond Ds Schilder van zijn benoeming op de hoogte stellen.

Aan de benoemden zal verzocht worden zo mogelijk binnen een week hun beslissing over al- of niet-aanvaarding van hun benoeming bekend te maken. (zie art. 91, 92, 112. 127).

Artikel 18.

Commissies.

Namens het moderamen stelt de praeses voor de in art. 14 bedoelde commissies als volgt samen te stellen:

Commissie I: Ds J. Meester, Voorzitter, Ds F. van Dijk, Ds L. Doekes, Ds K. Drost, Ouderl. H. Kruidhof, Ouderl. H. Ridderbos en Ouderl. M. M. Vos. Adviseur: prof. P. Deddens. Aan deze commissie op te dragen de zaken van de bijbelvertaling, de financiën van de synode van Kampen, het (s)preekconsent voor de studenten en het rapport over het archief.

Commissie II: Ds Herm. Knoop. Voorzitter, Ouderl. P. v. Barneveld; Ouderl. M. J. de Boer, Ds A. Kuiper, Ds T. H. Meedendorp, Ouderl. J. v. cl. Molen en Ouderl. J. M. Roseboom (sec. A. Vos). Adviseur: prof. C. Veenhof. Aan deze commissie op te dragen de zaken van de psalmberijming, de correspondentie met de buitenlandse kerken, de Gereformeerde Oecumenische Synode, de verhouding tot de Christelijke Gereformeerde Kerken, de gebonden Gereformeerde Kerken, de uitnodiging van het C.N.V.

Commissie III: Ds F. de Vries, Voorzitter, Ds H. Brink, Ouderl. L. Dijk, Ouderl. H. Kooistra (sec. A. Schilstra), Ouderl. A. Schilder, Ds J. P. v. d. Stoel, Ouderl. A. J. de Visser. Adviseur prof. dr H. J. Jager. Aan deze commissie op te dragen de zaken van de zending en de Theologische Hogeschool.

Commissie IV: Ds I. de Wolff, Voorzitter, Ouderl. D. J. Autsema, Ouderl. H. Louwerse. Ds J. Meijer (sec. Ds P. v. Gulp), Ouderl. H. J. Ohmann, Ouderl. A. Sonneveld Wzn. en Ds W. Vreugdenhil. Aan deze commissie op te dragen de zaken van de radio-uitzendingen, de evangelisatie, art. 66 K.O., de correspondentie met de Hoge Overheid en de zaken van appèl punt 18 a, c, d, e, f en g.

Alle commissies behandelen voorts de „zaak Kralingen", Overeenkomstig het voorstel van het moderamen wordt besloten.

Na dankgebed bij monde van de assessor sluit de praeses de vergadering.

Tweede vergadering, Woensdag 15 October 1952.

Artikel 19.

De praeses opent de vergadering, laat zingen ps. 27: 1, leest 2 Cor. 12: 1-10 en gaat voor in gebed.

Artikel 20.

De synode gaat in comité-generaal.

Artikel 21.

Afwikkeling Zendings-aangelegenheden.

Ds F. de Vries rapporteert namens commissie III over punt 17a 1 van het agendum, nl. het rapport van de deputaten voor afwikkeling der zendingsaangelegenheden naar art. 151, besluit sub 2 a-c van de Acta van de generale synode van Kampen 1951. (Bijlage I).

Commissie III stelt voor, dat de synode, overeenkomstig het door de deputaten gedane verzoek, uitspreekt, genoeg te nemen met het onvoltooid gebleven zijn van hun arbeid en dat zij besluit hun op te dragen hun werk tegen de eerstvolgende generale synode te voltooien.

Conform dit voorstel wordt besloten.

Artikel 22.

Vertaling Zendings besluiten Syn. Kampen in het Maleis.

Ds F. de Vries rapporteert namens commissie III over punt 17 b van het agendum. (Bijlage II).

Overeenkomstig het voorstel der commissie besluit de synode aan . br. C. C. de Vries haar dank te doen overbrengen voor het vervullen van de hem door de synode van Kampen verleende opdracht de besluiten van die synode, die betrekking hadden op de zendingsaangelegenheden en op de verhouding tot de Kerken op Oost Soemba/Savoë in het Maleis te vertalen.

Artikel 23.

Dankbetuiging aan deputaten voor advies herziening art. 52 K.O. en Z.O.

Vervolgens rapporteert Ds F. de Vries over punt 17 f van het agendum.

De synode besluit, overeenkomstig het voorstel van commissie III, aan het in het schrijven van de brs. Ds J. v. Bruggen, G. Visee en F. de Vries vervatte verzoek te voldoen en derhalve de bijzondere dank der synode te doen overbrengen aan de brs. prof. P. Deddens, J. Berger, J. van Dijk, Ds H. J. Schilder en Ds C. v. d. Waal, deputaten van de synode von Amersfoort 1948 om de Kerken van advies te dienen over een eventuele herziening van art. 52 van de K.O. en van de Zendingsorde, voor de omvangrijke arbeid in deze voor de Kerken verricht.

Artikel 24.

Synode rapporten voor Ds H. Bouma.

Ds H. J. de Vries brengt een verzoek over van Ds H. Bouma te Assen om de niet-geheime rapporten van de synode, voorzover deze vermenigvuldigd worden, voor de door hem aangelegde verzameling van synodale rapporten te mogen ontvangen.

Dit wordt goedgevonden.

Hierna wordt de morgenvergadering gesloten.

Artikel 25.

De praeses heropent de vergadering. Gezongen wordt ps. 36:2.

Artikel 26.

Antwoord aan Kerk van Armadale.

Op voorstel van het moderamen wordt besloten aan The Reformed Church van Armadale (Australië) een antwoordschrijven te zenden op het in art. 15 vermelde telegram.

Artikel 27.

Rapporten voor sec.afgevaardigden.

Het moderamen stelt voor op de brief van br. G. Grasdijk te Amersfoort (punt 31), waarin hij verzoekt aan de secundi-afgevaardigden ook alle rapporten te doen toekomen, te antwoorden, dat de synode van oordeel is hierop niet te moeten ingaan, omdat hieraan vrij aanzienlijke kosten verbonden zijn en toch misschien maar sommigen der secundi voor slechts enkele zaken ter synode zullen behoeven te komen. Conform besloten.

Artikel 28.

Schrijven van de Heer P. Spek.

Het moderamen stelt voor het appèlschrijven van de Heer P. Spek te Hilversum (ag. punt 18 f) onontvankelijk te verklaren. omdat hij zich onttrokken heeft aan de gemeenschap van de Kerk des HEEREN te Hilversum.

Bij de hierover gevoerde discussie wordt door br. C. C. de Vries een voorstel ingediend, dit appèlschrijven op een andere grond af te wijzen, nl. dat deze zaak niet afgehandeld is op de particuliere synode van Utrecht; en door Ds I. de Wolff een voorstel gedaan in deze vorm: De synode overwegende, dat appellant zich onttrokken heeft aan de gemeenschap der Kerk en zich gevoegd heeft bij de gebonden kerk, verklaart het bezwaarschrift onontvankelijk.

Br A. Schilder, gesteund door enkele andere leden. stelt voor met de behandeling van deze zaak te wachten tot de leden dezer synode gelegenheid zullen gehad hebben voor het nodige beraad en niet een beslissing te nemen alvorens prof. P. Deddens als adviseur aanwezig is en zijn advies gevraagd kan worden.

Het voorstel-Schilder wordt bij staking van stemmen verworpen. Hetzelfde geschiedt met het voorstel van het moderamen. Het voorstel-De Wolff wordt met 23 tegen 7 stemmen aanvaard. Hierna wordt gepauzeerd.

Artikel 29.

De avondzitting wordt begonnen met het zingen van ps. 74: 2, 12 en 18.

Artikel 30.

Voorstel van br. J. van Dijk inz. opleiding tot zendeling.

Bij monde van Ds H. Brink rapporteert commissie III over punt 17 d van het agendum, zijnde:

- a. een voorstel van br. J. van Dijk te Huizum, waarin gewezen wordt op de gebrekkige voorbereiding van hen., die tot de zendingsarbeid worden uitgezonden, en voorgesteld wordt. dat de synode zal voorbereiden, dat een aparte inrichting voor de opleiding tot zendeling worde gesticht naast en in nauw verband met de Theologische Hogeschool;
- b. een schrijven van de kerkeraad van Sneek, inhoudende een instemming met het voorstel van br Van Dijk;
- c. de instructie van de particuliere synode van Drenthe als in art. 2 is vermeld.
In overeenstemming met het voorstel der commissie wordt besloten:

De synode:

erkennende

het recht van ieder lid van één van De Gereformeerde Kerken zich rechtstreeks tot een generale synode te wenden, het evenwel niet juist achtende, dat br. Van Dijk, wjl hiervoor geen enkele dringende reden kan aangevoerd worden, alle kerkelijke vergaderingen voorbijgegaan is;

overwegende:

dat, afgezien van de vraag of de financieel zwakke krachten van onze Kerken de aan het voorstel van br Van Dijk verbonden kosten kunnen dragen, de particuliere synode van Drenthe terecht uitspreekt. dat dit voorstel van zo ingrijpende strekking niet of niet voldoende overdacht en doorgesproken kon worden op de mindere vergaderingen;

besluit:

op het voorstel van br. Van Dijk niet in te gaan en hiervan kennis te geven aan br. Van Dijk, de Kerk van Sneek en de Particuliere Synode van Drenthe, met mededeling van de gronden waarop dit besluit berust.

Artikel 31.

Schrijven Ds C. v. d. Waal inz. Onderwijs in oud-oosterstalen enz.

Namens commissie III rapporteert Ds J. P. van der Stoel over punt 10 b van het agendum.

Het voorstel van de commissie wordt aanvaard, zodat

de synode

kennis genomen hebbende

van een schrijven van Ds C. v. d. Waal van Leerdam, waarin hij:

1. aan de synode verzoekt „de noodzaak van het geven van onderwijs in de oud-oosterse talen, niet in het minst in verband met het promotierecht te erkennen en hierin te voorzien" en er op wijst, dat zich thans een unieke gelegenheid voordoet om deze voorziening te treffen, omdat aan de Hogeschool der Kerken als Lector verbonden is drs J. P. Lettinga, een man van grote kennis van de oud-oosterse wereld;
2. aan de synode de suggestie doet om ter voorziening in de vacature-Holwerda aan drs Lettinga opdracht te geven, „om behalve in het Hebreeuws en de oud-oosterse talen in de vakken van het Oude Testament onderricht te geven", zo mogelijk daarin terzijde gestaan door een ander. die speciaal zich bezig zou kunnen houden met de openbaringsgeschiedenis en de theologische kant van de exegese;

constaterende,

dat de suggestie van Ds Van der Waal achterhaald is door de benoeming van Ds H. J. Schilder tot hoogleraar in de exegese van het Oude Testament en aanverwante vakken;

overwegende:

dat het curatorium van de Theologische Hogeschool, als zijnde de instantie waardoor de gezamenlijke Kerken deze Hogeschool verzorgen, het eerst aangewezen adres is, waaraan een verzoek als onder 1 vermeld dient te worden gericht;

besluit

op het schrijven van Ds Van der Waal niet in te gaan, en dit aan Ds Van der Waal te berichten onder mededeling van de grond, waarop dit besluit berust.

Artikel 32.

Schrijven van Kerken van Helpman en Pretoria inz. fin. hulp aan Pretoria.

Br. A. Vos rapporteert namens commissie II over punt 13 c 1 en 2 van het agendum. Overeenkomstig het door de commissie voorgestelde wordt besloten:

De synode,

kennis genomen hebbende van:

- A een schrijven van de Kerk van Helpman betreffende de resultaten van de financiële hulpverlening inzake de voorziening in de dienst des Woords aan de Kerk van Pretoria, waaruit blijkt:
1. dat de Kerk van Helpman tweemaal aan de zusterkerken verzocht heeft om financiële hulp voor de Kerk van Pretoria, voor de kosten verbonden aan het uitzenden van een leenpredikant;
  2. dat ongeveer een tachtig Kerken aan deze verzoeken niet hebben voldaan;
  3. dat door haar aan de Kerk van Pretoria mededeling werd gedaan. dat zij niet bij machte is, de uitzending van een predikant voor haar gemeente te financieren;
  4. dat zij de Kerk van Pretoria geadviseerd heeft zich tot de synode te wenden met het verzoek om eventuele mogelijkheden tot steun aan deze Kerk wel te willen overwegen en bevorderen;
- B. het verzoek van de Kerk van Pretoria, waaruit blijkt:
1. dat zij nu zodanig is uitgebreid, dat zij binnenkort kan overgaan tot het beroepen van een eigen predikant;
  2. dat het beroepingswerk uitgesteld zal moeten worden, wegens de hoge overtochtscosten van de predikant en zijn gezin;
  3. dat enige Kerken reeds bijdragen toezegden, wanneer tot het beroepen van een eigen predikant zou worden overgegaan;
  4. dat zij een laatste en ernstig beroep op de synode doet om haar te helpen bovengenoemde zaak te behartigen en te bespoedigen. door b.v. een oproep aan alle Kerken te richten voor een bijdrage als hulp voor het beroepen van de eerste predikant in Zuid-Afrika;

overwegende:

- a. dat de Kerk van Pretoria in eerster instantie geroepen is tot financiële zelfverzorging;
- b. dat eerst daarna „de broederschap, die in de wereld is" aan de orde komt;
- c. dat uit de brief van de Kerk van Helpman gebleken is, dat helaas de door deze Kerk gevoerde actie niet is geslaagd;
- d. dat de generale synode van Kampen 1951 (Acta art. 139 sub b en c) overwogen heeft „b) dat die leden van onze Kerken, die blijvend zich in het buitenland „gaan vestigen, daarmee de volle verantwoordelijkheid, ook financieel, voor de consequenties die deze emigratie t.a.v. hun roeping „naar art. 28 der N.G.Bel. meebrengt, behoren te aanvaarden; „c) dat een Kerk van geëmigreerden, indien ze in de aanvang hulp „of steun meent nodig te hebben, zich kan wenden tot één of meer „van de Kerken in Nederland;

besluit

1. het schrijven van de Kerk van Helpman voor kennisgeving aan te nemen;
2. aan het verzoek van de Kerk van Pretoria niet te voldoen, op grond van art. 139 sub b en c van de Acta van de generale synode van Kampen 1951.

Artikel 33.

Psalmberijming.

Ds A. Kuiper brengt rapport uit namens commissie II over punt 19 van het agendum: verzoek van vertegenwoordigers der Nederlandsch Hervormde Kerk en deputaten voor de psalmberijming van „de Gereformeerde Kerken" om medewerking te verlenen tot de vorming van een commissie uit allerlei kerkelijke denominaties voor een nieuwe psalmberijming.

Na bespreking van het door de commissie ingediende voorstel, in welke bespreking een andere dan de door' haar gegeven argumentatie voor afwijzing van dit verzoek werd voorgesteld, wordt het rapport met conclusies naar de commissie, zulks op haar verzoek, teruggewezen voor nadere formulering. (zie art. 46).

Artikel 34.

Rapport deputaten voor ev.contact met de Chr. Geref. Kerken.

Ds T. H. Meedendorp rapporteert namens commissie 11 over punt 15 van het agendum (Bijlage III). Het voorstel der commissie wordt aanvaard:

De synode;

gelezen hebbende

het rapport van de deputaten voor eventueel contact met de Christelijke Gereformeerde Kerken, benoemd door de generale synode van Kampen 1951,

besluit

opnieuw deputaten te benoemen met dezelfde opdracht als vermeld in de Acta van de synode van Kampen 1951, art. 129E, sub 3.

Artikel 35.

Gravamen van P. S. van Zuid-Holland inz. Huwelijksbevestigingen.

Commissie IV brengt bij monde van Ds P. van Gurp rapport uit over het gravamen van de particuliere synode van Zuid-Holland, punt 18a van het agendum. Overeenkomstig het voorstel van de commissie neemt de synode het volgende besluit:

De synode,

gelezen hebbende het verzoek van de particuliere synode van Zuid-Holland: „uit te spreken, dat het niet juist geacht moet worden, dat een generale synode algemene regelen stelt ten aanzien van het al- of niet-geoorloofd zijn van een bepaalde huwelijksbevestiging, welke zaak immers onder het opzicht staat van elke plaatselijke kerkeraad”;

voorts gelezen hebbende het verzoek van de particuliere synoden van Groningen en van Overijssel-Gelderland en de instructie van de particuliere synode van Drenthe, die bovengenoemd verzoek ondersteunen;

overwegende,

dat de zaak van de huwelijksbevestiging in strijd met art. 30 K.O. door de generale synode van Utrecht 1943 is behandeld, daar niet gebleken was, dat zij in de mindere vergaderingen niet had afgehandeld kunnen worden en zij evenmin tot de Kerken in 't gemeen behoorde, daar het vaststellen van regelen ten opzichte van het al of niet geoorloofd zijn van een bepaalde huwelijksbevestiging behoort tot de competentie van elke plaatselijke kerkeraad,

besluit:

- a. het besluit van de generale synode van Utrecht 1943, Acta art. 211 sub 2, en art. 254 dat genomen is in strijd met art. 30 K.O. niet langer voor haar rekening te nemen;
- b. van dit besluit kennis te geven aan de particuliere synoden van Zuid-Holland, van Groningen, van Drenthe en van Overijssel-Gelderland.

Hierna wordt gezongen ps. 34:1.

De assessor spreekt het dankgebed uit en de praeses sluit de vergadering.

Derde vergadering, Donderdag 16 October 1952.

Artikel 36.

De praeses opent de vergadering. Gezongen wordt ps. 25 : 6, gelezen 1Joh. 5: 1-10 en gebeden.

Bij het appèl nominaal blijkt Ds J. Meijer zijn plaats als primus-afgevaardigde van Drenthe ingenomen te hebben. Hij betuigt door opstaan zijn instemming met de belijdenisschriften der Kerken.

Artikel 37.

Opneming rapporten in Acta.

De praeses stelt voor ten opzichte van de ter synode dienende rapporten te handelen naar het besluit van de synode van Kampen 191, Acta artikel 63.

Ds I. de Wolff stelt voor: de synode besluite, dat alle rapporten van de deputaten en de werkrapporten van commissies bij de Acta worden opgenomen.

Br. D. J. Autsema stelt voor te handelen naar het besluit van de synode van Kampen, maar met deze wijziging, dat de rapporten van door de vorige generale synode aangewezen deputaten wel als bijlage bij de Acta worden opgenomen. Het laatste voorstel wordt tegen dat van Ds De Wolff in stemming gebracht en met 20 tegen 11 stemmen aanvaard; dienovereenkomstig besluit de synode:

1. de werkrapporten harer commissies niet als bijlagen bij de gedrukte Acta op te nemen, tenzij dit voor enig rapport bij afzonderlijk besluit anders wordt bepaald;
2. de door de deputaten der vorige synode bij haar ingediende rapporten als bijlagen bij de Acta op te nemen.

Artikel 38.

Schrijven Centr. Bond voor Inw. Zending en Chr Maatsch. Werk.

Ouderling H. Louwerse rapporteert namens commissie IV over een schrijven dat namens afgevaardigden van de Generale Deputaten voor Evangelisatie der zich noemende Gereformeerde Kerken in Nederland, de Stichting „Kerk en Wereld", de Oecumenische Raad van Kerken in Nederland

en de Centraal Bond voor Inwendige Zending en Christelijk Maatschappelijk Werk door het bestuur van laatstgenoemde Bond is ingezonden. In dat schrijven wordt aan de synode het verzoek gedaan mede te werken aan de totstandkoming van een orgaan tot gezamenlijk overleg op het terrein der evangelisatie en herkerstening van ons volk door twee deputaten (een primus en een secundus) te benoemen om zitting te nemen in dat orgaan (punt 24).

Op voorstel van de commissie besluit de synode:

- a. op dit verzoek niet in te gaan, daar, afgezien van de principiële bezwaren daartegen, uit de Kerken geen enkel voorstel is ingekomen om aan dit verzoek te voldoen;
- b. van dit besluit mededeling te doen aan het Bestuur van de Centraal Bond voor Inwendige Zending en Christelijk Maatschappelijk Werk.

Artikel 39.

Rapport inz. uitschrijven van bededagen.

Ouderling D. J. Autsema brengt namens commissie IV rapport uit over punt 22. (Bijlage IV).

Nadat door Ds F. de Vries is meegedeeld, dat van geen der Kerken een verzoek is ingekomen bij de classis 's-Gravenhage om een bededag uit te schrijven,

besluit

de Synode op voorstel der commissie:

1. de mededeling in het rapport der classis 's-Gravenhage onder a voor kennisgeving aan te nemen;
2. het classis-besluit van 24 Juli 1952 als juist te aanvaarden, daar toen de zeer bijzondere omstandigheden welke het uitschrijven van een bidstond zouden rechtvaardigen, naar het oordeel der synode niet aanwezig waren;
3. de classis 's-Gravenhage dank te zeggen voor haar verrichte arbeid en haar opnieuw aan te wijzen voor het uitschrijven van bededagen, met het verzoek te dien aanzien diligent te willen blijven .

Artikel 40.

Radiouitzending kerkdiensten.

Ouderling H. J. Ohmann brengt namens commissie IV rapport uit over punt 23 van het agendum: het rapport van de deputaten voor radiouitzending van kerkdiensten. (Bijlage V).

Overeenkomstig het voorstel van de commissie besluit de synode:

- a. handelingen van de deputaten goed te keuren en hen te déchargeren;
- b. nieuwe deputaten te benoemen met de opdracht:
  1. op dezelfde wijze als voorheen de radiouitzending van kerkdiensten voor het binnenland te behartigen;
  2. inzake de radiouitzending van kerkdiensten voor het buitenland via Radio Nederland Wereldomroep diligent te zijn;
  3. indien nodig de kerken te verzoeken een bijdrage te leveren ter bestrijding van de onkosten, aan dit deputaatschap verbonden.

Artikel 41.

De praeses leest voor het rapport van deputaten, benoemd door de generale synode van Kampen 1951 voor voorbereiding van de volgende synode (punt 28). (Bijlage VI).

Deze deputaten delen mede, dat hun werk niet meer omvat heeft dan dat zij, daartoe uitgenodigd door de Kerk van Berkel en Rodenrijs, haar van advies hebben gediend bij de voorbereiding van deze synode. Aangezien de uitgebrachte adviezen alleen betrekking hadden op de zgn. huishoudelijke zaken dezer synode, achten deputaten het niet nodig t.a.v. de door hen gegeven adviezen in nadere bijzonderheden te treden.

Artikel 42.

Drukken der Acta.

Besloten wordt het in overleg treden met leden der Kerken, die in aanmerking komen voor het drukken van de Acta der synode, en de beslissing over de vraag bij wie dat drukken zal plaats hebben, aan het moderamen over te laten.

Hierna wordt de morgenvergadering gesloten om de commissies gelegenheid te geven haar arbeid voort te zetten.

Artikel 43.

De avondvergadering wordt door de praeses geopend. De vergadering zingt van ps. 65 het 8e vers.

Artikel 44.

Verzoek van de Kerk van Veendam.

Ds H. Brink rapporteert namens commissie III over punt 17 e van het agendum.

Rapport en conclusies worden ter nadere overweging van enkele, in de discussie naar voren gebrachte, gedachten teruggewezen naar de commissie. (zie art. 69).

Artikel 45.

Financiën gen. synode van Kampen.

Ds K. Drost rapporteert namens commissie I over een schrijven van br. J. Bos, administrateur van De Gereformeerde Kerk van Kampen, betreffende het beheer van de financiën der generale synode van Kampen 1951, ingevolge art. 100 besluit II/1 Acta dier synode. (punt 27).

In dit schrijven wordt medegedeeld:

- a. dat de raad van genoemde Kerk nog geen rapport kan uitbrengen;
- b. dat het particulier ressort van Utrecht zijn bijdrage in de kosten van de generale synode van Kampen 1951 nog niet heeft voldaan, ondanks drie aanschrijvingen;
- c. dat genoemde raad geen uitvoering heeft gegeven aan art. 31 der Acta van de generale synode 1951 (overmaking van gelden voor arbeid onder zeevarenden aan de desbetreffende Kerken).

In dit schrijven wordt gevraagd in hoeverre Kampen nog betaling verschuldigd is in verband met de door de, vanwege de generale synode van Kampen 1951 benoemde deputaten, verrichte arbeid.

Overeenkomstig het voorstel der commissie wordt het volgende besluit genomen:

De synode,

gehoord het schrijven van br J. Bos, administrateur van De Gereformeerde Kerk van Kampen, betreffende het beheer van de financiën der generale synode van Kampen 1951 (Acta art. 100, besluit II/1),

besluit:

- a. bovengenoemd schrijven te beschouwen en te behandelen als te zijn gezonden namens en in opdracht van de raad van De Gereformeerde Kerk te Kampen;
- b. te billijken, dat door de raad van De Gereformeerde Kerk van Kampen nog geen rapport over de financiën der generale synode Kampen 1951 is ingediend en deze raad te verzoeken daarvan te rapporteren op de eerstvolgende generale synode;
- c. genoemde raad er op te attenderen, dat het ter generale synode van Kampen 1951 opgegeven tekort van de generale synode van Amersfoort 1948 f 2.850,44 bedroeg, terwijl het in bovengenoemd schrijven vermelde bedrag f 5.498,33 beloopt;
- d. de aandacht van de adreskerk van het particulier ressort van Utrecht er op te vestigen, dat de van dat ressort gevraagde bijdrage in de kosten van de generale synode 1951 nog niet is voldaan;
- e. uit te spreken, dat de daarvoor in aanmerking komende deputaten, door de generale synode van Kampen 1951 benoemd, de onkosten, door hen gemaakt tot 14 Oct. 1952, aan de raad van De Gereformeerde Kerk te Kampen dienen te declareren;
- f.
  1. aan de raad van De Gereformeerde Kerk van Kampen mede te delen, dat de opdracht terzake van de financiën der generale synode van Kampen 1951 (Acta art. 100, besluit II/1) en de opdracht inzake overmaking van gelden ten behoeve van de arbeid onder zeevarenden (Acta synode Kampen 1951, art. 31) gescheiden dienen te worden gehouden;
  2. aan die raad te verzoeken de gelden voor de arbeid onder zeevarenden zo spoedig mogelijk over te maken aan de desbetreffende Kerken.

Artikel 46.

Psalmberijming.

Ds A. Kuiper leest namens commissie II de door haar nieuw geformuleerde conclusies inzake punt 19 van het agendum (zie art. 33). Deze conclusies worden aanvaard. Zij luiden als volgt:

De synode

kennisgenomen hebbende

van een verzoek van de vertegenwoordigers der Nederlandsch Hervormde Kerk en deputaten voor de psalmberijming der zich noemende Gereformeerde Kerken in Nederland om meewerking te verlenen tot de vorming van een commissie uit allerlei kerkelijke denominaties voor een nieuwe psalmberijming, die bijbels en algemeen aanvaardbaar is;

overwegende:

1. dat de generale synode van Kampen 1951 besloten heeft (Acta art. 96) deputaten ad hoc op te dragen het onderzoek van de berijming Ds Hasper voort te zetten en vóór 1 Juli 1953 hun rapport en beoordeling aan de Kerken toe te zenden;
2. dat van geen der Kerken bezwaren tegen deze besluiten binnengekomen zijn, terwijl gebleken is, dat bedoeld onderzoek reeds in een vergevorderd stadium verkeert;
3. dat het alleen reeds om deze reden onmogelijk is aan genoemd verzoek te voldoen;

voorts overwegende:

dat uit de Kerken geen enkel voorstel aangaande genoemd verzoek ter tafel is gelegd;

tenslotte overwegende:

dat de zaak van een nieuwe psalmberijming een zaak is van geloof en dus van belijdenisgetrouwheid, terwijl in de beoogde z.g.n. interkerkelijke commissie de nodige waarborgen ontbreken, dat deze schriftuurlijke norm zal worden gehandhaafd;

besluit:

1. op dit verzoek afwijzend te beschikken;
2. opnieuw deputaten te benoemen met dezelfde opdracht als verstrekt is door de generale synode van Kampen 1951 (Acta art. 96) ;
3. van het besluit sub 1 mededeling te doen aan genoemde vertegenwoordigers der Nederlandse, Hervormde Kerk en aan deputaten voor de psalmberijming der zich noemende Gereformeerde Kerken.

Nadat door de vergadering gezongen is ps.134 : 1, vertolkt de assessor haar dank voor deze dag aan de HEERE en sluit de praeses de vergadering.

Vierde vergadering, Vrijdag 17 October 1952.

Artikel 47.

De praeses opent de vergadering. Hij laat zingen ps. 124 : 1 en 4, leest psalm 124 en bidt om de zegen Gods.

Artikel 48.

Telegram aan H.M. de Koningin.

Besloten wordt op voorstel van het moderamen een telegram te zenden aan H .M. de Koningin van de volgende inhoud:

„De generale synode van De Gereformeerde Kerken in Nederland, bijeengekomen te Berkel en Rodenrijs, bidt U onder betuiging van eerbiedige hulde en trouw kracht en wijsheid toe om Uw zware taak van regering over het Koninkrijk der Nederlanden naar Gods Heilig Woord te volbrengen.

D. van Dijk, praeses".

Artikel 49.

Verklaring br Van Gurp c.s. niet in Acta.

Er is een schriftelijk verzoek van de brs. Ds P. van Gurp, A. Schilder en A. Sonneveld bij het moderamen ingekomen, een verklaring op te nemen in de Acta terzake van de stemming over het voorstel-Schilder, vermeld in art. 28 der Acta.

De synode besluit bij meerderheid van stemmen aan dit verzoek niet te voldoen.

Artikel 50.

Correspondentie met buitenlandse kerken.

Bij monde van Ds T. H. Meedendorp rapporteert commissie II over punt 13 a: het rapport der deputaten voor correspondentie met de buitenlandse kerken. (bijlage VII).

Teneinde enkele gemaakte opmerkingen nog te kunnen verwerken, worden de conclusies door de commissie opnieuw in overweging genomen. (zie art. 81).

Artikel 51.

„Geref. Oec.synode.

Vervolgens leest Ds Meedendorp het rapport van commissie II inzake de „Gereformeerde Oecumenische Synode". (punt 14). Ten aanzien van de hierover door de commissie voorgestelde conclusies wordt nadere formulering aan haar verzocht. (zie art. 79).

Artikel 52.

Verzoek tot „samenspreking" van de zgn. „Geref. Kerken".

Namens commissie II brengt Ds Herm. Knoop rapport uit over het verzoek van de synode te Rotterdam van de zgn. „Gereformeerde Kerken" om samenspreking, (punt 16).

Na bespreking van het voorstel der commissie wordt dit voor nadere overweging aan haar teruggegeven. (zie art. 62).

Artikel 53.

De vergadering gaat in comité-generaal.

Artikel 54.

De middagvergadering wordt aangevangen met het zingen van ps. 35: 1.

Artikel 55.

Bijbel in Nieuwe Vertaling van het N.B.G.

Ds J. Meester rapporteert namens commissie I over punt 20 van het agendum.

De synode besluit overeenkomstig het voorstel der commissie:

1. aan Ds H. J. de Vries te Berkel (Z.H.) dank te betuigen voor zijn voldoen aan hetgeen de synode van Kampen 1951 hem had verzoent (Acta art. 143 b) ;
2. het exemplaar van de Bijbel in nieuwe vertaling van het Hoofdbestuur van het Ned. Bijbelgenootschap te aanvaarden;
3. aan het Hoofdbestuur voornoemd dank te betuigen voor dit exemplaar van de Bijbel.
Aan het moderamen wordt overgelaten de aangeboden Bijbel een bestemming te geven.

Artikel 56.

Verzoek tot correspondentie van „The Ref. Churches of Australia"

Ds A. Kuiper leest het rapport van commissie II met betrekking tot punt 13 b 1, 2 en 3 van het agendum. De conclusies werden aanvaard. Zij luiden als volgt:

De synode,

kennis genomen hebbende:

van een schrijven van de synode van „The Reformed Churches of Australia" inhoudende het verzoek tot volledige correspondentie;

voorts kennis genomen hebbende:

- a. van een verzoek van de Kerk van Lisse om zo mogelijk deze correspondentie aan te gaan. of eventuele bezwaren daartegen onder de aandacht van genoemde kerken te brengen;
- b. van een voorstel van de Kerk van Zaamslag op dit verzoek tot correspondentie niet in te gaan. omdat uit allerlei aangevoerde overwegingen niet genoegzaam gebleken is, dat genoemde kerken waarlijk reformatorisch zijn, en het daarom niet verantwoord zou zijn leden onzer Kerken. die naar Australië of Tasmanië emigreren, te adviseren zich bij deze kerken te voegen;

overwegende-

1. dat de gevraagde correspondentie met The Reformed Church van Armadale (zie Acta generale synode van Kanne 1951, art. 141) het onmogelijk maakt tegelijkertijd in correspondentie te treden met een andere, van deze Kerk gescheiden levende kerkengroep in Australië en Tasmanië;

2. dat het tegenstrijdig is, dat „The Reformed Churches of Australia" gemeenschap willen oefenen „met al die kerken in de wereld, die de gereformeerde belijdenis onderschrijven en haar ook handhaven", terwijl er onder de kerken, die zij daartoe aanzoeken, zijn, die deze belijdenis kennelijk verkrachten;
3. dat het onmogelijk is correspondentie aan te gaan met een kerkengroep, die van haar kant tegelijkertijd gemeenschap zoekt met verschillende kerkengroepen, tussen welke onderling geen correspondentie en gemeenschap mogelijk blijkt;
4. dat het werk des HEEREN in de vrijmaking van Zijn Kerk in Nederland wordt ontkend, of voor het minst miskend, wanneer „The Reformed Churches" gemeenschap zoeken zowel met De Gereformeerde Kerken als met de zich noemende Gereformeerde kerken, welke laatste intussen reeds die gemeenschap hebben aangegaan;
5. dat er ook overigens een bijzondere relatie blijkt te bestaan tussen „The Reformed Churches" en de zich noemende Gereformeerde kerken in Nederland via deputaten dezer kerken voor de geestelijke verzorging van emigranten;

besluit:

1. aan dit verzoek niet te voldoen;
2. van dit besluit mededeling te doen aan „The Reformed Churches of Australia", aan de Kerk van Lisse en aan de Kerk van Zaamslag;
3. van dit besluit afschrift te zenden aan The Reformed Church van Armadale en de huisgemeente van Launceston.

Br. A. Schilder verzoekt aantekening in de Acta, dat hij zou willen geschrapt zien in het besluit sub 2 de woorden: „The Reformed Churches of Australia".

De synode besluit voorts dit rapport van de commissie als bijlage bij de Acta op te nemen en overdrukken daarvan beschikbaar te stellen voor The Reformed Church van Armadale en de huisgemeente van Launceston, indien zij deze wensen te ontvangen. (Bijlage VIII).

Artikel 57.

De Acta artikelen 1-16 worden vastgesteld.

Artikel 58.

Besloten wordt de volgende vergadering te houden op D.V. Woensdag 22 October 1952 om 10 uur, teneinde de commissies intussen gelegenheid te geven haar werk te verrichten.

Hierna wordt gezongen ps. 66: 10, de assessor gaat voor in dankgebed en de praeses sluit de vergadering.

Vijfde vergadering, Woensdag 22 October 1952.

Artikel 59.

De praeses opent de vergadering. Nadat ps. 75:1 en 6 zijn gezongen, wordt gelezen psalm 75 en de zegen des HEEREN over de arbeid der synode gevraagd.

Bij het appèl-nominaal blijkt br. H. Kooistra als primus-afgevaardigde voor Friesland zitting te hebben genomen; in de plaats van br. A. Vos is br. J. Ottersberg als secundus-afgevaardigde voor Noord-Holland en in de plaats van br. M. M. Vos als tertius afgevaardigde voor Zeeland, Noord-Brabant en Limburg br. D. Solinger aanwezig. Zij betuigen door opstaan van hun zitplaatsen instemming met de belijdenisschriften der Kerken.

De brs. M. J. de Boer, J. v. d. Molen en Ds J. P. v. d. Stoel komen iets later ter vergadering.

Artikel 60.

Antwoord op telegram aan H.M. de Koningin.

De praeses leest het, volgende ingekomen schrijven voor:

Aan de generale synode van De Gereformeerde Kerken in Nederland t.a.v.. Ds D. v. Dijk, Praeses
Rodenrijseweg 177
Berkel.

Hare Majesteit de Koningin heeft mij verzocht U vriendelijk te danken voor Uw zeer
gewaardeerd telegram. Hare Majesteit toegezonden tijdens de bijeenkomst te Berkel en Rodenrijs
van de Generale Synode der Gereformeerde Kerken in Nederland.

De Particulier Secretaresse van Hare Majesteit de Koningin,
N. Smitt-Avis

Artikel 61.

Brief van Kerk van Semarang.

Ingekomen is voorts nog een brief, gedateerd 13 Oct. 1952 van De Gereformeerde Kerk van
Semarang.

Deze brief wordt in handen gegeven van commissie I, opdat deze zich over de inhoud, verband
houdende met punt 29 van het agendum, berade. (De brief is toegevoegd aan het agendum onder punt
29 b).

Twee andere, nog na Woensdagavond 15 Oct. binnengekomen, brieven worden ongelezen terzijde
gelegd.

Artikel 62.

„Samenspreking" met z.g.n. „Geref. „Kerken"

Ds Herm. Knoop verkrijgt het woord om opnieuw te rapporteren over punt 16 (zie art. 52). Commissie
II is van oordeel te moeten blijven bij haar voorstel.

Tijdens de discussie wordt door Ds C. H. Lindeboom het volgende voorstel ingediend:

De synode,

ontvangen hebbende

een schrijven van de synode der zich noemende Gereformeerde Kerken, inhoudende een verzoek tot
samenspreking;

overwegende:

1. dat enig voorstel met betrekking tot zulk een samenspreking door geen enkele Kerk of kerkelijke
vergadering op het agendum der synode is geplaatst en ook niet wel geplaatst kon worden. gelet
en het geringe tijdsverschil tussen de publicatie van genoemd samensprekingsverzoek (10
Oct. 1952) en de aanvangsdatum van de generale synode van De Gereformeerde Kerken (14
Oct. 1952);
2. dat dientengevolge ook geen ter synode afgevaardigde volmacht ontving over deze zaak ter
synode te handelen;

besluit

dit schrijven van de synode der zich noemende Gereformeerde Kerken onontvankelijk te verklaren.
De bespreking wordt om 12 uur afgebroken voor de middagpauze. (zie verder art. 64).

Artikel 63.

De middagvergadering wordt aangevangen met het zingen van ps. 122:3.

Artikel 64.

„Samenspreking"

De bespreking over de voorstellen, in art. 62 vermeld, wordt voortgezet.
Besloten wordt dat commissie II, desgewenst in overleg met enige synodeleden, die zich tegen haar voorstel hadden uitgesproken, zich nog eens zal beraden over de beide voorstellen. (zie verder art. 70).

Artikel 65.

Rapport inz. Archief.

Ds J. Meester verkrijgt het woord om namens commissie I te rapporteren over punt 26 a-b van het agendum (bijlagen IX a en b). Het voorstel van de commissie wordt aangenomen.

Het besluit der synode luidt aldus:

De synode,

gehoord hebbende

- a. het rapport van e archiefbewarende Kerk van Groningen;
- b. het rapport over het toezicht cp het archief door de Kerk van Har-lingen;
besluit:
  1. aan de Kerk van Groningen de gemaakte kosten ad f 269.75 te restitueren onder dankbetuiging voor de in deze voor de Kerken verrichte arbeid;
  2. de raad van De Gereformeerde Kerk van Groningen te verzoeken de. verzorging van het archief evenals tot dusver voort te zetten;
  3. aan de raad van De Gereformeerde Kerk ven Groningen op te dragen alle nog niet ingebonden Acta der generale synoden te laten inbinden;
  4. aan de raad van De Gereformeerde Kerk van Groningen te verzoeken:
    - a. een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid tot conserveren van officiële stukken, welke niet in de Acta voorkomen;
    - b. aan de eerstkomende generale synode omtrent dat onderzoek rapport uit te brengen;
  5. a. bij haar deputaten er op aan te dringen de onder hen berustende stukken na hun décharge af te dragen aan de archiefbewarende Kerk;
  - b. de archiefbewarende Kerk te verzoeken, dat deze op het onder 5a genoemde toezien;
  6. de Kerk van Harlingen voor haar toezicht op het bewaren van het archief, onder dankbetuiging voor haar arbeid in deze, te déchargeren van haar opdracht;
  7. wederom een Kerk aan te wijzen en deze te verzoeken toezicht te houden op de bewaring van het archief.

Artikel 66.

De Acta artikelen 17-43 worden vastgesteld.

Artikel 67.

De vergadering gaat in comité-generaal.

Artikel 68.

De avondvergadering wordt aangevangen met het zingen van ps. 17: 3.

Artikel 69.

Verzoek van de Kerk van Veendam.

De praeses geeft opnieuw in behandeling punt 17e van het agendum (zie art. 44). Ds Brink verkrijgt het woord en brengt namens commissie III oen nieuw voorstel ter tafel. Dit luidt:

De synode,

kennis genomen hebbende

- A. van een verzoek van de Kerk van Veendam: „dat de synode uitspreke hoe naar haar oordeel moet worden verstaan de uitspraak in art. 145 der Acta van de generale synode van Kampen, luidende:
„dat indien Kerken zich met andere willen verbinden voor gezamen-lijke uitzending, zij dit doen zulle met inachtneming van de indeling in „ressorten voor het kerkverband aanvaard” omdat naar het oordeel van de Kerk van Veendam: het niet duidelijk is, of de synode met deze laatste uitspraak de Kerken heeft willen adviseren, d v dat indien Kerken zich met andere willen verbinden om zending te drijven, zij dit zoveel mogelijk zullen doen met erkenning van de ressorten voor het kerkverband aanvaard. dar wel, of de synode hiermede de Kerken heeft willen binden aan door classicale- en particulier-synodale vergaderingen genomen of te nemen besluiten inzake de samenwerking in het zendingswerk;
- B. dat dientengevolge hij de Kerken onzekerheid ontstaat ten aanzien van de bevoegdheid der Kerken om in Christelijke vrijheid haar zendingsroeping te vervullen”;

overwegende:

dat het ongewenst en ook onnodig is, nu een uitspraak te doen over de bedoeling van het besluit van de synode van Kampen, Acta art. 145;

besluit:

aan het verzoek van de Kerk van Veendam niet te voldoen en van dit besluit kennis te geven aan de Kerk van Veendam.

In de discussie wordt door Ds T. de Wolff een ander voorstel ingediend- eveneens door Ds A. Kuiper en W. Vreugdenhil gezamenlijk.

Ds C. H. Lindeboom stelt voor een andere overweging in het voorstel der commissie op te nemen.

Het voorstel van de commissie wordt verworpen met 28 stemmen tegen. Het voorstel van Ds Lindeboom wordt aanvaard met 19 tegen 13 stemmen, zodat

de synode

kennis genomen hebbende

van een verzoek van de Kerk van Veendam te willen uitspreken hoe naar haar oordeel de uitspraak van de generale synode van Kampen Acta art. 145 moet worden verstaan;

overwegende,

dat het haar taak niet is een uitspraak te doen over de bedoeling van de uitspraak van de synode van Kampen. Acta art. 145;

besluit:

aan het verzoek van de Kerk van Veendam niet te voldoen en van dit besluit kennis te geven aan de Kerk van Veendam.

Artikel 70.

„Samenspreking” met z.g.n. „Geref. Kerken”

Opnieuw wordt gehandeld over punt 16 van het agendum (zie art. 52, 62 en 64).

Ds Knoop deelt mede, dat de bespreking van commissie II met enige leden der synode over het in art. 62 vermelde voorstel van Ds Lindeboom en dat van de commissie niet tot eenstemmigheid heeft geleid. Nogmaals wordt over de beide voorstellen breed gediscussieerd.

Tenslotte wordt overgegaan tot stemming; eerst wordt gestemd over het voorstel van de commissie, dat met 17 tegen 15 stemmen wordt aanvaard. Het door de synode genomen besluit luidt:

De synode,

kennis genomen hebbende

van een schrijven van de generale synode van de zich noemende Gereformeerde Kerken, inhoudende een hernieuwd verzoek om samen-spreking over „het onderwerp: al hetgeen in weerwil van het vele, dat wi; gemeenschappelijk belijden, ons gescheiden heeft en nog gescheiden houdt" en dat zgn. „op basis van de Heilige Schrift en de drie formulieren van enigheid"; constaterende,

dat de synode eenparig van oordeel is, dat op dit schrijven niet kan worden ingegaan;

overwegende:

- a. dat de aan het hoofd van dit schrijven tussen aanhalingstekens geplaatste naam onzer Kerken onjuist is, aangezien de tussen haakjes gezette woorden: (onderhoudende art. 31 K.O.) slechts een postale aanduiding zijn;
- b. dat door drie opeenvolgende synoden, nl. die van Groningen in 1946, van Amersfoort in 1948 en van Kampen in 1951, op een soortgelijk verzoek uitvoerig is geantwoord;
- c. dat de synoden van de zich noemende Gereformeerde Kerken in feite hebben nagelaten op de inhoud van de besluiten van de onder b genoemde synoden te antwoorden, maar de zaken, om welke het ging, hebben omzeild;
- d. dat ook de herhaalde oproep tot bekering -- het zij met droefheid opgemerkt - tot op heden geen vrucht heeft afgeworpen, gelijk opnieuw uit bovengenoemd schrijven is gebleken;

besluit:

deze twistzaak overgevend aan de HEERE (ps. 35: 1), dit schrijven voor kennisgeving aan te nemen.

Artikel 71.

Bezwaarschrift br. Joh. de Boer.

De praeses geeft het woord aan Ds J. Meijer om namens commissie IV te rapporteren over punt 18 c van het agendum:

br. Joh. de Boer te Drachten brengt bezwaar in tegen het besluit der generale synode van Kampen inzake de hoogleraren-adviseurs, Acta art. 13; voorts vraagt hij terug te komen op de beslissing inzake de naam der Kerken en deze te doen luiden „Orthodox Gereformeerde Kerken".

Na voorlezing van het rapport wordt de discussie over het voorstel der commissie uitgesteld. tot de volgende vergadering. (zie verder art. 73).

Gezongen wordt nog ps. 147 : 10, waarna de assessor voorgaat in dankgebed.

De praeses sluit de vergadering.

Zesde vergadering, Donderdag 23 October 1952.

Artikel 72.

De vergadering wordt door de praeses geopend. Nadat gezongen is ps. 3 : 2, leest de praeses ps. 8 en gaat hij voor in gebed.

Artikel 73.

Bezwaarschrift br. Joh. de Boer.

De praeses geeft in bespreking het voorstel van commissie IV inzake punt 18 e van het agendum (zie art. 71).

Op de door de commissie voorgestelde „overwegingen" wordt door Ds Van der Stoel een amendement ingediend; ter overweging hiervan, als-ook van enige in de discussie gemaakte opmerkingen, wordt op verzoek van de rapporteur het voorstel naar commissie IV teruggewezen. (zie verder art. 93).

Artikel 74.

Bezwaarschrift br. W. M. v.d. Poel.

Ds W. Vreugdenhil leest het door commissie IV opgestelde rapport over punt 18 e van het agendum: een bezwaarschrift van br. W. M. v. d. Poel te Rotterdam tegen een besluit van de particuliere synode van Zuid-Holland dd. 16 Juli 1952. De bespreking van het voorstel der commissie wordt na twee ronden afgebroken. (zie verder art. 77).

Artikel 75.

De artikelen 44-58 van de Acta worden vastgesteld. Hierna wordt de morgenvergadering gesloten.

Artikel 76.

De middagvergadering wordt door e praeses geopend, gezongen wordt ps. 119 : 3.

Artikel 77.

Bezwaarschrift br. W. M. v.d. Poel.

Voortgezet wordt de behandeling van het rapport over het bezwaarschrift van br. Van der Poel te Rotterdam (zie art. 74).

Nadat nog verschillende leden hun opmerkingen over voorstel van de commissie hebben gemaakt, wordt dit voorstel war nadere overweging naar de commissie teruggewezen. (zie verder art. 33).

Hierna wordt de middagvergadering gesloten om de commissies in de gelegenheid te stellen haar werkzaamheden voort te zetten.

Artikel 78.

Bij de aanvang van de avondvergadering wordt gezongen ps. 98 : 4.

Artikel 79.

„Geref. Oec. Synode“

Namens commissie II rapporteert Ds T. H. Meedendorp over de nadere formulering van kaar voorstel inzake punt 14 van het agendum: uitnodiging van de Free Church of Scotland tot deelname aan de „Gereformeerde Oecumenische Synode“ in 1953 (zie art. 51).

Nadat in dit voorstel nog enkele wijzigingen zijn aangebracht wordt het aldus tot besluit van de synode gemaakt:

De synode,

kennis genomen hebbende

van een uitnodiging van de Free Church of Scotland tot het deelnemen aan de „Gereformeerde Oecumenische Synode“, te houden te Edinburgh, Aug. 1953;

overwegende:

- a. dat in de besluiten van de generale synode van Amersfoort 1948, Acta art. 75, en die van Kampen 1951. Acta art. 48, duidelijk de motieven voor het niet-deelnemen aan de „Gereformeerde Oecumenische Synode“ zijn vervat;
- b. dat deze besluiten ook aan de desbetreffende instanties zijn meegedeeld;
- c. dat tot nu toe nog nimmer door de „Gereformeerde Oecumenische Synode“ op deze motieven is ingegaan;

besluit

aan deze uitnodiging tot bijwoning van e „Gereformeerde Oecumenische Synode“ niet te voldoen en hiervan mededeling te doen aan de Free Church of Scotland, onder het uitspreken van haar

bevreemding over het feit, dat de Free Church of Scotland deze uitnodiging aan De Gereformeerde Kerken in Nederland herhaalde, zonder ook maar een poging te doen de bezwaren tegen deelname aan zulk een „Gereformeerde Oecumenische Synode“, van welke bezwaren door de generale synode van Amersfoort is kennis gegeven aan e Gereformeerde Kerk (Syn.) van Amsterdam, aan de Christian Reformed Church of America en aan Die Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika en door de generale synode van Kampen aan het moderamen van de „Gereformeerde Oecumenische Synode“ te Amsterdam, weg te nemen of de gronden voor de weigering te weerleggen.

Artikel 80.

Uitnodiging C.N.V.

Vervolgens leest Ds Meedendorp het rapport van commissie II over punt 25 van het agendum. Conform het voorstel van de commissie wordt als volgt besloten:

De synode,

kennis genomen hebbende

van een agenda voor de 26e Algemene Vergadering van het C.N.V., alsmede van een exemplaar van het Verslag van het Verbond over 1951/ '52, welke beide stukken moeten worden beschouwd als een uitnodiging; voor de synode, om zich op de genoemde Algemene Vergadering te doen vertegenwoordigen;

overwegende,

dat wij hier niet met een kerkelijke zaak te doen hebben;

besluit

bovengenoemde stukken niet ontvankelijk te verklaren.

Artikel 81.

Correspondentie met buitenlandse Kerken.

Voorts wordt het nader geformuleerde voorstel van commissie II oever punt 13a door Ds Meedendorp gelezen (zie artikel 50).

Dit voorstel wordt aanvaard, zodat het besluit der synode luidt:

De synode,

kennis genomen hebbende

van het rapport van deputaten voor de correspondentie met de buitenlandse Kerken, benoemd door de synode van Kampen 1951, Acta art. 103;

besluit

opnieuw deputaten te benoemen voor het contact met die Kerken in het buitenland, die met De Gereformeerde Kerken in Nederland in correspondentie zijn getreden.

Artikel 82.

De praeses leest het volgende bij het moderamen ingekomen verzoek

De ondergetekenden verzoeken aantekening in de Acta van hun stemmen tegen het voorstel van commissie II, vermeld in de Acta art. 70. Zij achten, dat het op voorstel van de commissie door de synode genomen besluit in strijd is met artikel 30 K.O.

H. Veltman, C. H. Lindeboom, D. van Dijk, J. P. v. d. Stoel Jr., C. C. de Vries, H. Kruidhof, L. Dijk, H. Ridderbos, K. Drost, H. J. Ohmann, J. Meester, H. Brink, H. Kooistra, H. Louwerse, I. de Wolff.

Aan het verzoek van deze broeders wordt voldaan.

Artikel 83.

Bezwaarschrift br. W. M. v. d. Poel.

Aan Ds W. Vreugdenhil wordt gelegenheid gegeven de nieuw geformuleerde conclusies inzake het bezwaarschrift van br. W. M. v. d. Poel voor te lezen (zie art. 74 en 77).

Bij de toelichting op de conclusies deelt de rapporteur mede, dat commissie IV ter verificatie van de door br. Van der Poel in zijn bezwaarschrift genoemde besluiten en handelingen van de kerkeraad van Rotterdam-Delfshaven, bij Ds Joh. Francke het notulenboek van de kerkeraad heeft opgevraagd en dat deze welwillend aan dit verzoek met spoed heeft voldaan, zodat de commissie al de gegevens heeft kunnen controleren.

De praeses merkt op, dat deze handeling van de commissie niet juist is, daar zij hiervoor de machtiging der synode had moeten vragen.

Uit een nadere toelichting, gegeven door e rapporteur en de voorzitter van commissie IV blijkt, dat de commissie uit een bepaalde uitdrukking van de praeses bij de vorige behandeling van dit bezwaarschrift, de conclusie had getrokken, dat zij, „zelf maar moest zien, wat zij in deze het beste achtte”.

Het blijkt echter, dat die woorden van de praeses geenszins sloegen op het opvragen van het notulenboek, maar op de overweging van hetgeen ter vergadering over de verschillende conclusies der commissie was opgemerkt.

Hiermede is dit misverstand opgehelderd. De nog overgebleven vragen en opmerkingen over e conclusies worden door de rapporteur beantwoord.

Nadat nog enkele wijzigingen in het voorstel der commissie zijn aangebracht, wordt tot stemming overgegaan; de afgevaardigden van Zuid-Holland nemen op grond van art. 33 K.O. niet deel aan deze stemming. De synode besluit als volgt:

De synode.

kennis genomen hebbende

van een bezwaarschrift van br. W. M. v. d. Poel te Rotterdam, dd. 10 October 1952, tegen een uitspraak van de particuliere synode van Zuid-Holland van 16 Juli 1952;

constaterende:

- a. dat de kerkeraad van Rotterdam-Delfshaven op 31 October 1949 aan br. Van der Poel als ouderling tegen zijn uitdrukkelijke wil „vrijstelling” heeft opgelegd van het doen van huis- en ander bezoek;
- b. dat voornoemde kerkeraad meende, dat dit besluit noodzakelijk was, omdat „het onmogelijk is, dat br. Van der Poel bij niet conformering aan bepaalde besluiten van de kerkeraad, vervat in een tweetal kerkeraads-informaties, zijn ambtswerk bij huis- en ander bezoek naar vereiste verricht, daar hij de tegensprekers niet kan noch wil weerleggen, wat volgens Titus 1 : 9 toch mede tot zijn ambtsopdracht behoort”;
- c. dat de kerkeraad op 13 Maart 1950 aan br. Van der Poel heeft toegestaan zijn ambtswerk weer volledig te verrichten, evenwel zonder met zoveel woorden de gronden, waarop aan br. Van der Poel destijds een deel van het werk werd ontnomen, ondeugdelijk te verklaren;
- d. dat de kerkeraad aan br. Van der Poel dd. 20 Sept. 1952 heeft geschreven, dat, nu het onderhavige besluit op 13 Maart 1950 is vervallen verklaard, dit vanzelfsprekend ook de „gronden in dat besluit omschreven, betrof”;

van oordeel zijnde:

- a. dat de kerkeraad uitdrukkelijk had moeten uitspreken op welke grond mét het besluit ook de gronden voor dat besluit vervallen waren en dit niet vanzelfsprekend had moeten beschouwen;

- b. dat een ouderling niet verplicht kan worden op huis- en ander bezoek kerkerads-besluiten, waaraan hij zich niet kan conformeren, te verdedigen;
- c. dat de kerkeraad ten onrechte br. Van der Poel heeft verhinderd in het doen van huis- en ander bezoek;
- d. dat de kerkeraad zich ten onrechte heeft beroepen op Titus 1: 9;
- e. dat de in constatering sub a bedoelde „vrijstelling" in feite een gedeeltelijke schorsing betekende;
- f. dat de kerkeraad met deze gedeeltelijke schorsing handelde in strijd met de K.O., welke geen gedeeltelijke schorsing kent en in art. 23 het huisbezoek noemt als een integrerend onderdeel van het ambt der ouderlingen;

spreekt uit:

dat door het bovengenoemde besluit van 31 October 1949 de kerkeraad van Rotterdam-Delfshaven zich ten onrechte beroepen heeft op de Heilige Schrift en gehandeld heelt in strijd met de K.O.;

en besluit

van deze uitspraak kennis te geven aan br. W. M. v. d. Poel, aan de particuliere synode van Zuid-Holland, aan de classis 'Rotterdam en aan de kerkeraad van Rotterdam-Delfshaven.

Bij de stemming over de oordelen hebben zich tegen oordeel sub a 7 leden der synode verklaard; tegen de oordelen sub e en lid; tegen de uitspraak 2 leden. Het besluit in zijn geheel is aanvaard met 22 tegen 6 stemmen.

Artikel 84.

Aan de Kerk van Enschedé zal worden gevraagd, of zij in staat en bereid is de volgende generale synode te ontvangen.

Artikel 85.

Optreden van studenten.

Ouderling H. Ridderbos rapporteert namens commissie 1 over punt 12 van het agendum: verzoeken tot het buiten-werkingstellen van het besluit van de generale synode van Kampen, Acta artikel 70.

Nadat de rapporteur het rapport en het voorstel van commissie I heeft voorgelezen, verkrijgt eerst Ds J. Meester, voorzitter der commissie, het woord om de volgende verklaring voor te lezen:

„De leden van commissie 1, Ds J. Meester en D. Solinger verklaren, dat zij niet staan achter het voorstel van commissie I om te besluiten de besluiten van Kampen 1951, Den Haag 1914 en Amsterdam 1908, inzake het zgn.. preken van studenten op te schorten.

Zij zijn van gevoelen, dat in de Heilige Schrift en de Belijdenis het voorgaan in de dienst des Woords en der gebeden uitsluitend wordt toegestaan aan ambtsdragers.

Daar studenten in de theologie, aan wie door geen kerkelijke vergadering het recht verleend is om te staan naar het ambt van dienaar des Woords, geen enkele ambtelijke bevoegdheid bezitten en zelfs geen recht hebben om te staan naar het ambt van dienaar des Woords in onze Kerken, is het niet in overeenstemming te achten met de Heilige Schrift en de Belijdenis om aan hen toch een recht te verlenen om de gemeente voor te gaan in de dienst des Woords en der gebeden".

w.g. J. Meester en D. Solinger.

Voorts verklaart Ds J. Meester, dat de particuliere synode van Noord-Holland aan haar afgevaardigden opgedragen heeft mede te delen, dat deze particuliere synode bij het besluit van de generale synode van Kampen wii blijven. Br. D. Solinger legt vervolgens een gelijke verklaring af namens de particuliere synode van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg. Na brede bespreking wordt overgegaan tot stemming over de eerste conclusie van de commissie, die echter in een volgende zitting nog nader geformuleerd zal worden.

Deze conclusie, zoals zij is voorgesteld door de commissie luidt: „dat de besluiten van Kampen 1951, Den Haag 1914 en Amsterdam 1908 voorlopig worden opgeschort met ingang van 1 Januari 1953". 19 stemmen worden vóór, 13 tegen deze conclusie uitgebracht, zodat zij is aanvaard.

Over de tweede door de commissie voorgestelde conclusie, alsmede over de preciese redactie van de aangenomen eerste conclusie zal in een volgende vergadering worden beslist. (Zie verder art. 87).

Om ongeveer half 12 zingt de vergadering nog gez. 23 , waarna de assessor het dankgebed uitspreekt en de praeses de vergadering sluit.

Zevende vergadering, Vrijdag 24 October 1952.

Artikel 86.

De praeses opent de vergadering. Na het zingen van ps. 101 de verzen 1 t/m 4, wordt gelezen psalm 101. De praeses bidt om de zegen des HEEREN over deze dag.

Artikel 87.

Optreden van studenten.

Voortgezet wordt de behandeling van het voorstel van commissie I inzake punt 12 van het agendum. (zie art. 85). De redactie van conclusie 1 wordt vastgesteld. Op conclusie 2 worden verschillende redactiewijzigingen voorgesteld. Besloten wordt, dat de commissie deze voorstellen in nadere overweging zal nemen en eventueel een nieuwe formulering ter tafel zal brengen. (zie verder art. 97).

Artikel 88.

Tijdens de behandeling van de zaak in art. 87 vermeld, is Ds H. J. Schilder het kerkgebouw binnengetreden.

De praeses heet hem hartelijk welkom, wenst hem geluk met zijn benoeming tot hoogleraar in de vacature prof. Holwerda, spreekt de hoop uit, dat Ds Schilder met blijdschap en volle vrijmoedigheid in de taak, waartoe hij geroepen werd door de synode, de Kerken zal dienen; hij bidt hem voorts wijsheid toe om tot een rechte, voor de HEERE verantwoorde, beslissing te komen.

Artikel 89.

Opvragen van notulenboek van Rotterdam-Delfshaven.

De praeses zegt nog even terug te moeten komen op de kwestie van het opvragen van het notulenboek van de kerkeraad van Rotterdam-Delfshaven, waarvan sprake is in art. 83. Gebleken is, dat dit opvragen door commissie IV. zonder dat zij daartoe gemachtigd was door de synode, berust heeft op een misverstand van enige door de praeses gesproken woorden.

Een en ander kan dus geen precedent zijn, waarop men zich later, bij soortgelijke gevallen, zou kunnen beroepen.

De vergadering stemt hiermee in.

Hierna wordt om half 11 de morgenvergadering gesloten, teneinde het moderamen in de gelegenheid te stellen met Ds H. J. Schilder een door deze gevraagd onderhoud te kunnen hebben over enkele zaken, waarover Ds H. J. Schilder gaarne nader zou willen geïnformeerd worden.

Artikel 90.

De middagvergadering wordt door de praeses geopend. De vergadering zingt ps. 56 : 5.

Artikel 91.

Aanvaarding benoeming door Ds L. Doekes.

De praeses leest een brief voor van Ds L. Doekes, waarin deze mededeelt, dat door hem de benoeming tot hoogleraar in de dogmatiek en aanverwante vakken, onder opzien tot de HEERE, wordt aanvaard. De praeses vertolkt de blijdschap der synode over deze beslissing van Ds Doekes; hij spreekt de hoop uit, dat zij zulke vruchten voor de Kerken en haar Hogeschool zal opleveren, dat wij daarvoor achterna kunnen danken; hij bidt Ds Doekes de leiding en kracht van de Heilige Geest toe voor de hem wachtende arbeid.

Ds Doekes dankt de praeses voor zijn woorden en de synode nu ook mondeling voor de benoeming; hij spreekt de verwachting uit, dat de brs. curatoren het hem niet zullen laten ontbreken aan hulp en tegemoetkoming in nog overgebleven moeilijkheden; hij is echter na ernstige overweging van alles tot de overtuiging gekomen, dat afwijzing van de benoeming niet goed zou zijn voor de HEERE.

Artikel 92.

Brief van Ds H.J. Schilder.

Vervolgens leest de praeses voor een brief van Ds H. J. Schilder, waarin deze mededeelt nog verschillende vragen en moeilijkheden met betrekking tot de aan hem verleende leeropdracht. Als conclusie stelt hijzelf: „ik verklaar mij in principe bereid tot aanvaarding der verstrekte opdracht, verwacht van de bevoegde instantie(s) gaarne antwoord op de door mij gestelde vragen t.a.v. assistentie, studiemogelijkheden en praktische overgangsregeling, zal daarna over definitieve aanvaarding kunnen beslissen”.

Besloten wordt de brief van Ds Schilder in handen te geven van de curatoren der Theologische Hogeschool, die dan zo mogelijk nog Dinsdag 28 Oct. de door Ds Schilder gestelde vragen met hem zullen bespreken en daarover hun advies uitbrengen aan de synode.

Artikel 93.

Bezwaarschrift br. Joh. de Boer.

Ds J. Meijer leest de nieuw geformuleerde conclusies van commissie IV over de revisie-verzoeken van br. Joh. de Boer te Drachten (zie art. 71). Nadat nog enkele kleine redactiewijzigingen zijn aangebracht wordt het voorstel van de commissie aanvaard. De synode besluit als volgt:

De synode,

kennis genomen hebbende

van een tweeledig revisieverzoek van br. Joh. de Boer te Drachten, betreffende het door vroegere generale synoden beslotene,

1. inzake de naam der Kerken, die hij met een beroep op 1 Cor. 6 : 1 zou willen prijsgeven, waarbij hij e rechtskrenking in deze zou willen dragen, terwijl hij met een beroep op Matth. 5 : 38-42 en Rom. 12 : 20, om de vijand geen aanstoot te geven, voorlopig als naam der Kerken zou willen voorstellen: „Orthodox Gereformeerde Kerken”;
2. inzake het door de generale synode van Kampen 1951 beslotene over de plaats der hoogleraren ter synode (zie Acta art. 13 en 193), hetgeen hij ziet als een tekortdoen aan de eer en de waardigheid der hoogleraren;

overwegende:

- I. wat zijn eerste verzoek inzake de naam der Kerken betreft:
  1. dat zijn beroep op 1 Cor. 6 : 1 ongegrond is, wijl het hier blijkens vs. 6 duidelijk gaat over twistzaken tussen gemeente leden en dat nog wel ten overstaan van een heidense overheid, terwijl in het onderhavige geval noch van het ene noch van het andere sprake is, en bovendien niet wij een procedure met de gebonden kerken hebben over de naam der Kerken, maar veeleer het omgekeerde het geval dreigt te worden;
  2. dat het beroep op Matth. 5: 38--42 en Rom. 12 : 20 hier niet ter zake doende is, omdat in genoemde teksten wordt aangewezen, hoe de verhouding tot de naaste zal zijn (zie sub. 4); terwijl bij de naams-kwestie een récht in het geding is om tot uitdrukking te brengen, dat wij de wettige voortzetting van de vóór de vrijmaking bestaande Gereformeerde Kerken zijn;
  3. dat wij dit recht niet zonder meer mogen prijsgeven, daar wij dan de indruk zouden vestigen, afstand te doen van onze pretentie, de wettige voortzetting te zijn van de sub 2 genoemde Kerken;

4. dat wij juist de tegenpartij aanstoot geven en stijven in haar zonde, wanneer wij aan het onrecht toegeven; immers: „het, niet tot het uiterste op zijn recht mogen staan' betekent niet: plaats geven aan het onrecht, waarbij gewezen worde op het voorbeeld van de apostel Paulus, die voor zijn vertrek uit Philippi van de plaatselijke overheid publiek rechts-herstel eist (Hand. 16:37), terwijl hij zich, wanneer men hem geselt, beroept op het recht, dat hij heeft als Romeins burger (Hand. 22: 35), waarbij nog komt, dat hij zich voor zijn recht om als apostel des Heeren Jezus op te treden op de keizer beroept (Hand. 25:10) ;

II. wat zijn tweede verzoek inzake de positie der hoogleraren ter synode betreft:

1. dat de synode van Kampen (Acta art. 13, aangevuld in art. 190) besloot:
  - a. de roepende Kerk van elke te houden synode nodige de hoogleraren der Theologische Hogeschool uit voor eventuele adviezen;
  - b. eventuele rapporten en voorstellen worden aan de hoogleraren op gelijke wijze als aan de leden der synode toegezonden;
  - c. de termen „prae-adviserende leden" en „adviserende leden" dienen te worden vermeden;
  - d.1. de hoogleraren zullen wel als adviseurs kunnen worden toegevoegd aan synodale werkcommissies, doch deze commissies zullen alleen bestaan uit leden van de synode, uit wier midden ook de rapporteur zal worden benoemd;
  - d.2. de hoogleraren mogen ter vergadering van de synode hun adviezen uitbrengen in de vrije discussie, alsook in het uitbrengen van hun adviserende stem, alvorens de vergadering tot stemming overgaat;
2. dat naar het oordeel der synode in het genomen besluit-als-zodanig, niet tekort gedaan wordt aan de eer en de waardigheid der hoogleraren;

besluit:

1. aan het eerste verzoek van br J. de Boer niet te voldoen;
2. aan het tweede verzoek van deze broeder eveneens niet te voldoen;
3. hem van dit besluit alsmede van de overwegingen in kennis te stellen;
4. hem op te wekken nog eens ernstig kennis te nemen van het onderwijs in deze van zijn kerkeraad.

Tegen de overweging sub II 2 en tegen het besluit sub 2 hebben zich 11 leden verklaard, terwijl 1 lid zich van stemming heeft onthouden. De brs M. J. de Boer, L. Dijk, F. van Dijk, H. Knoop, H. Kooistra, T. H Meedendorp, J. v. d. Molen, J. Ottersberg, H. Ridderbos en A. Schilder hebben aantekening in de Acta gevraagd van hun tegenstemmen.

Tegen besluit sub 4 hebben 9 leden gestemd.

Besloten wordt dat synode op Dinsdag 28 Oct. om 10 uur D.V. weer bijeen zal komen. Nadat nog ps. 116 : 10 is gezongen, dankt de assessor de HEERE voor alles wat in deze week tot het verrichten van haar arbeid door de synode en haar leden uit Zijn hand mocht ontvangen worden.

De praeses sluit daarna deze vergadering der synode.

Achtste vergadering, Dinsdag 28 October 1952.

Artikel 94.

Na de opening van de vergadering om 10 uur door de praeses wordt gezongen ps. 43 : 3 en gelezen Joh. 15 : 1-7. De praeses bidt daarna om de zegen des HEEREN over de arbeid van de synode en haar commissies.

Bij het appèl-nominaal blijkt br. A. J. de Visser vervangen te zijn door de secundus-afgevaardigde van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg, br. J. A. Roose, die door op te staan instemming betuigt met de belijdenis-geschriften der Kerken.

Artikel 95.

Er zijn nog enkele brieven binnengekomen, die echter ongelezen terzijde worden gelegd, omdat zij na de in art. 12 bepaalde datum zijn ingezonden.

Artikel 96.

Besteding van nog-aanwezige gelden voor geestel. verzorging van militairen.

Aan Ds F. van Dijk wordt gelegenheid gegeven om namens commissie I te rapporteren over punt 29 van het agendum. (Bijlage X).

Nadat een enkele opmerking over de voorstellen der commissie gemaakt, worden deze met algemene stemmen aanvaard.

De besluiten luiden als volgt: I.

De generale synode,

kennis genomen hebbende

van een brief dd. 14 Oct. 1952 van de commissie door de classis Groningen, belast met de uitvoering van het verzoek door de generale synode van Kampen 1951, gericht tot de classis Groningen (Acta art. 158, sub 3), in welke brief rapport uitgebracht wordt van de door de genoemde commissie verrichte handelingen;

constaterende:

1. dat door de classis Groningen, door middel van haar commissie, is voldaan aan het verzoek van de generale synode te Kampen 1951, Acta art. 158, sub 3;
2. dat door de classis Groningen zelf geen bescheiden zijn overgelegd waaruit blijkt, dat zij de handelingen harer commissie heeft goedgekeurd en de kas heeft gecontroleerd;

overwegende:

1. dat er nog een aanzienlijk bedrag aanwezig is in de kas van de door de classis Groningen benoemde commissie;
2. dat deze gelden zijn gegeven voor de geestelijke verzorging van militairen, die leden onzer Kerken zijn en daartoe dienen te worden aangewend;
3. dat de werkzaamheden van de door de classis Groningen benoemde commissie, door de classis Groningen behoren te worden gecontroleerd;

besluit:

1. de classis Groningen dank te zeggen voor de verrichte arbeid;
2. de classis Groningen opnieuw te verzoeken de nog aanwezige gelden te blijven bestemmen voor de geestelijke verzorging van militairen, door ze aan te wenden tot steun van de arbeid onder militairen op Nieuw Guinea, van de arbeid der gereformeerde reserve-legerpredikanten, zulks in overleg met deze gereformeerde legerpredikanten, en van de arbeid van die garnizoenskerken, die in verband met haar geringe zielental en e grote garnizoenen op haar terrein hulp behoeven;
3. de classis Groningen voorts te verzoeken van de handelingen, verricht tot de tenuitvoerlegging van het verzoek van de generale synode te Kampen 1951. Acta art. 158, besluit sub 3, en van het hier sub 2 genoemde verzoek, rapport uit te brengen op de eerstvolgende generale synode;
4. van dit besluit kennis te geven aan de classis Groningen.

II. De generale synode,

kennis genomen hebbende

van een schrijven van de Kerk te Semarang dd. 13 Oct. 1952, inhoudende het verzoek aan de generale synode van De Gereformeerde Kerken in Nederland te Berkel en Rodenrijs, Oct. 1952,

het besluit van de generale synode van Kampen 1951 dusdanig te willen amenderen, dat een zeker bedrag van de thans nog aanwezige gelden, in beheer bij de classis Groningen ter beschikking kome van de commissie tot steun aan de Kerken in Indonesië van de classis Groningen. zulks op grond van de overweging. dat deze Kerk gedurende de jaren 1948 t/m 1950 veel onkosten heeft gehad in verband met de geestelijke verzorging van Neerlandse militairen binnen haar ressort, waardoor haar kas ten. tijde van het vertrek harer laatste militaire-leden vrijwel uitgeput was, en zij thans, als beroepende Kerk, financieel noodlijdend is;

overwegende:

dat zonder meer niet is te beoordelen of, en eventueel in hoeverre, de noodlijdendheid thans van de Kerk te Semarang een gevolg is van de eertijds door deze Kerk verrichte arbeid tot de geestelijke verzorging van militairen, zonder dat hier van een zeker recht op restitutie van gelden gesproken zou kunnen worden;

besluit:

1. in de gevraagde vorm aan het verzoek van de Kerk van Semarang niet te voldoen;
2. de classis Groningen te verzoeken, de redelijkheid van de vraag van de Kerk te Semarang om een bijdrage uit „de kas voor de geestelijke verzorging van militairen" te mogen ontvangen, te onderzoeken en bij gebleken billijkheid van deze vraag te bepalen tot welk bedrag hieraan zal worden voldaan;
3. van dit besluit kennis te geven aan de Kerk te Semarang en de classis Groningen.

Artikel 97.

Optreden van studenten.

Door commissie 1 is de tweede conclusie inzake punt 12 van het agendum nieuw geformuleerd (zie art. 85 en 87).

Br. Ridderbos leest haar voor en licht haar toe.

De bespreking hierover wordt om 11 uur afgebroken, opdat de praeses kan deelnemen aan de uitgeschreven vergadering van curatoren der Theologische Hogeschool en de commissies haar werkzaamheden kunnen voortzetten. (zie verder art. 99).

Sluiting.

De vergadering wordt door de praeses gesloten.

Negende vergadering, Woensdag 29 October 1952.

Artikel 98.

Na de opening van de vergadering wordt gezongen ps. 119: 53. De praeses leest Joh. 8 : 12-20 en vraagt daarna om het licht en de leiding des Heiligen Geestes over en bij de te verrichten arbeid.

Bij het appèl-nominaal blijkt, dat evenals Dinsdag 28 net. br. M. M. Vos als afgevaardigde van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg afwezig is en dat ook zijn secundus en tertius geen bericht gezonden hebben. Van br. Vos was op Dinsdag telegrafisch bericht van verhindering gekomen.

Artikel 99.

optreden van studenten.

Voortgezet wordt de behandeling van de tweede conclusie van commissie I inzake punt 12 van het agendum (zie art. 85, 87 en 97).

Ouderling H. Ridderbos deelt mee, dat commissie I deze conclusie nader in enige nieuwe onderdelen heeft uitgewerkt.

Br. C. C. de Vries stelt een andere formulering van deze conclusie voor, welk voorstel met. 9 stemmen voor wordt verworpen. Daarna wordt het voorstel van commissie I aanvaard. Het geheel van het door de synode met betrekking tot de onder punt 12 vermelde verzoeken en voorstellen, beslotene luidt als volgt:

de synode,

kennis genomen hebbende

van de verzoekschriften van 21 kerkeraden. . 2 classes en 4 particuliere synoden, allen aandringende nu voorlopige opschorting van. het zogenaamde „preekverbod" voor studenten: de Kerken van Zalt-Bommel. Mijdrecht, Alblasterdam. Sneek, Mildam, Kantens, Bilthoven, Ureterp, Winterswijk, betuigende adhaesie met het verzoek van de Kerk van Alphen aan de Rijn; de Kerk van Hoorn, alsmede e classes Stadskanaal van 3 Sept. 1952, en Amersfoort van 16 Sept. 1972 en de particuliere synode van Groningen van 25 Sept. 1950 betuigende adhaesie met het verzoek van de Kerk van Win-schoten; de Kerken van Bruchterveld. Vleuten-de Meern. Eindhoven. Ten Boer, Haulerwijk. Smilde, Pernis. Vlaardingen. Avereest-Dedemsveart, de particuliere synode van Friesland van 10 Sept. 1952, die van Drenthe van 20 Oct. 1952 en die van Overijssel-Gelderland van 17 Sept. 1952 stenende eigen formulering in het verzoek;

constaterende:

1. dat de aangevoerde motieven alle van praktische aard zijn, hetgeen ook kan gezegd worden van de overwegingen, welke op de generale synode van Kampen (zie art. 70 der Acta) hebben geleid tot het besluit het „preekverbod." voor studenten weer in werking te stellen;
2. dat in geen der verzoekschriften gevraagd wordt om revisie van de betreffende besluiten van de generale synode van Kampen 1951, 's-Gravenhage 1914 en Amsterdam 1908, maar dat alleen verzocht wordt om voorlopige opschorting van die besluiten;
3. dat thans een veel groter aantal Kerken een verzoek tot opschorting van de uitvoering van genoemde besluiten heeft ingediend, dan op de generale synode van Kampen het geval was;

overwegende:

1. dat de aangevoerde motieven in 't algemeen ontleend zijn aan de werkelijke toestand in onze Kerken;
2. dat, hoewel aan alle Kerken bekend was, dat deze verzoekschriften werden ingediend bij deze synode, geen enkele Kerk, classis of particuliere synode een schrijven richtte aan de synode, om het besluit van de synode van Kampen te handhaven;

besluit uit te spreken:

1. dat de besluiten van de synode van Kampen 1951 (Acta art. 70 en 173), 's-Gravenhage 1914 (Acta art. 77) en Amsterdam 1908 (Acta art. 60) met ingang ven 1 Januari 1953 en tot de volgende generale synode buiten werking worden gesteld;
2. a. dat door studenten, na normale beëindiging van het derde studiejaar in de theologie, consent tot het spreken van een stichtelijk woord in de gemeente kan worden aangevraagd bij de respectieve classes, waar-onder de Kerken ressorteren, waarvan zij belijdend lid zijn, bij welke aanvraag een attest van leer en leven, afgegeven door hun kerkeraad, dient te worden overgelegd;
- b. dat door die classes, ne advies van de hoogleraren, dit consent kan worden verleend voor één of meer tijdvakken. welke tezamen een totaal van twaalf maanden niet mogen overschrijden;
- c. dat de betrokken classes vóór het consent te verlenen een onderzoek instellen, welk onderzoek geschiede overeenkomstig de volgende regeling:
  1. de betrokken student geve. door een op de classis voor te dragen preek-voorstel. blijk van geschiktheid tot het spreken van een stichtelijk woord voor de gemeente;
  2. de classis stelle een onderzoek in naar de kennis van de hoofdzaken van de gereformeerde geloofsleer;

3. dat zij de Kerken adviseert naar deze regeling e verleene consenten te erkennen en eventuele ernstige klachten kenbaar te maken aan de classis, die het consent heeft verleend. (zie nog art. 133).

Artikel 100.

Rapport curatoren Theol. Hogeschool.

In behandeling wordt genomen het rapport van commissie III over punt 11 a en 11 b van het agendum: het rapport van curatoren der Theologische Hogeschool over het cursusjaar 1951-'52 met 3 bijlagen (Bijlage XI a-c) en de benoeming van deputaten-curatoren volgens ingekomen aanwijzingen door particuliere synoden. Ds H. Brink treedt op als rapporteur. Na bespreking van de voorstellen van de commissie wordt daarin een aantal veranderingen aangebracht. De door de synode genomen besluiten hebben de volgende inhoud:

I. de synode,

kennis genomen hebbende

van het rapport van de curatoren der Theologische Hogeschool over het cursusjaar 1951-'52;

constaterende:

dat in dit rapport niet gehandeld wordt:

- a. van de bibliotheek der Hogeschool;
- b. van het werk van het damescomité voor de bibliotheek;
- c. van te nemen maatregelen voor de herdenking van het a.s. 100-jarig bestaan van de Theologische Hogeschool (zie Acta synode van Kam-pen art. 37, besluit 7, pag. 31);

besluit:

attenderende op het ontbreken van de onder a. b en c vermelde punten. onder dank voor hun arbeid, de handelingen der curatoren goed te keuren;
goed te keuren het voorstel, de vergoeding aan de lectoren der Theo-logische Hogeschool te brengen van f 375.- op f 450,- per wekelijks lesuur per jaar.

Kosten zendingslectoraat

II. De synode voorts overwegende:

- a. dat de generale synode niet bevoegd is de zendende Kerken te belasten met de kosten van het zendingslectoraat;
- b. dat de kosten van het zendingslectoraat sedert zijn instelling zijn betaald uit de inkomsten voor de zending;

besluit:

1. aan de deputaten-curatoren op te dragen, in overleg met de „Stichting voor de financiële verzorging van de opleiding tot de Dienst des Woords in De Gereformeerde Kerken in Nederland" en „de zendende Kerken," nieuwe voorstellen in te dienen bij de volgende generale synode inzake de vraag, hoe de kosten, verbonden aan het lectoraat voor de zendingswetenschappen na 1 Januari 1956 dienen te worden bestreden;
2. voorlopig te bepalen, dat de kosten voor het zendingslectoraat voor het jaar 1 Januari 1955-1 Januari 1956 voorlopig betaald worden uit de kas van de Stichting.

III. De synode voorts kennis genomen hebbende

van de aanwijzingen van de vergaderingen der particuliere synoden van predikanten uit hun ressorten door de generale synode te benoemen tot deputaten-curatoren voor de Theologische Hogeschool,

besluit

conform deze aanwijzingen als deputaten-curatoren te benoemen:

uit het ressort van de particuliere synode van Groningen:

als primus: Ds D. van Dijk te Groningen;
als secundus: Ds J. van Dijk te Schildwolde;

uit het ressort van de particuliere synode van Friesland:

als primus: Ds J. Hettinga te Harlingen;
als secundus: Ds T. H. Meedendorp te Ureterp;

uit het ressort van de particuliere synode van Drenthe:

als primus: Ds J. van Bruggen te Assen;
als secundus: Ds J. Meijer te Hoogeveen;

uit het ressort van de particuliere synode van Overijssel en Gelderland:

als primus: Ds D. Vreugdenhil te Zwolle;
als secundus: Ds I. de Wolff te Enschedé;

uit het ressort van de particuliere synode van Utrecht:

als primus: Ds E. Th. v. d. Born te Amersfoort;
als secundus: Ds J. Rijneveld te Spakenburg;

uit het ressort van de particuliere synode van Noord-Holland:

als primus: Ds K. Doornbos te Wormer;
als secundus: Ds J. Meester te Amsterdam-Zuid;

uit het ressort van de particuliere synode van Zuid-Holland:

als primus Ds C. Vonk te Schiedam;
als secundus: Ds F. de Vries te 's-Gravenhage-Oost;

uit het ressort van de particuliere synode van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg:

als primus: Ds J. ten Hove te Terneuzen;
als secundus: Ds B. Teler te Breda.

IV. Emeritaats regeling voor hoogleraren

De synode verder kennis genomen hebbende

van het concept bepalingen tot regeling van het verlenen van pensioenen aan hoogleraren der Theologische Hogeschool enz.

besluit

hierover na een afzonderlijk uitgebracht rapport te handelen. (zie art. 117).

V. De synode besluit tenslotte:

in 't bijzonder. naast de dank aan de curatoren en de leden van de Stichting. dank te betuigen aan de professoren der Theologische Hogeschool Deddens. Jager en Veenhof en aan de lector Lettinga voor de buitengewone arbeid in de zo moeilijke omstandigheden voor onze Theologische Hogeschool verricht.

Artikel 101.

De synode gaat in comité-generaal.

Artikel 102.

Na beëindiging van de zitting in comité-generaal sluit de praeses de morgenvergadering; de middag zal besteed worden voor commissie-vergaderingen.

Artikel 103.

Te 5 ure des namiddags heeft de synode opnieuw in comité vergaderd.

Tiende vergadering, Donderdag 30 October 1952.

Artikel 104.

De praeses opent de vergadering. Nadat ps. 33 : 10 is gezongen en gelezen is Jer. 12 : 1-6 gaat de praeses voor in gebed. Bij het appèl-nominaal blijkt ook thans, evenals op de beide voorgaande vergaderingen van deze week. br. M. M. Vos afwezig te zijn; ook de secundus- en tertius-afgevaardigde van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg ontbreken. Bij monde van de praeses spreekt de vergadering haar leedwezen er over uit, dat zonder opgave van redenen deze plaats wordt ledig gelaten.

Artikel 105.

Accountants rapport inz. administratie zendingsgelden.

Door de raad van De Gereformeerde Kerk van Kampen is aan de synode doorgezonden het bij hem ingekomen rapport van het accountants-bureau Van Dien, van Uden & Co te 's-Gravenhage betreffende de controle van de administratie over het tijdvak 1 Jan. '48-18 Sept. '52 van de quaestor van e door de generale synode van Amersfoort 1948 benoemde zendingsdeputaten.

Dit accountants-rapport wordt aan het agendum toegevoegd als punt 17-a-3 en gesteld in handen van commissie III.

Artikel 106.

Vraag van Commissie III.

Bij monde van Ds J. P. v. d. Stoel brengt commissie III de volgende vraag ter tafel:

Commissie III vraagt of de generale synode van Berkel in de behandeling van het rapport van „Deputaten voor de regeling van de verhouding tussen deputaten-curatoren van de Theologische Hogeschool en de Stichting voor de financiële verzorging van de opleiding tot de dienst des Woords (Acta synode van Kampen art. 108, besluit sub 3 en art. 195, sub 9)" en van de over deze materie ingekomen brief van genoemde Stichting, gebonden is aan het door de synode van Kampen Acta art. 108, aanvaarde advies of dat zij de materie in haar geheel opnieuw kan bezien en daarover besluiten nemen."

Nadat deze vraag nader is toegelicht en breed besproken, wordt besloten: dat de synode de materie in haar geheel opnieuw zal bezien en daarover een besluit nemen, en derhalve over de gehele materie rapport van commissie III verwacht.

Artikel 107.

De artikelen 59-77 van de Acta worden vastgesteld.

Artikel 108.

De synode gaat in comité-generaal.

Artikel 109.

Correspondentie met Hoge Overheid.

Nadat de vergadering weer openbaar is geworden, deelt de praeses mee, dat in comité-zitting het rapport van de deputaten voor de correspondentie met de Hoge Overheid is behandeld.

Besloten is: hun dank te brengen voor hun verrichte arbeid, hun handelingen goed te keuren en hen te déchargeren; en wederom deputaten te benoemen voor correspondentie met de Hoge Overheid.

Artikel 110.

Besloten wordt Woensdag 5 Nov. 1952 om 10 uur D.V. weer bijeen te komen in openbare vergadering; de commissies zullen intussen haar werk voortzetten.

De synode zingt nog ps. 89: 1, waarna de assessor de HEERE dank brengt voor Zijn weldaden in de heengegane week ontvangen. De praeses sluit de vergadering.

Elfde vergadering, Woensdag 5 November 1952.**Artikel 111.**

Nadat door de praeses de vergadering is geopend, laat hij zingen ps. 119: 65, waarna hij leest ps. 119: 129-136. Hij bidt om de heerschappij van het Woord des HEEREN over allen in hun denken en doen, Bij het appèl-nominaal blijkt Ds J. Smelik in de plaats van Ds J. P. v. d. Stoel; Ds G. Hagens in de plaats van Ds H. Knoop; br W. Horinga in de plaats van br J. v. d. Molen; br E. Grasdijk in de plaats van br P. J. Aut sema; br A. Barelds in de plaats van br H. J. Ohmann en br J. Buiten in de plaats van br M. M. Vos aanwezig te zijn. Zij betuigen door opstaan van hun zitplaatsen instemming met de belijdenisgeschriften der Kerken. Br H. Louwerse, die door ziekte verhinderd is ter vergadering te komen, is niet door een secundus vervangen.

Artikel 112.

Aanvaarding benoeming door Ds H. J. Schilder.

De praeses leest voor een brief van Ds H. J. Schilder te Utrecht, waarin hij meedeelt, na ernstige overweging zijn benoeming tot hoogleraar aan de Theologische Hogeschool in de Oud Testamentische vakken te hebben aanvaard. (zie artikel 17).

De praeses vertolkt met enkele woorden de blijdschap der synode over deze beslissing.

Op een tweetal vragen, door Ds Schilder in zijn brief gesteld, die Ds Doekes ook voor zich zou willen stellen, zal door het moderamen een antwoord worden ontworpen (zie artikel 127).

Artikel 113.

Controle admin van quaestor generale zendingsdeputaten.

Ds F. de Vries verkrijgt het woord om namens commissie III te rapporteren over punt 17-a 2 van het agendum. Overeenkomstig het voorstel der commissie wordt als volgt besloten:

De synode

kennis genomen hebbende

van het rapport van de firma van Dien, van Uden & Co. betreffende de contrôle van de administratie over het tijdvak 1 Januari 1948-18 September 1952 van de quaestor van de door de generale synode van Amersfoort benoemde zendingsdeputaten;

met blijdschap constaterende,

dat blijkens dit rapport de Kerken op enkele uitzonderingen na hebben voldaan aan de door de synoden op haar uitgeoefende aandrang, ten aanzien van het ten behoeve van de zending bijeen te brengen bedrag;

voorts constaterende,

dat blijkens dit rapport bij het door de firma van Dien, Van Uden & Co. ingestelde onderzoek, voorzover het kon plaats vinden, niets aan het licht is getreden, waarom aan de door de generale synode van Amersfoort benoemde deputaten voor de zending en de door hen aangewezen quaestor geen décharge zou kunnen worden verleend;

dat echter dit onderzoek niet geheel kon worden voltooid;

overwegende,

dat dit onderzoek dient te worden voltooid;
dat het evenwel niet wenselijk is, dat het resultaat van de voltooiing van dit onderzoek eerst aan de eerstvolgende synode zou worden gerapporteerd, wat immers ten gevolge zou hebben, dat aan de door de synode van Amersfoort 1948 benoemde zendingsdeputaten ten aanzien van hun reeds in 1951 beëindigde arbeid, pas in 1955 décharge zou kunnen worden verleend;

besluit:

1. de Accountantsfirma Van Dien, Van Uden & Co. te 's-Gravenhage te verzoeken het door haar ingestelde onderzoek te voltooien en van het resultaat daarvan rapport uit te brengen aan de raad van De Gereformeerde Kerk teampen;
2. de raad van De Gereformeerde Kerk van Kampen te verzoeken, kennis te nemen van het sub 1 bedoelde rapport en deze raad te machtigen bij accoord-bevinding de deputaten van de generale synode Amersfoort 1948 voor de zending te déchargeren van hun opdracht;
3. genoemde kerkeraad te verzoeken van eventueel verleende décharge mededeling te willen doen aan de Kerken en van zijn handelingen in deze rapport te willen bieden aan de eerstvolgende generale synode;
4. van dit besluit kennis te geven aan de quaestor van de door de generale synode van Amersfoort 1948 benoemde zendingsdeputaten en aan de raden van De Gereformeerde Kerken te Drachten en te Zwolle.

Artikel 114.

Event. décharge van zendingsdeputaten.

Vervolgens rapporteert Ds F. de Vries namens dezelfde commissie over punt 17-a-1 van het agendum. Op voorstel van de commissie wordt het volgende besluit genomen:

De generale synode besluit,

in aansluiting aan het in artikel 21 van de Acta vermelde besluit,

1. het Accountantskantoor Van Dien, Van Uden & Co. te verzoeken de administratie van de quaestor van de door de generale synode te Kampen 1951 benoemde deputaten voor afwikkeling der zendingaangelegenheden (Acta, artikel 151, besluit sub 2 a-c; artikel 195, sub 3) te controleren en van deze controle rapport uit te brengen aan de raad van De Gereformeerde Kerk te Kampen;
2. de raad van De Gereformeerde Kerk te Kampen te verzoeken kennis te nemen van het sub 1 bedoelde rapport en deze raad te machtigen bij accoordbevinding de deputaten van e generale synode van Kampen 1951 voor afwikkeling der zendingaangelegenheden te déchargeren van hun opdracht;
3. genoemde kerkeraad te verzoeken van eventueel verleende décharge mededeling te willen doen aan de Kerken en van zijn handelingen in deze rapport te willen bieden aan de eerstvolgende generale synode;
- 4 van dit besluit kennis te geven aan de deputaten van de generale synode van Kampen 1951 voor afwikkeling der zendingaangelegenheden en aan e raden van De Gereformeerde Kerken van Drachten en Zwolle.

Artikel 115.

Bezwaarschrift zr J. v. d. Berg-Weits en br J. v. d. Berg.

Namens commissie IV rapporteert Ds W. Vreugdenhil over punt 18 g van het agendum.

Nadat het rapport in openbare vergadering is voorgelezen, besluit de synode de door zr J. van den Berg-Weits en br R. F. van den Berg te Dubbeldam ingezonden stukken in comité-generaal te lezen. (zie art. 116). Hierna is gepauzeerd.

Artikel 116.

Nadat de middagvergadering is geopend (gezongen werd ps. 85 : 1) wordt nogmaals comité-generaal gehouden ter behandeling van de stukken in artikel 115 bedoeld. In de daarna weer publiek geworden zitting, maakt de praeses bekend, dat de synode het volgende besluit heelt genomen:

De synode,

kennis genomen hebbende

van een bezwaarschrift van zr J. van den Berg-Weits en br R. F. van den Berg te Dubbeldam tegen een besluit van de particuliere synode van Zuid-Holland van 16 Juli 1952;

overwegende,

dat een appèl op een meerdere vergadering behoort te zijn een concreet omschreven bezwaar tegen een bepaalde uitspraak van een mindere vergadering;

van oordeel zijnde,

dat dit van het genoemde bezwaarschrift niet gezegd kan worden er dit meer het karakter draagt van een uiting van ontevredenheid over de gang van het kerkelijk leven in Dordrecht;

spreekt uit:

dat zij niet kan ingaan op het appèl van zr J. van den Berg- Weits en br R. F. van den Berg en daarvan mededeling te doen aan deze zuster en broeder; aan de particuliere synode van Zuid-Holland; aan de classis Dordrecht/Gorinchem en aan de kerkeraad van de Kerk van Dordrecht.

Artikel 117.

Bepalingen voor het verlenen van emeritaatsgelden aan hoogleraren der Theol.Hogeschool.

Bij monde van Ds H. Brink brengt commissie III rapport uit over het nog niet afgehandelde gedeelte van punt 11 a van het agendum (zie art. 100, sub IV).

Nadat enkele opmerkingen zijn beantwoord door de rapporteur en enige kleine wijzigingen in het voorstel zijn aangebracht, neemt e synode, conform dat voorstel, het volgende besluit:

De synode,

kennis genomen hebbende

van het concept bepalingen voor het verlenen van emeritaatsgelden aan hoogleraren der Theologische Hogeschool van De Gereformeerde Kerken in Nederland;

constaterende,

dat door de aanvaarding van deze bepalingen twee soorten bepalingen voor het verlenen van emeritaatsgelden aan hoogleraren der Theologische Hogeschool naast elkander komen te staan;

besluit:

1. curatoren te verzoeken te overwegen of deze nieuwe bepalingen billijkerwijze ook mogen worden voorgesteld aan de hoogleraren voor wie de oude bepalingen gelden, en zo ja, dit dan in bespreking te nemen met deze hoogleraren om bij algehele instemming van ieder persoonlijk, de hiertoe vereiste stappen te doen;
2. dat de volgende bepalingen zullen gelden:

Bepalingen voor het verlenen van emeritaatsgelden aan hoogleraren der Theologische Hogeschool van De Gereformeerde Kerken in Nederland en voor de verzorging van hun weduwen en wezen, vastgesteld door de generale synode van Berkel en Rodenrijs 1952.

Artikel 1.

Aan hoogleraren der Theologische Hogeschool wordt aanspraak verleend op emeritaatsgeld en op verzorging van hun weduwen en wezen naar de volgende regelen.

Artikel 2.

Als grondslag voor deze aanspraken, bedoeld in artikel 1 wordt nomen vijf en zeventig procent van het laatstgenoten tractement.

Artikel 3.

Een hoogleraar aan wie door de daartoe bevoegde vergadering emeritaat is verleend, geniet, indien hij de zeventigjarige leeftijd heeft bereikt, voor de verdere duur van zijn leven emeritaatsgeld gelijk aan het drie vijfde deel van de in artikel 2 bedoelde grondslag per jaar.

Indien aan een hoogleraar vóór het volbrengen van zijn zeventigste jaar emeritaat wordt verleend, geniet hij ook emeritaatsgeld, gelijk aan het drie vijfde deel van de in artikel 2 genoemde grondslag, evenwel met dien verstande, dat indien deze emeritus-hoogleraar inkomsten heeft c verkrijgt uit andere bronnen of uit hem redelijkerwijze passende werk-zaamheden andere inkomsten zou kunnen verkrijgen, het emeritaatsgeld in overeenstemming met deze inkomsten door curatoren naar billijkheid kan worden gewijzigd. Inkomsten uit eigen vermogen zonder arbeid ver-kregen, worden buiten beschouwing gelaten.

Artikel 4.

Indien een emeritus-hoogleraar minderjarige kinderen heeft, ontvangt hij per jaar als kindertoeslag voor het eerste kind het vijftiende, voor het tweede kind het achttiende en voor elk volgend kind het vier en twintigste deel van de in artikel 2 genoemde grondslag. Deze kindertoeslag eindigt op de dag, voorafgaande aan de meerderjarig-warding van het kind, voor 't welk deze toeslag wordt gegeven, met: dien verstande. dat indien de toeslag voor het eerste kind eindigt, het tweede als het eerste wordt gerekend en zo met voortgaande opschuiving. Voor kinderen, door een na de emeritering van een hoogleraar gesloten huwelijk te zijner verzorging komende, bestaat geen recht op deze kindertoeslag, tenzij curatoren in elk voorkomend geval dit recht uitdrukkelijk toekennen.

Artikel 5.

1. Bij overlijden van een hoogleraar of een emeritus-hoogleraar ontvangt diens weduwe, behoudens het geval bedoeld in het derde lid, een uitkering per jaar, gelijk aan het twee vijfde deel van de in artikel 2 genoemde grondslag tot haar overlijden of eerder huwelijk.
2. Indien een weduwe inkomsten heeft of verkrijgt uit andere bronnen of uit haar redelijkerwijze passende werkzaamheden zal kunnen verkrijgen, kan de uitkering in overeenstemming met deze inkomsten door curatoren naar billijkheid worden gewijzigd. Inkomsten uit eigen ver-mogen, zonder arbeid verkregen, warden buiten beschouwing gelaten.
3. Voor een weduwe van een emeritus-hoogleraar, wier huwelijk op of na de dag van emeritering werd gesloten, bestaat geen recht op weduwenpensioen, tenzij de curatoren in elk voorkomend geval dit recht uitdrukkelijk toekennen.

Artikel 6.

Indien een hoogleraar' of een emeritus-hoogleraar minderjarige halve wezen nalaat, die nog niet in eigen levensonderhoud voorzien, dan zal ten behoeve van deze wezen worden uitgekeerd,

onderscheidenlijk blijven gehandhaafd de kindertoeslag, die in artikel 4 van deze regeling is genoemd; behoudens in het geval van een opvolgend huwelijk der weduwe.
Deze kindertoeslag wordt uitgekeerd aan de weduwe van de hoogleraar of emeritus-hoogleraar; na later overlijden van de weduwe gelen de bepalingen van artikel 5.

Artikel 7.

1. Indien een hoogleraar of een emeritus-hoogleraar minderjarige volle wezen nalaat, zal ten bate van hen worden uitgekeerd een bedrag gelijk aan de in artikel 4 genoemde kindertoeslag.
2. Indien deze wezen zonder middelen van bestaan zijn, kunnen curatoren do in het eerste lid van dit artikel genoemde(kindertoeslag ver-hogen tot maximaal een zesde van de in artikel 2 genoemde grondslag.
3. De uitkering ten bate van een minderjarige volle wees eindigt op de dag voorafgaande aan zijn meerderjarig-worden.
4. Curatoren beslissen aan wie en op welke wijze e gelden voor de ondersteuning van volle wezen zullen worden uitgekeerd.

Artikel 8.

Bij het bepalen van de datum, waarop het recht op emeritaatsgelden en uitkeringen ingaat, houden curatoren zich aan de volgende regels.

Voor zover het recht ontstaat tengevolge van het overlijden van een hoogleraar, emeritus-hoogleraar of weduwe. wordt gedurende de rest van de maand, waarin het overlijden valt en de drie daarop volgende maanden, het bedrag, waartoe de overledene gerechtigd was, met de eventuele kindertoelagen, uitgekeerd aan de weduwe of de kinderen, met in achtneming van het bepaalde in artikel 7, lid 4.

Laat de overledene geen weduwe of minderjarige kinderen na, dan eindigt de uitkering met de dag van het overlijden.

Rechten, ontstaan door het overlijden, gaan n op de dag, waarop de uitkering van de bedragen, waarop de overledene tijdens het leven recht had, wordt beëindigd.

Artikel 9.

Hoogleraren, die uit hun dienst worden ontzet en hun weduwen en wezen kunnen aan de bepalingen van deze regeling generlei reent of aan-spraak ontlennen, tenzij de curatoren in eik voorkomend geval dit recht uitdrukkelijk toekennen.

Artikel 10.

Indien iemand, die krachtens voorgaande bepalingen recht heeft op een uitkering ophoudt lid te zijn van een der kerken, door welke de Theologische Hogeschool onderhouden wordt, zullen curatoren beoordelen, of hij of zij dit recht al dan niet verliest.

Artikel 11.

Alle geschillen omtrent de uitlegging of toepassing van deze bepalingen worden met uitsluiting van de rechterlijke macht, door drie scheidsmannen beslist, van wie één aan te wijzen door de curatoren, en één door de belanghebbende(n), terwijl de derde persoon door de beide aangewezen arbiters gekozen wordt. 'V oor het geval één of beide partijen in gebreke blijft (blijven) de scheidsman aan te wijzen binnen één maand, nadat een beroep op dit artikel is gedaan, of indien beide arbiters over de derde arbiter niet binnen 14 dagen, nadat zij als arbiters zijn opgetreden, tot overeenstemming zijn gekomen, zal de meest gerede partij de benoeming van drie arbiters aan de Arrondissementsrechtbank te Zwolle kunnen aanvragen.

De scheidsmannen zullen als goede mannen naar billijkheid oordelen.

Artikel 12.

Deze bepalingen kunnen alleen door een generale synode worden gewijzigd. Wijzigingen gelden voor de hoogleraren, die op het tijdstip van het inwerkingtreden der wijziging in functie zijn, slechts voor zover de gewijzigde bepalingen in haar geheel door hen worden ondertekend.

Artikel 13.

Deze bepalingen treden in werking op de dag, volgende op die, waarop zij door de generale synode zullen zijn vastgesteld.

Hierna wordt gepauzeerd.

Artikel 118.

De avondvergadering wordt geopend; de synode zingt ps. 86: 6.

Artikel 119.

Bezwaarschrift P. S. van Friesland inz.verdeling van Zendingsgelden.

Br A. Schilder verkrijgt het woord om namens de meerderheid van commissie III te rapporteren over punt 17-c van het agendum.

Br H. Kooistra leest het door hem opgestelde minderheidsrapport over deze zaak en licht dit toe.

Het door br Kooistra ontworpen voorstel luidt aldus:

De synode,

kennis genomen hebbende

van een bezwaarschrift van de particuliere synode van Friesland betreffende het besluit van de generale synode van Kampen 1951, Acta art. 151;

constaterende:

- a. dat door de generale synode van Amersfoort 1948 aan de Kerk van Zwolle een bedrag is toegezegd geworden van hoogstens f 117.000,-per jaar, Acta art. 129 C5, welke formulering inhoudt, dat aan de Kerk van Zwolle steun werd toegezegd naar de jaarlijkse behoefte, tot het genoemde bedrag toe;
- b. dat aan de Friese Kerken zonder meer een steun van voorlopig f 41.500,-per jaar werd toegezegd, gelijk uit de formulering, in vergelijking met die, aangaande de Kerk van Zwolle, afdoende blijkt, Acta art. 129 C6;
- c. dat dienovereenkomstig door De Gereformeerde Kerken in Nederland in de jaren 1949-1952 een bedrag voor de zending op West-Borneo is opgebracht van driemaal ongeveer f 41.500,-;

overwegende:

- a. dat een gedane toezegging niet zonder nader overleg dient te worden geannuleerd;
- b. dat gelden, voor een bepaalde bestemming bijeengebracht niet zonder noodzaak daaraan mogen worden onttrokken;

spreekt uit:

dat het besluit van de synode van Kampen 1951 inzake verdeling van zendingsgelden niet recht is geweest, waar de in Amersfoort aan de Friese Kerken toegezegde steun, voorzover nog niet uitgekeerd, mee in de verdeling is betrokken;

besluit:

een onderzoek in de stellen in hoeverre en op welke wijze herstel van recht mogelijk is. De bespreking over de voorstellen, vervat in deze rapporten wordt ingezet. In deze bespreking wordt door Ds H. Veltman een amendement ingediend op het voorstel van de meerderheid van commissie III. Nadat in eerste ronde gesproken is, wordt besloten, dat de rapporteur de sprekers in de volgende vergadering zal beantwoorden. (Zie art. 122). Gezongen wordt nog ps. 84 : 6; de assessor spreekt het dankgebed uit en de praeses sluit de vergadering.

Twaalfde vergadering, Donderdag 6 November 1952.

Artikel 120.

De praeses opent de vergadering. Ps. 67 : 3 wordt gezongen en psalm 67 gelezen. De praeses bidt om de zegen des HEEREN over de arbeid der synode.

Artikel 121.

„Zaak Kralingen“

Na enige discussie wordt besloten, dat de voorzitters der commissies en de door de commissies aangewezen rapporteurs in de „zaak- Kralingen“, vóór de rapporten in openbare vergadering behandeld worden, samen één centrale commissie zullen vormen en zo zullen trachten te komen tot één gemeenschappelijk rapport.

Artikel 122.

Bezwaarschrift P. S. van Friesland.

Aan br. A. Schilder wordt gelegenheid gegeven om de in de vorige vergadering (zie art. 119) gemaakte opmerkingen over de voorstellen van commissie III inzake het bezwaarschrift van de particuliere synode van Friesland over het besluit van de synode van Kampen 1951 met betrekking tot de verdeling van de zendingsgelden, te beantwoorden (zie verder art. 123). Om 12 uur wordt gepauzeerd.

Artikel 123.

Nadat de middagvergadering is aangevangen met het zingen van ps. 78: 3, wordt de beantwoording, waarvan in art. 122 sprake is, voortgezet door br A. Schilder.

Na brede bespreking wordt tot stemming overgegaan, aan welke stemming de afgevaardigden van de particuliere van Friesland op grond van art. 33 K.O. niet deelnemen.

Het amendement van Ds H. Veltman, door hem gewijzigd, wordt niet gesteund en komt dus niet in stemming.

Constatering sub k van het voorstel van de commissie wordt door haar teruggenomen, waardoor constateringen l en m respectievelijk worden k en l.

Tegen overweging III verklaart zich een lid; tegen uitspraken A en B stemmen twee leden, tegen uitspraak C negen leden.

Vóór tot de eindstemming wordt overgegaan, verzoekt commissie III zich nog te mogen beraden over eventuele terugneming van de uitspraak sub C.

Dit wordt haar toegestaan. (zie art.128)

Hierna wordt gepauzeerd.

Artikel 124.

Bij de aanvang van de avondvergadering wordt gezongen ps. 61 :3 en 4.

Artikel 125

Van de Acta worden de artikelen 78-110 vastgesteld.

Br Buiten verzoekt (zulks in verband met hetgeen. in art. 98 en 104 is vermeld) in de Acta zijn verklaring te willen opnemen., dat hij voor zich wel aan br M. M. Vos bericht gezonden had verhinderd te zijn de vergaderingen der synode in de vorige week bij te wonen.

Artikel 126.

Colleges filosofie aan Theol.Hogeschool.

De praeses brengt ter sprake het voorstel van deputaten-curatoren. vervat in hun brief agendum punt 10a: dat de synode bepale, dat voortaan de colleges in de filosofie aan de Theologische Hogeschool niet meer door de hoogleraar in de dogmatiek, maar door die in de ambtelijke vakken zullen worden gegeven. De synode besluit alzo.

Artikel 127.

Antwoord aan Ds H.J.. Schilder.

De praeses leest voor een door het moderamen geconcipeerd schrijven aan Ds H. J. Schilder, waarin antwoord wordt gegeven op zijn vragen, gesteld in de brief, die vermeld is in artikel 112. Dit schrijven wordt goedgekeurd. Aan Ds H. J. Schilder zal worden geantwoord:

- a. dat de synode er geen bezwaar tegen heeft, dat U, wanneer U dit nodig acht voor Uw arbeid, die U als hoogleraar hebt aanvaard, U onthoudt van het als adviseur aanwezig-zijn op de vergaderingen van een generale synode;
- b. dat zij volkomen billijkt Uw verzoek om (uitzonderingen daargelaten) vrijgesteld. te worden van het bekleden van een of ander door een generale synode U opgelegd deputaatschap.

De synode behoeft niet opzettelijk onder Uw aandacht te brengen, dat zij komende generale synoden aan dit antwoord niet kan binden, ofschoon het U altijd vrij zal staan haar antwoord op de door U aan haar gestelde vragen onder de aandacht van komende generale synoden te brengen".

Aangezien ook Ds L. Doekes mondeling gelijke vragen had gesteld, zal aan hem een gelijkkluidend antwoord worden gezonden.

Artikel 128.

Bezwaarschrift P. S. van Friesland.

Bij monde van Ds F. de Vries neemt commissie III de uitspraak sub C van haar voorstel, vermeld in artikel 123, terug.

De vergadering gaat hiermee accoord. Daarna heeft de eindstemming over het voorstel, vervat in het rapport-Schilder plaats, waaraan de afgevaardigden van de particuliere synode van Friesland weer niet deelnemen; het voorstel wordt met 1 stem tegen en 1 onthouding aanvaard.

Het besluit der synode luidt:

De generale synode

gelezen hebbende

een brief gedateerd „Juni 1952" van de particuliere synode van Friesland, luidende als volgt:

Minnertsga, Juni 1952.

Aan de Generale Synode der Geref. Kerken,
p/a Raad der Geref. Kerk te Berkel en Rodenrijs.
Scriba: A. SONNEVELD Wzn, Klapwijksheweg 12
BERKEL EN RODENRIJS.

De Particuliere Synode van Friesland, in haar vergadering op 11 Juni 1952, gelezen hebbende het besluit der Generale Synode van Kampen 1951. in zake verdeling der resterende zendingsgelden, Acta Artikel 151 ag. 28 L. 1, 2

constaterende,

- a) dat door de Generale Synode van Amersfoort 1948 aan de kerk van Zwolle een bedrag is toegezegd geworden van hoogstens f 117.009.-per jaar, Acta artikel 129 C5, welke formulering inhoudt. dat aan de Kerk van Zwolle steun werd toegezegd naar de jaarlijkse behoefte, tot het genoemde bedrag toe;
- b) dat aan de Friese Kerken zonder meer een steun van voorlopig f41.500.- per jaar werd toegezegd, gelijk uit de formulering. in vergelijking met die, aangaande de Kerk van Zwolle, afdoende blijkt: Acta artikel 129 C 6;
- c) dat dienovereenkomstig door de Gereformeerde Kerken in Nederland in de jaren 1949-1952 een bedrag voor de zending op W. Borneo is opgebracht van driemaal ongeveer f 41.500,-;

overwegende,

- a) dat een gedane toezegging niet zonder nader overleg dient te worden geannuleerd;
- b) dat gelden, voor een bepaalde bestemming bijeengebracht. niet zonder noodzaak daaraan mogen worden onttrokken;

spreekt uit,

- a) het besluit der Generale Synode van Kampen 1951 in dezen niet recht te achten;
- b) hiervan mededeling te doen aan de eerstkomende Generale synode der Gereformeerde Kerken, aan haar overlatende te oordelen, in hoeverre en op welke wijze herstel van recht mogelijk is.

Het moderamen der Particuliere Synode voornoemd
w.g. F. van Dijk, praeses,
w.g. C. P. Plooy, scriba I,
w.g. L. Godschalk, scriba II,
w.g. J. Hettinga, assessor."

op haar beurt constaterende:

1. dat in de „constateringen" van de particuliere synode onjuistheden zijn geslopen en suggesties zijn vervat, welke niet steunen op de gegevens, waarop ze bij gewone lezing van de brief schijnen te steunen; ter adstructie waarvan het volgende wordt genoemd:
  - a. de woorden in a): „welke formulering..... t/m bedrag toe" zijn een toevoeging van de particuliere synode; in de Acta Amersfoort-1948, artikel 129, komen zij niet voor;
  - b. de woorden in b) : „zonder meer" komen eveneens niet in de Acta voor;
  - c. de woorden in b) : „gelijk uit..... t/m afdoende blijkt" zijn een toevoeging van de particuliere synode;
  - d. het woord „dienovereenkomstig" in c) en wat verder in c) volgt, verwaarlozen het feit, dat tot 1 Januari 1952 geen collectes voor elk der twee zendingsterreinen afzonderlijk zijn gehouden, maar (enkele, aan de generale synode onbekende, uitzonderingen voorbehouden) alle collectes in de éne, ongedeelde kas der generale zendingsdeputaten zijn gestort;
  - e. het onder c) genoemde verwaarloost bovendien, dat de Kerken, haar bijdragen voor de zendingsarbeid bijeenbrengend, steeds geleefd hebben uit de overtuiging, dat die bijdragen zouden dienen om te voldoen aan de werkelijke behoeften, zodat het onjuist is te stellen, dat de „jaarlijkse behoefte" w è l voor Zwolle, doch niet voor de Friese Kerken zou gelden als maatstaf voor de aan haar uit te betalen gelden;
  - f. uit het onder e genoemde vloeit verder voort, dat het onjuist zou zijn aan de Friese Kerken gelden af te dragen, welke niet nodig zijn voor de tot 1 Januari 1952 nodig gebleken uitgaven (welke immers ten volle uit de haar reeds afgedragen gelden zijn bestreden), maar zouden dienen tot vorming van een reservefonds;
  - g. uit de Acta Amersfoort-1948 blijkt met geen enkel woord, dat die synode andere opvattingen zou hebben gehuldigd dan onder d-f zijn vermeld;
  - h. dit „kosten"-element is voorts ook door niemand minder dan de zendende Kerk Drachten aan de Kerken voorgehouden in het „Aanhangsel" aan haar brief d.d. „Februari 1951"

- gericht ..Aan de Raad der Gereformeerde Kerk op het adres vermeld", en dus hoogstwaarschijnlijk aan alle Kerken in Nederland gezonden;
- 2 dat een soortgelijke opmerking geldt t.a.v. „de overwegingen" in de genoemde brief, weervoor het volgende wordt gezegd:
- i. reeds uit het order a-2a gezegde vloeit voort, dat door de synode-Amersfoort-1948 niet is gedaan een „toezegging", als door de particuliere synode thans onder a) is voorgedragen;
  - j. het is daarom ook onjuist te stellen, dat door de synode-Kampen-1951 zulk een (niet bewezen) toezegging zou zijn „geannuleerd", gelijk in a) is beweerd;
  - k. de door de particuliere synode. sub b) in 't geding gebrachte „bepaalde bestemming" is geen andere geweest dan boven sub e is uiteengezet;
  - l. van een „onttrekken" aan zulk een bestemming is dan ook geen sprake;

overwegende:

- I. dat wanneer geen andere, en dan meer steekhoudende bewijzen kunnen worden aangevoerd, dan thans in de brief is geschied om te adstrueren de voorstelling, dat de synode van Amersfoort-1943 zou hebben bedoeld aan de Friese Kerken mogelijk te maken het vormen van een reservefonds, dus het afzonderen van gelden, welke geenszins; nodig zijn voor de lopende uitgaven van de op 1-1-1952 bestaande arbeid, het niet geoorloofd is te handelen in de zin van al hetgeen in deze brief is beweerd en wordt gevraagd, al reeds hierom, dat zulk een handelen zou zijn in strijd met 1 Cor. 14
- II. dat het bevreemdtd dat van de zijde der Friese Kerken na Amersfoort-1948 nimmer een verzoek tot (de quaestor van) de generale zendings-deputaten is gericht om aan haar een jaarlijkse remise van. f41.500,- te zenden, welk verzoek toch voor de hand gelegen had, indien namelijk de overtuiging bij haar had geleefd, dat zij ontwijfelbaar daarop aanspraak hadden, gelijk de particuliere synode thans pretendeert, doch dat van zulk een opvatting voor het eerst bleek uit twee voorstellen van enkele afgevaardigden ter synode-Kampen-1951, welke voorstellen echter zijn verworpen (Acta1951 artikel 151, blz. 112);
- III. dat het onder II te meer klemt, wanneer acht gegeven wordt op het feit, dat de particuliere synode van Friesland zelve zich wel tot de Kamper synode heeft gericht, doch niet met een pretentie, als nu in haar brief vervat, doch slechts met een „bezwaarschrift", daartoe strekkende, dat alsnog aan haar zou worden betaald f 373, 71, waarvan de vergoeding aan haar geweigerd was door de generale zendingsdeputaten;

spreekt uit, dat:

- A. door haar voorgangster, Kampen-1951. een besluit genomen is. hetwelk; recht mag worden geacht, en mitsdien van de generale synode Kampen-1951 niet gezegd mag worden, dat zij in dezen zich zou hebben schuldig gemaakt aan enige schending van een recht of van een niet volledig naleven van een recht;
- B. het derhalve niet nodig is „herstel van recht" aan te brengen, waar geen beschadiging van recht is aangetoond en naar het oordeel dezer synode ook niet is aangebracht;

en besluit:

van deze uitspraken en de daaraan voorafgaande constateringen en overwegingen afschrift te zenden aan de particuliere synode van Friesland.

Artikel 129.

Verklaring Ds v. Dijk c.s.

De synode besluit te voldoen aan het navolgende verzoek:

„Ondergetekenden verzoeken de volgende verklaring te willen opnemen in de Acta:

Ondergetekenden verklaren met betrekking tot het besluit der generale synode inzake het bezwaarschrift van de particuliere synode van Friesland ten aanzien van de verdeling der

zendingsgelden volgens besluit van de generale synode van Kampen 1951, dat zij zich ernstig bezwaard gevoelen over dit besluit. w.g. F. van Dijk, H. Kooistra, T. H. Meedendorp."

Artikel 130.

verhouding „stichting" -curatoren-Kerken.

Ds J. P. v. d. Stoel treedt op als rapporteur van commissie III inzake punt 11 e en d van het agendum. (Bijlage XII).

Na voorlezing van het rapport wordt besloten dit eerst te laten vermenigvuldigen, opdat alle leden rustig van de inhoud kunnen kennis nemen. (Zie art. 137).

De synode besluit op Dinsdag 18 November 1952', 10 uur weer bijeen te komen; de commissies zullen dan intussen haar arbeid. voorzover zij daarmee nog niet gereed zijn, afdoen, terwijl de in artikel 121 bedoelde centrale commissie zal trachten haar rapport gereed te maken.

Hierna wordt nog gezongen ps. 17 : 2; de assessor dankt voor de wel- daden Gods, die Hij deze week schonk en de praeses sluit de vergadering.

Dertiende vergadering:. Dinsdag 18 November 1952.

Artikel 131.

De vergadering wordt om 10 uur door de praeses geopend. Gezongen wordt ps. 63 : 1 en gelezen psalm 63. Daarna wordt de zegen des HEEREN gevraagd over de wachtende arbeid.

Artikel 132.

Overlijdens bericht br P. Waalewijn.

De praeses leest voor het bericht van overlijden van br P. Waalewijn te Amersfoort (deputaat van de synode Kampen 19.51 voor radio-uitzending van kerkdiensten en voor eventueel contact met de Christelijke Gereformeerde Kerken). De synode hoort de lezing van dit bericht en de woorden van meelevens. die de praeses aan het adres der nabestaanden spreekt, staande aan.

Artikel 133

Optreden van studenten.

De classis Kampen verzoekt het besluit der synode inzake het verlof tot het spreken van een stichtelijk woord door de studenten (zie art. 99) afzonderlijk officieel aan alle Kerken mee te delen, opdat deze dat besluit zo mogelijk vóór 1 Januari 1953 kunnen ratificeren en door de classes aan ingediende verzoeken van studenten kan worden voldaan.

De synode besluit aan dit verzoek te voldoen.

Artikel 134.

Canadian Reformed Churches.

Van de classis-Oost der Canadian Reformed Churches van 5 Nov. 1952 is een brief Ingekomen, waarin meegedeeld wordt dat zij aan de toegezonden uitnodiging tot bijwoning der synode geen gevolg kan geven. De Kerken van deze classis willen zoveel mogelijk meewerken aan de uitvoering van het besluit van de synode van Kampen t.a.v. de correspondentie met de Canadian Reformed Churches. Gaarne zal deze classis voor alle vier de Kerken in haar ressort de Acta dezer synode ontvangen om zo goed mogelijk kennis te kunnen nemen van de zaken, die ter synode behandeld worden.

De synode besluit aan alle Canadian Reformed Churches een exemplaar der Acta te doen toekomen.

Artikel 135.

Volgende Synode.

De praeses doet voorlezing van een brief van de raad van De Gereformeerde Kerk van Enschede, waarin deze mededeelt gaarne bereid te zijn en het als een eer te beschouwen de volgende generale synode als roepende Kerk te mogen ontvangen.

Artikel 136.

Uitnodiging hoogleraren voor behandeling..Zaak-Kralingen"

Namens de meerderheid van commissie III stelt haar voorzitter, Ds F. de Vries, vóór bij de behandeling van de „zaak Kralingen“, zulks om 't gewicht van deze zaak, de hoogleraren nog eens speciaal uit te nodigen tot het geven van advies.

Na bespreking van dit voorstel in één ronde wordt het met 22 tegen 8 stemmen en 1 onthouding aangenomen.

Artikel 137.

Verhouding ;Stichting" -curatoren –Kerken.

De synode gaat over tot behandeling van het voorstel van commissie III inzake punt 11 c en d van het agendum (zie art. 130).

De bespreking wordt om 12 uur afgebroken voor de middagpauze. (Zie verder art. 138).

Artikel 138.

Nadat de middagvergadering is aangevangen met het zingen van ps. 81:11 en 12, verkrijgt Ds Van der Stoel gelegenheid de over het in art. 137 bedoelde voorstel van commissie III gemaakte opmerkingen en gestelde vragen te beantwoorden. De rapporteur neemt enige voorgestelde wijzigingen en aanvullingen over. Nadat nog in tweede instantie is gesproken, wordt het voorstel der commissie op verzoek van de rapporteur nog even naar de commissie teruggewezen om de redactie van enige onderdelen nader te bezien. (Zie verder art. 139).

Hierna wordt de middagvergadering gesloten.

Artikel 139.

De avondvergadering wordt begonnen met het zingen van ns. 25:2, waarna Ds Van der Stoel het nieuw-geformuleerde voorstel van commissie III inzake punt 11 c en d van het agendum voorleest. Het voorstel wordt met algemene stemmen aanvaard, zodat de synode besluit:

De synode

kennis genomen hebbende van:

1. het rapport van deputaten voor regeling van de verhouding tussen deputaten-curatoren van de Theologische Hogeschool en de Stichting voor de Financiële Verzorging van de Opleiding tot de Dienst des Woords;
2. een schrijven van de onder 1 genoemde Stichting;

overwegende:

- A. dat het onvermijdelijk is voor de Kerken een instantie te hebben die de gebouwen der Theologische Hogeschool op haar naam heeft en voor de Kerken in rechten optreedt voor het verkrijgen of vervreemden van onroerende goederen, voor het op naam hebben van hypotheeken en voor het aanvaarden van legaten;
- B. dat het voorts wenselijk is voor de behartiging van de financiële en materiële belangen van de Theologische Hogeschool een afzonderlijk deputaatschap in te stellen naast het curatorium, omdat:
  1. het niet wenselijk is, aan predikanten die reeds met zoveel andere arbeid belast zijn, ook dit werk, dat evengoed door anderen kan worden verricht, op te dragen;
  2. de praktijk bij alle andere inrichtingen voor Hoger Onderwijs zodanig is, dat de financiële en materiële belangen van zulke inrichtingen door andere dan curatoren worden behartigd;
  3. bij een regeling van deze zaak conform het door de synode van Kampen aanvaarde advies deputaten-curatoren een dubbele taak krijgen, waardoor het gevaar zou kunnen ontstaan, dat de materiële en financiële belangen van de Theologische Hogeschool niet die aandacht krijgen die zij eisen;
  4. voor de behartiging van de financiële en materiële belangen van de Theologische Hogeschool terzakekundigen zijn vereist, terwijl predikanten toch niet als experts in deze zaken kunnen worden aangemerkt;

5. de regeling van deze zaak conform het advies van de synode van Kampen meer gevaaren voor verwickelingen in zich bergt, dan de in-stelling van een afzonderlijk deputaatschap voor de financiële en materiële belangen van de Theologische Hogeschool;

spreekt uit:

- a. dat voor de behartiging van de financiële en materiële belangen van de Theologische Hogeschool een afzonderlijk deputaatschap dient te worden ingesteld;
- b. dat de Stichting, totdat een afzonderlijk deputaatschap voor de behartiging der financiële en materiële belangen der Theologische Hogeschool zal zijn ingesteld en geïnstrueerd, dient te blijven werken als tot nu toe;

en besluit:

- I. aan deputaten-curatoren en stichtingsbestuurders te verzoeken, voorzover nodig in overleg met de Kerk van Groningen, gemeenschappelijk te onderzoeken welke veranderingen noodzakelijk zijn in het reglement der Theologische Hogeschool de instructie van deputaten-curatoren, en het statuut der Stichting, alsmede welke instructie voor het nieuw in te stellen deputaatschap voor de behartiging van de financiële en materiële belangen van de Theologische Hogeschool nodig zal zijn, en daarbij in het bijzonder aandacht te schenken aan de vraag, hoe de vertegenwoordiging in en buitenrechten van de Theologische Hogeschool van De Gereformeerde Kerken in Nederland nader het best zal zijn te regelen. In de door deputaten- curatoren en stichtingsbestuurders te ontwerpen voorstellen dient ook voor te komen een duidelijke vaststelling en afbakening van de wederzijdse bevoegdheden van deputaten- curatoren en deputaten voor de behartiging van de financiële en materiële belangen van de Theologische Hogeschool;
- II. aan deputaten-curatoren en stichtingsbestuurders te verzoeken hun voorstellen aan de eerstkomende generale synode vóór 1 September 1954 aan de Kerken voor te leggen;
- III. van bovenstaande overwegingen, uitspraken en besluiten mededeling te doen aan deputaten-curatoren van de Theologische Hogeschool, aan het bestuur van de Stichting voor de Financiële Verzorging van de Opleiding tot de Dienst des Woords, aan de Kerk van Groningen, en aan deputaten ad art. 195 sub. 9 Acta synode van Kampen; aan deze laatsten onder dankzegging voor de door hen verrichte arbeid

Artikel 140.

Zaak Kralingen.

Aan de orde wordt gesteld de behandeling van de ..zaak Kralingen". punt 18 b van het agendum. De praeses heet welkom prof. P. Deddens_ die als adviseur voor deze zaak op verzoek der synode (zie art. 136) ter vergadering gekomen. Prof. Deddens deelt mee, dat de hoogleraren Jager en Veenhof hen verzocht hebben te melden, dat zij in de gegeven omstandigheden geen advies in deze zaak kunnen geven, wijl zij geen hoogleraren in het kerkrecht zijn en ook niet in de kwestie inzitten. Hierna verkrijgt Ds L. Doekes het woord om het rapport van de zgn. ..centrale commissie" voor te lezen. Na voorlezing van rapport en voorstellen, geeft de praeses eerst in bespreking voorstel VIA van de commissie, derhalve de vraag of de stukken van de bezwaarden uit Kralingen al - of niet - ontvankelijk zijn, nu deze bezwaarden zich onttrokken hebben aan het opzicht van de ambtsdragers der Kerk te Kralingen. in de discussie wordt door Ds H. Brink een voorstel gedaan tot wijziging van enkele der door de commissie voorgestelde conclusies.

Sluiting

Om half elf wordt de bespreking afgebroken. (Zie verder art. 14°1, Gezongen wordt nog ps. 119:87 waarna de assessor het dankgebed uitspreekt. en de praeses de vergadering sluit.

Veertiende vergadering, Woensdag 19 November 1952.

Artikel 141.

Na opening van de vergadering wordt gezongen ps. 80 : 11 en gelezen ps. 80 : 13-20. De praeses bidt om de zegen Gods over het werk, dat op deze dag verricht zal worden.

Artikel 142.

.Zaak-Kralingen.

Voortgezet wordt de discussie over voorstel VIA van de „centrale commissie" (zie artikel 140), welke discussie na de middagpauze is afgerond.

(De middagzitting is aangevangen met het zingen van ps. 147 : 10).

Daarna wordt gestemd over de vraag: „zal aan de bezwaarden alsnog geantwoord worden op de door hen tot de synode gerichte verzoeken?" Met 26 tegen 6 stemmen wordt op deze vraag met „ja" geantwoord. De brs P. v. Barneveld, H. Brink, D. van Dijk, C. H. Lindeboom, H. Veltman en M. M. Vos hebben tegengestemd.

Over de overwegingen enz. van voorstel VIA zal nog nader worden gehandeld. Vervolgens worden de voorstellen der commissie in de volgorde, zoals zij deze heeft ingediend, in bespreking gegeven.

Bij de bespreking van voorstel 1 wordt door br A. Schilder op de overwegingen sub 2 een amendement ingediend. Dit wordt door de rapporterende centrale commissie overgenomen.

Voorstel I 1". wordt aangenomen met 3 stemmen tegen; 1 lid onthoudt zich van stemming.

Voorstel 1 2g zoals het luidt na overname van het amendement-Schilder, .wordt met algemene stemmen aanvaard.

Tegen voorstel I 3 verklaren zich vier leden, tegen voorstel I 4' vijf leden; voorstel 1 4 wordt met algemene stemmen aangenomen; het besluit sub 1 wordt genomen met 3 stemmen tegen.

Voorstel II van de commissie wordt met algemene stemmen aanvaard.

Bij de stemming over de voorstellen sub I en II zijn de afgevaardigden van de particuliere synode van Zuid-Holland buiten stemming gebleven op grond van art. 33 der K.O.

Bij voorstel III van de commissie komt nader in discussie het voorstel van Ds H. Brink, vermeld in artikel 140, en dat betrekking had zowel op voorstel VI A als op voorstel 111.

Na bespreking van beide voorstellen wordt eerst gestemd over dat van de commissie. De afgevaardigden van Zuid-Holland stemmen thans mee. Het voorstel van de commissie wordt aangenomen met 7 stemmen tegen; twee leden der synode, die wel vóór de uitspraak sub III stemmen, verklaren zich tegen de overweging in dit voorstel. (Zie verder art. 144).

Hierna wordt gepauzeerd.

Artikel 143.

Datum waarop verhoging der vergoeding aan lectoren ingaat.

Nadat bij de aanvang van de avondvergadering gezongen is ps. 40 : 5, maakt de praeses gewag van een bij hem ingekomen vraag van de Stichting voor de Financiële Verzorging van de Opleiding tot de Dienst des Woords: wanneer de verhoging van de vergoeding aan de lectoren der Theologische Hogeschool moet ingaan.

Blijkens het besluit vermeld in artikel I00, sub I, 2 der Acta heeft de synode daarover geen beslissing genomen. Dit alsnog doende bepaalt zij, dat deze verhoging zal ingaan op de datum van de aanvang van de cursus 1952-'53 der Theologische Hogeschool.

Artikel 144.

Besluiten Zaak-Kralingen.

De voorstellen der centrale commissie inzake „Kralingen" worden verder behandeld. (zie art. 140, 142).

Na een korte discussie over voorstel IV wordt dit op verzoek van de rapporteur voor nadere overweging teruggewezen naar de commissie.

Voorstel V der commissie wordt met algemene stemmen aanvaard.

De overwegingen bij voorstel VI A komen daarna in bespreking; overweging a wordt met 26 stemmen voor en 6 onthoudingen aangenomen; overweging b wordt aanvaard met 24 stemmen voor, 2 tegen en 6 onthoudingen.

Voorstellen VI B en C worden eveneens aangenomen met 22 stemmen voor bij 6 onthoudingen; hierbij zijn de afgevaardigden van de particuliere synode van Zuid-Holland buiten stemming gebleven.

Voorstel VI D wordt gesplitst in. Hier voege, dat het „eveneens kennisgenomen hebbende enz. t/m doen horen" uit dit voorstel wordt verplaatst naar voorstel VIII 1-. Het overgebleven gedeelte van voorstel VI D wordt aangenomen met dezelfde stemmenverhouding als de voorstellen VI B en C.

Voorstel VII wordt aanvaard met algemene stemmen.

Voorstel VIII wordt tot VIII A en wordt eveneens met algemene stemmen tot besluit der synode gemaakt.

Het tot voorstel VIII B gemaakte gedeelte van oorspronkelijk voorstel VI D wordt eveneens met algemene stemmen aanvaard.

In voorstel IX worden de woorden: „en al de kerkelijke vergaderingen en degenen, die zich te dezer zake tot haar gericht hebben", geschrapt.

Het zo gewijzigde voorstel der commissie wordt aanvaard met dien verstande, dat 6 leden zich ertegen hebben verklaard de uitspraken en besluiten ook te zenden aan de bezwaarden te Kratingen.

Het geheel van de op deze dag genomen besluiten luidt als volgt:

De generale synode,

kennis genomen hebbende

van een schrijven (met 2 bijlagen) d.d. 6 October 1952 van de kerke-raad van Kratingen, inhoudende een verzoek om de uitspraken van de generale synode te Kampen 1951 (Acta artikel 186, tweede reeks blz. 144, sub 1 en II) voor vervallen te verklaren;

1. constaterende,

dat genoemde kerkeraad van oordeel is, dat genoemde generale synode in strijd met artikel 30 K.O. gehandeld heeft door in haar uitspraak (Acta artikel 186, blz. 144 uitspraak I) instemming te betuigen met een uitspraak van de classis Rotterdam d.d. 22 Juni 1951, terwijl deze uitspraak der classis nog niet had kunnen dienen op de vergadering der particuliere synode van Zuid-Holland van 13 Juni 1951;

overwegende,

dat de voornoemde uitspraak der classis Rotterdam van 22 Juni 1951 niet kan worden aangemerkt als een besluit over een nieuwe zaak, doch dat zij een bevestiging is van uitspraken, gedaan door de classis-vergaderingen van 21 Juni 1950 en 9 Maart 1951, over welke uitspraken de generale synode van Kampen had te oordelen in verband met een op wettige wijze bij haar ingekomen appèl van de bezwaarden te Kratingen tegen uitspraken der particuliere synode van Zuid-Holland van 13 Juni 1951;

spreekt uit,

dat door de aangevoerde argumentatie niet bewezen is, dat het besluit der generale synode te Kampen 1951 is genomen in strijd met artikel 30 K.O.;

2. constaterende,

dat de kerkeraad van Kratingen het besluit der generale synode te Kampen 1951 (Acta artikel 186, blz. 144, uitspraak H) verwerpt, omdat naar zijn oordeel deze generale synode niet heeft veroordeeld het besluit der particuliere synode van Zuid-Holland van 1 Augustus 1951 (Acta artikel 59), in welk besluit wordt uitgesproken, dat de classis Rotterdam door haar besluiten van 5, 13 en 29 December 1950 heerste over de Kerk van Kratingen;

overwegende,

a. dat de generale synode te Kampen 1951 kennis genomen heeft van het voornoemde besluit der particuliere synode van Zuid-Holland (zie Acta artikel 186, blz. 142, overweging sub a) ;

- b. dat de generale synode te Kampen 1951 weliswaar in haar volgende overwegingen niet met zoveel woorden dat besluit noemt, doch dat hieruit niet mag worden geconcludeerd, gelijk de kerkeraad van Kralingen doet, dat die synode dat besluit „niet aangetast" zou hebben;
- c. dat immers door de overweging c op blz. I42 der Acta-Kampen 1951 de desbetreffende „uitspraken" van de particuliere synode van Zuid-Holland 1951 „veroordeeld" zijn;

spreekt uit,

dat het door de kerkeraad aangevoerde geen grond biedt tot verwerping van het voornoemde besluit der generale synode te Kampen;

3. constaterende,

dat naar het oordeel van de kerkeraad van Kralingen de generale synode van Kampen 1951 (blijkens haar uitspraak II, Acta blz. 144) de redenering heeft gevolgd, dat de classis de klachten der bezwaarden kent en ze daarom dient te behandelen, waartegenover de kerkeraad zich beroept op artikel 30 en 85 der K.O.;

overwegende,

dat de generale synode van Kampen uitsprak, dat de classis Rotterdam de „haar door de ook door haar zelf aanvaarde rapport en der visitatoren en door bij haar ingezonden k l a g s c h r i f t e n" (mitsdien op wettige wijze) bekend geworden, bezwaren der broeders en zusters te Rotterdam-Kralingen dient te behandelen, zodat de kerkeraad van Kralingen van het bedoelde besluit der synode een onjuiste voorstelling geeft;

spreekt uit,

dat het beroep van de kerkeraad van Kralingen als ongegrond moet worden afgewezen;

4. constaterende,

dat de kerkeraad van Kralingen, met de particuliere synode van Zuid-Holland van Juni 1951 van oordeel is, dat visitatoren over de Kerk hebben geheerst ook al zou de kerkeraad zelf de visitatoren hebben uitgenodigd;

overwegende.

- a. dat op het tijdstip der betwiste visitatie (23 Maart 1950) de gewone jaarlijkse visitatie nog moest worden gehouden, zodat visitatoren oud zonder bijzondere autorisatie van de classis volkomen bevoegd waren, visitatie te doen;
- b. dat zelfs ten aanzien van een bijzondere visitatie opgemerkt moet worden, dat de regelingen der classis Rotterdam geen stipulatie bevatten, volgens welke zulk een visitatie vooraf bij de classis behoort te worden aangevraagd;
- c. dat het ongeoorloofd moet worden geacht, midden in e e n g e-d i n g bezwaar te maken tegen de wettigheid van een visitatie, die naar de door classis en kerkeraad aanvaarde praktijk is gehouden;
- d. dat in de uitspraak der particuliere synode van Zuid-Holland van Juni 1951, welke uitspraak de kerkeraad van Kralingen tot de zijn maakte, door die uitspraak in haar geheel op te nemen in zijn boven-genoemd schrijvend. woorden „omdat.... visitatoren zonder verzoek van de kerkeraad van Kralingen in deze zaak gemengd zijn", in strijd zijn met de feiten;

spreekt uit,

dat de kerkeraad van Kralingen ten onrechte de classis en visitatoren beschuldigt van een heersen over de Kerk van Kralingen;

5. constaterende,

dat de kerkeraad van Kralingen de generale synode van Kampen beschuldigt, dat deze (blijkens haar overweging f en g Acta blz. 142) zich niet zou hebben beperkt tot de materie van het besluit der particuliere synode van Zuid-Holland 1951;

overwegende,

- a. dat de bezwaarden te Kralingen in appèl waren gekomen tegen de gehele uitspraak der particuliere synode van Zuid-Holland 1951, dus ook tegen die onderdelen der uitspraak, waarin de particuliere synode van Zuid-Holland zich uitsprak over de besluiten van de classis Rotterdam d.d. 29 December 1950, 21 Juni 1950, 9 en 20 Maart 1951;
- b. dat de generale synode van Kampen in de genoemde overwegingen f en g van haar besluit (Acta artikel 186, blz. 142) zich derhalve, krachtens dit appèl, heeft uitgesproken over die besluiten van de classis Rotterdam (in overweging f over dat van 29 December 1950; in overweging g over die van 21 Juni 1950, 9 en 20 Maart 1951);

spreekt uit,

dat de ernstige beschuldiging van de kerkeraad van Kralingen tegen de generale synode van Kampen 1951 ongegrond is;

en besluit,

aan het bovengenoemd verzoek van de kerkeraad van Kralingen niet te voldoen.

II. De generale synode,

kennis genomen hebbende

van een schrijven (met bijlage) van de kerkeraad van Kralingen d.d. 6 October 1952, waarin deze kerkeraad verzoekt kennis te nemen van de door hem bij de classis Rotterdam en de particuliere synode van Zuid-Holland aangevoerde zakelijke gronden tegen het besluit der classis Rotterdam van 22 Juni 1951 en voorts verzoekt, deze zaak terug te wijzen naar een volgende particuliere synode;

constaterende,

- a. dat voornoemde kerkeraad blijkens zijn schrijven tegen het besluit van de particuliere synode van Zuid-Holland d.d. 9 Juli 1952 niet in appèl komt;
- b. dat de kerkeraad slechts verzoekt aan de generale synode, uit te spreken dat het zeer gewenst is, dat alsnog door een particuliere synode van Zuid-Holland de zakelijke argumenten van zijn gravamen tegen het besluit der classis Rotterdam van 22 Juni 1951 worden onderzocht;
overwegende,
  - a. dat reeds om het in het voorafgaande sub a geconstateerde niet aan het verzoek van voornoemde kerkeraad kan worden voldaan, daar
in dit geval de kerkeraad zich niet beklagt, door de uitspraak der particuliere synode verongelijkt te zijn (artikel 31 K.O.);
  - b. dat het niet op de weg van de generale synode ligt aan een komende particuliere synode van Zuid-Holland te verzoeken deze zaak opnieuw in behandeling te nemen (artikel 30 K.O.);

besluit

op bovengenoemd verzoek van de kerkeraad van Kralingen niet in te gaan.

III. De generale synode

kennis genomen hebbende

van een schrijven van de kerkeraad van Kralingen d.d. 6 October 1952, waarin deze kerkeraad bezwaar maakt tegen het voorstel van de kerkeraad van Avereest-Dedemsvaart om de bezwaarden uit Kralingen ter synode te ontvangen en hen zelf te horen, welk bezwaar gegrond wordt onder meer op het feit, dat genoemde bezwaarden zich aan het opzicht en de tucht van de kerkeraad te Kralingen hebben onttrokken;

overwegende,

dat de bezwaarden, hoewel in hun onttrekking zondig handelende, niettemin met De Gereformeerde Kerken verenigd wensen te blijven, zoals ook blijkt uit hun appèl, alsmede uit het feit, dat zij zich niet hebben aangesloten bij een andere „kerk“;

spreekt uit,

dat het bezwaar van de kerkeraad van Kralingen ongegrond moet worden geacht.

IV.⁴ De generale synode

kennis genomen hebbende

van een schrijven van de classis Rotterdam van 29 September 1952 (welk schrijven door de kerkeraden van Bergschenhoek en Rotterdam-C. niet voor hun rekening genomen wordt, blijkens hun kennisgeving d.d. resp. 7 en 9 October '52), waarin deze classis de generale synode verzoekt op grond van een aantal constateringen, overwegingen en conclusies uit te spreken, dat het besluit van de particuliere synode van Zuid-Holland van Juni 1952 t.a.v. de uitspraak der classis Rotterdam van 22 Juni 1951 in strijd is met de feiten en de K.O. en derhalve niet gedaan behoorde te zijn en niet uitgevoerd behoort te worden;

constaterende,

dat de aangevoerde uitspraak van voornoemde particuliere synode inhoudt, dat het besluit der classis Rotterdam van 22 Juni 1951 is ge-nomen zonder dat van appèl naar artikel 3I K.O. sprake was, zodat de classis, die dit besluit nam, zich mengde in zaken, die in 't geheel niet wettig ter tafel waren gebracht;

overwegende,

dat het voor de generale synode niet noodzakelijk is, zich over al de door de classis Rotterdam in haar schrijven aangevoerde argumenten uit te spreken;

voorts constaterende,

dat de classis Rotterdam er in haar schrijven op wijst;

- a. dat op de vergadering der classis Rotterdam van 9 Mei 1950 een bezwaarschrift ter tafel was van br E. Blok te Kralingen waarin hij bij de classis in appèl ging onder meer over de zaken, die

---

⁴ Dit was oorspronkelijk besluit V. In de nummering is, door het vervallen van voorstel IV, wijziging gekomen (zie art. 149). De nummering, vermeld in art. 149 is hier en verder gevolgd. (Noot van de tweede scriba).

de redenen van zijn ambtsneerlegging vormden en zich beklaagde, dat de kerke-raad deze zaken vier maanden lang onbehandeld had gelaten, welk bezwaarschrift de classis op 21 Juni 1950 onontvankelijk verklaarde zonder enige motivering in haar notulen op te nemen;

- b. dat op de vergadering der classes Rotterdam van 13 Sept. 1950 ter tafel waren twee klaagschriften van br E. Blok en andere bezwaarde brs en zrs te Kralingen;

overwegende,

dat de particuliere synode van Zuid-Holland van Juni 1952 in haar voornoemde uitspraak de hiervoor genoemde bezwaar- of klaagschriften niet vermeldt, nog minder aantoon, dat deze bezwaarschriften niet naar artikel 31 K.O. ter tafel zijn gebracht;

sprekt uit,

dat bewezen is, dat de particuliere synode van Zuid-Holland van Juni 1952, niet juist heeft geoordeeld, toen zij uitsprak, dat in het onderhavige geval van appèl naar artikel 31 K.O. geen sprake was, en dat de classis Rotterdam zich mengde in zaken, die niet wettig ter tafel waren gebracht; en dat derhalve genoemde uitspraak niet voor vast en bondig behoort gehouden te worden;

voorts kennis genomen hebbende

van het verzoek van de classis Rotterdam van 29 September 1952 om uit te spreken, dat voor vast en bondig moet worden gehouden de uitspraak van de classis Rotterdam van 22 Juni 1951, waarin deze classis oordeelt dat de kerkeraad van Kralingen zijn besluit tot berusting in de ambtsneerlegging van br E. Blok ten spoedigste heeft terug te nemen;

overwegende,

dat het door de classis gevraagde reeds ligt opgesloten in de afwijzing van de hierboven genoemde uitspraak der particuliere synode van Zuid-Holland van juni 1952;

sprekt uit,

dat inwilliging van het verzoek van de classis Rotterdam thans overbodig moet worden geacht.

VA⁵ De generale synode

kennis genomen hebbende

van een schrijven (met bijlage) van een aantal bezwaarden te Kralingen d.d. 1 October 1952, waarin zij zich tot de synode richten met een drietal verzoeken;

constaterende ,

dat genoemde bezwaarden zich blijkens hun schrijven onttrokken hebben aan het opzicht van de opzieners der gemeente te Kralingen;

overwegende,

- a. dat zij ernstig te vermanen zijn, de samenkomsten der gemeente niet na te laten, en zich te voegen onder het opzicht van de opzieners der gemeente te Kralingen

---

⁵ Dit was oorspronkelijk besluit VI. Zie vorige noot

- b. dat zij, hoewel in hun onttrekking zondig handelende, niettemin met De Gereformeerde Kerken verenigd wensen te blijven, zoals ook blijkt uit hun appèl, alsmede uit het feit, dat zij zich niet hebben aangesloten bij een andere „kerk“;

besluit

aan de voornoemde bezwaarden alsnog te antwoorden op de door hen tot de synode gerichte verzoeken.

B. De generale synode,

kennis genomen hebbende

van het feit, dat de ondertekenaars van het onder A genoemde schrijven aan de synode verzoeken de bekrachtiging van de door de generale synode te Kampen gedane uitspraak (Acta artikel 186), dat de classis Rotterdam heeft toe te zien of de kerkeraad van Kralingen de uitspraak der classis van 22 Juni 1951 voor vast en bondig houdt, en dat na de uitvoering van dit besluit de classis Rotterdam ogenblikkelijk de materie der zaak dient te behandelen;

constaterende,

dat de generale synode van Kampen niet sprak van „ogenblikkelijk“, maar van „op korte termijn“; en voorts niet over de „materie der zaak“, doch slechts over de aan de classis „door de ook door haar zelf aanvaarde rapporten der visitatoren en door bij haar ingezonden klaagschriften bekend geworden bezwaren der brs en zrs te Rotterdam-Kralingen“; overwegende,

dat de generale synode het appèl van de kerkeraad van Kralingen tegen bedoelde uitspraak van de generale synode van Kampen in het voorgaande heeft afgewezen; spreekt uit,

dat inwilliging van het verzoek van genoemde bezwaarden thans overbodig moet worden geacht.

C. De generale synode kennis genomen hebbende

van het feit, dat de ondertekenaars van het onder A genoemde schrijven aan de synode verzoeken, uit te spreken, dat de classis Rotterdam, toen de kerkeraad van Kralingen weigerde de besluiten van de generale synode te Kampen uit te voeren, niet goed heeft gedaan, toen zij niet ging handelen met de kerkeraad van Kralingen en bovendien weigerde uit te spreken, dat het in die situatie mogelijk was, aan de bezwaarden te Kralingen een tijdelijk kerkelijk onderdak te verlenen in een der classicale kerken;

overwegende,

dat niet gebleken is, dat deze zaak niet in de mindere vergaderingen kon afgedaan worden;

spreekt uit,

dat het niet tot de bevoegdheid der synode behoort, de gevraagde uitspraak te doen.

D. De generale synode kennis genomen hebbende

van het feit, dat de ondertekenaars van het onder A genoemde schrijven van de synode verzoeken, hen te doen horen;

overwegende.

dat slechts het stuiten op onduidelijkheden, die uit de stukken alléén niet tot klaarheid zouden kunnen worden gebracht, het noodzakelijk zou kunnen maken, de bezwaarden (eventueel ook de kerkeraad van Kralingen) te horen;

constaterende,

dat zodanige onduidelijkheden aan de synode niet zijn gebleken; besluit,

aan dit verzoek niet te voldoen.

VI.⁶ De generale synode

kennis genomen hebbende

van een schrijven (met bijlage) d.d. 20 Augustus 1952 van de kerkeraad van Bergschenhoek, alsmede van een afschrift van de verklaring en voorstellen, die genoemde kerkeraad ingediend heeft op de vergadering der classis Rotterdam van 18 December 1951;

constaterende,

dat voornoemde kerkeraad in gemeld schrijven geen voorstel of verzoek tot de generale synode richt;

besluit

het hiervoor genoemde schrijven als kennisgeving aan te nemen.

VII A.⁷ De generale synode

kennis genomen hebbende

1. van een schrijven van de kerkeraad van Avereest-Dedemsvaart d.d. 18 Augustus 1952. waarin genoemde kerkeraad aan de generale sv-node verzoekt, het punt Rotterdam-Kralingen op haar agendum te plaatsen. alsmede van overeenkomstige verzoeken van de kerkeraden van Zaandam. Treebeek. Goes. Pernis. Ommen, Ermelo, Dordrecht, Suameer, Nijega-Opeinde en Helpman;
2. van een schrijven van de classis Amersfoort d.d. 2 October 1952, waarin aan de synode wordt verzocht een onderzoek in te stellen naar de redenen, waardoor de uitspraken der generale synode te Kampen 1951 (Acta artikel 186) geen of niet de gehoopte gevolgen hebben verkregen, en voorts datgene te doen, waardoor het door de generale synode te Kampen beoogde doel alsnog bereikt kan worden;
3. van een verzoek van de classis Grootegast van 18 September 1952 om onderzoek te doen inzake de naleving van de besluiten van de generale synode van Kampen 1951 (Acta artikel 186) :
4. van een overeenkomstig verzoek van de classis Drachten van 8 October 1952, welke classis er tevens op aandringt, bij eventuele behandeling de materie te onderzoeken;
5. van een schrijven d.d. 2 October 1952 van de kerkeraad van Scheveningen, waarin deze kerkeraad verzoekt, hem bij te staan in het vormen van een oordeel over de hem door een aantal broeders en zusters te Kralingen toegezonden stukken;

spreekt uit,

dat de synode door haar bovengenoemde besluiten in de zaak Kralingen aan de gemelde verzoeken, voorzover dit tot haar bevoegdheid behoort, heeft voldaan.

VIII B.⁸ De generale synode

---

⁶ Dit was oorspronkelijk besluit VII. Zie noot bij IV.

⁷ Dit was oorspronkelijk besluit VIII A Zie noot bij IV

kennis genomen hebbende

van een verzoek van de kerkeraad van Avereest-Dedemsvaart d.d. 18 Augustus 1952, alsmede van dienovereenkomstige verzoeken van de kerkeraden van Zaandam, Treebeek, Goes, Zaamslag, Suameer, Nijega-Opende, Helpman, Rotterdam-Zuid, van de classis Grootegast van 18 September 1952, en de classis Drachten van 8 October 1952, waarin verzocht wordt, de bezwaarde broeders en zusters te Kralingen (eventueel ook de kerkeraad van Kralingen) te horen of te doen horen;

overwegende,

dat slechts het stuiten op onduidelijkheden, die uit de stukken alléén niet tot klaarheid zouden kunnen worden gebracht, het noodzakelijk zou kunnen maken, de bezwaarden (eventueel ook de kerkeraad van Kralingen) te horen;

constaterende,

dat zodanige onduidelijkheden aan de synode niet zijn gebleken; besluit,

aan deze verzoeken niet te voldoen.

VIII.⁹ De generale synode

besluit

van deze uitspraken en besluiten kennis te geven aan de kerkeraad van Kralingen, de classis Rotterdam en de bezwaarden te Kralingen.

Artikel 145.

Een commissie voor Kralingen ?

Nadat de beslissingen, in het voorgaande artikel vermeld, zijn ge-nomen, verkrijgt Ds W. Vreugdenhil het woord, die de synode de gedachte in overweging geeft, een soort „commissie van goede diensten" voor de kerkeraad en de bezwaarden in Kralingen te benoemen, opdat deze zo mogelijk onder de zegen des HEEREN, na toelichting van de genomen besluiten, bewerke, dat in deze Kerk de vrede hersteld worde.

Br Schilder sluit zich bij deze suggestie aan en brengt tevens de gedachte naar voren het rapport der commissie en het appèlschrift der classis Rotterdam als bijlagen bij de Acta op te nemen.

Ds Doekes zou willen volstaan met het toezenden van de genomen besluiten aan kerkeraad en bezwaarden, doch daarbij een brief, in biddende vorm geschreven, willen voegen om allen op te wekken tot de vrede weer te keren.

Enige broeders voeren over deze gedachten nog het woord; de beslissing zal in de volgende vergadering⁸ genomen worden. (Zie art. 150).

Prof. Deddens verzoekt. nu hij in deze zaak de synode van advies gediend heeft, weer tot zijn gewone werk te mogen terugkeren. Dit wordt hem gaarne toegestaan. De praeses dankt hem voor zijn aanwezigheid en verstrekte adviezen.

Nadat nog gezongen is ps. 33:3 gaat de assessor voor in dank- en smeekgebed, waarin in het bijzonder de nood van de beproefde Kerk des HEEREN te Kralingen en die van de bezwaarden aan de HEERE wordt voorgelegd en Zijn zegen over de genomen besluiten wordt afgesmeekt. De praeses sluit hierna om ruim half elf de vergadering.

Vijftiende vergadering, Donderdag 29 November 1952.

---

⁸ Dit was oorspronkelijk besluit VIII B. zie noot. bij IV

⁹ Dit was oorspronkelijk besluit IX.. Zie noot bij IV

Artikel 146.

Nadat de vergadering is geopend, wordt gezongen ps 34:2 en 3 en gelezen 1 Joh. 5 : I4-21. De praeses vraagt daarna om de hulp en bijstand des Heiligen Geestes bij de arbeid der synode op deze laatste zittingsdag.

Artikel 147.

Rapport inz. décharge Stichting voor Fin. Verz. van de Opl. tot de D. d. W.

De synode neemt kennis van een brief van de raad van De Gereformeerde Kerk van Groningen. behelzende mededeling. dat hij in zijn vergadering van 17 November i.l. het aan hem uitgebrachte rapport over het jaar 1950 van de Stichting voor de Financiële Verzorging van de Opleiding tot den Dienst des Woords in De Gereformeerde Kerken in Nederland, heeft besproken. De kerkeraad besloot. dit rapport met exploitatie-rekening en balans te aanvaarden en goed te keuren.

De kerkeraad stelt voor aan de synode:

1. aan de Stichting en haar penningmeester, br C. Lettinga, onder dank-betuiging voor het gevoerde beheer, décharge te verlenen over het jaar 1950;
2. er bij de Stichting op aan te dringen, voor zolang artikel 9 der acte van oprichting niet is gewijzigd, aan de Kerk te Groningen zo spoedig mogelijk na het afsluiten der boeken, de betreffende stukken te zenden. (Deze brief aan de agendalijst in artikel 13 toegevoegd als punt 11e).

Aangezien de synode blijkens de Stichtingsacte hier geen bevoegdheid heeft, maar het recht tot het verlenen van décharge uitsluitend aan de Kerk van Groningen toekomt, wordt besloten op het voorstel van de kerkeraad niet in te gaan.

Artikel 148.

De Acta artikelen 111-140 worden vastgesteld.

Artikel 149.

Nummering besluiten „Zaak Kralingen“

Bij monde van Ds L. Doekes deelt de centrale commissie mede, dat zij het voorstel IV in de „zaak Kralingen“ terugneemt. De synode gaat hiermee accoord.

De nummering van de besluiten, zoals vermeld in artikel 144, wordt nu gewijzigd, zodat V wordt IV, VI wordt V, VII wordt VI. VIII wordt VII en IX wordt VIII.

Artikel 150.

Rapport „Zaak Kralingen“ niet bij Acta.

Besproken wordt het voorstel van br A. Schilder om het rapport van de centrale Commissie en het antwoord (schrift.) van de classis Rotterdam in de „zaak Kralingen“ als bijlage bij de Acta op te nemen (zie artikel 145).

Dit voorstel wordt verworpen met 17 tegen 14 stemmen. Voorts wordt nog gehandeld over de gedachte van Ds W. Vreugdenhil, vermeld in artikel 145. De synode besluit met 29 tegen 2 stemmen niet een commissie, als door Ds Vreugdenhil bedoeld, naar Kralingen af te vaardigen.

Brief aan kerkeraad en bezwaarden te Kralingen.

Vervolgens komt in behandeling de suggestie door Ds L. Doekes gedaan: een begeleidend schrijven bij de besluiten te zenden aan de kerkeraad en de bezwaarden te Kralingen. Hij leest een daartoe door hem en Ds de Vries ontworpen brief voor.

Besloten wordt met 22 tegen 9 stemmen deze brief te zenden.

Brief aan kerkeraad en bezwaarden te Kralingen

De brief luidt:

De generale synode van De Gereformeerde Kerken, vergaderd te Berkel (Z.-H.), heeft overeenkomstig haar roeping thans uitspraak gedaan inzake de haar voorgelegde bezwaarschriften, rakende de moeilijkheden in de Kerk van Kralingen.

De synode doet U hierbij haar uitspraken en besluiten toekomen. Zij gevoelt zich evenwel gedrongen, deze niet zonder meer te Uwer kennis te brengen. Zij wil namelijk nog Uw aandacht vragen voor het volgende:

De generale synode is van oordeel, dat iedere poging van meerdere vergaderingen om tot een oplossing der moeilijkheden te komen of daaraan mee te werken zal mislukken, tenzij de kerkeraad van Rotterdam-Kralingen en de bezwaarde broeders en zusters elkander in broederlijke liefde zoeken.

Met smart heeft de synode geconstateerd dat in de stukken van kerkeraad en bezwaarden gemist worden de blijken van christelijke liefde, die drijft elkander te zoeken en vast te houden.

De synode is van mening, dat zulk een oplossing der moeilijkheden in Rotterdam-Kralingen alleen gevonden kan en moet worden, en wel doordat zowel de kerkeraad als de bezwaarde broeders en zusters enerzijds bereid zijn elkander liefdevol in de geest van onze Heere Jezus Christus (Phil. 2 : 1-8; Gal. 6: 1) te vermanen over datgene wat men in elkander als zonden ziet, en anderzijds bereid zijn, de één de ander uitnemender achtende dan zichzelf (Phil. 2: 3), dit vermaan biddend en ootmoedig, als zulken, die immers, zelfs wanneer zij de allerheiligsten zouden zijn, nog maar een klein beginsel der gehoorzaamheid hebben, te aanvaarden en te overwegen, en elkander, naar het Woord des Heeren te vergeven.

Met alle drang der liefde wekt de synode U op, U daarbij behalve naar de boven reeds genoemde Schriftplaatsen nog verwijzend naar Efeze 4:26; Psalm 95 :7 slot; Matth. 20:25-28 en Joh. 13 : 14, om des Heeren Christus' wil, Die ons zo uitnemend heeft liefgehad, elkander in liefde te zoeken in de hierboven aangewezen weg, en zo weer één lichaam te zijn en dat niet alleen met woorden, maar ook met de daad jegens elkander te bewijzen.

Hierna wordt gepauzeerd.

Artikel 151.

De middagvergadering wordt aangevangen met het zingen van ps. 31 :1.

Artikel 152.

Dankbetuiging „Geref. Gezinsblad"

De praeses leest voor een dankbetuiging van de redactie van het „Gereformeerd Gezinsblad" voor de gastvrijheid en de medewerking, welke haar redacteur op de vergaderingen der synode heeft ontvangen.

Artikel 153.

De artikelen 141-144 van de Acta worden vastgesteld.

Artikel 154.

De synode gaat in comité-generaal.

Artikel 155.

Verantwoordelijkheid na de sluiting.

Nadat de vergadering weer openbaar is geworden, stelt de synode, op voorstel van de tweede scriba, vast, dat na haar sluiting de leden der synode, in het bijzonder de voorzitters en rapporteurs der commissies verantwoordelijk zullen blijven voor stukken, die hun tijdens deze synode zijn toebetrouwd, alsmede voor alle officiële rapporten, voorzover deze respectieve papieren nog niet alle bij het scribaat zijn (terug)bezorgd, omdat zulks alsnog geschiede en alle stukken in goede orde door het moderamen kunnen worden overgedragen aan de archiefbewarende Kerk.

Artikel 156.

De synode benoemt de navolgende onderscheiden deputaten, die belast worden met de uitvoering van sommige harer besluiten:

1. Voor de correspondentie met de Hoge Overheid, (Acta art. 109):

Prof. C. Veenhof, Kampen (samenroeper); Mr J. W. Bast, Meppel; Ds H. Bouma, Assen; Ds D. van Dijk, Groningen; Notaris C. van Drimmelen, Barendrecht; Mr L. Roeleveld, Scheveningen; T. Sikma, Kampen; J. H. Veenkamp, Amersfoort; Mr H. de Wilde, Scheveningen. Secundi: Mr P. A. C. Schilder, Assen; Ds F. de Vries, 's- Gravenhage.

2. Voor Radio-uitzending van kerkdiensten (Acta art. 40):

Ds D. Vreugdenhil, Zwolle (S.) ; Ds O. W. Bouwsma, Kampen; A. Veltman, Kampen; C. C. de Vries, Nijkerk; Ds J. Waagmeester, Baarn. Secundi: D. W. L. Milo, Nunspeet; J. Schep, Amersfoort.

3. Voor afwikkeling der zendingsaangelegenheden naar Acta art. 21:

C. C. de Vries, Nijkerk (S.); T. Holwerda, Buitenpost; Mr J. Meulink, Enschedé; Ds G. Visee, Kampen; Ds J. A. Vink, Amersfoort. Secundi: W. C. Kuysten, Utrecht; Ds H. Veltman, Zeist.

4. Voor de correspondentie met de buitenlandse Kerken (Acta art. 81):

Ds J. Meester, Amsterdam (S.); Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds J. van Dijk Schildwolde; Ds J. Hettinga, Harlingen; S. van Renssen, Utrecht;
Ds W. G. Visser, Scheveningen; K. Wierenga, Helpman.
Secundi: Ds Jac. van Nieuwkoop, Amsterdam; G. Venhuizen, Middel-burg; Ds J. A. Vink, Amersfoort; Ds C. Vonk, Schiedam.

5. Voor eventueel contact met de Christelijke Gereformeerde Kerken (Acta art. 34):

Ds J. van Bruggen, Assen (S.) ; Ds E. Th. van den Born, Amersfoort; K. Geertsema, Aduard; G. Grasdijk, Amersfoort; prof. dr H. J. Jager, Kampen; Ds C. H. Lindeboom, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage.

6. Voor afwikkeling van de opdracht, inzake de Psalmberijming verstrekt door de synode van Amersfoort (art. 46 van deze Acta):

Prof. C. Veenhof, Kampen (S.); Drs J. Bosch, Kampen; Ds B. Jongeling, Apeldoorn; W. van der Kamp, Kampen; Drs J. P. Lettinga, Aerdenhout; D. W. L. Milo, Nunspeet; Ds J. van Raalte, Harderwijk.

7. Voor de bewaring van het archief (Acta art. 65): de Kerk van Groningen.

8. Voor toezicht op het archief (Acta art. 65): de Kerk van Zuidwolde (Gron.).

9. Voor het samenroepen van de deputaten-curatoren, genoemd in art. 100, sub III dezer Acta:

Ds C. Vonk, Schiedam.

10. Voor het samenroepen van de curatoren en de bestuurders der Stichting, ter behandeling van de zaak, bedoeld in art. 139 dezer Acta:

de samenroeper van het college van curatoren.

11. Voor het uitschrijven van eventuele bededagen naar art. 66 dei K.O. (Acta art. 39):

de classis 's-Gravenhage.

12. Voor voorbereiding van de volgende synode:

Ds D. van Dijk, Groningen (S.); Ds C. H. Lindeboom, Kampen; Ds Fl. Veltman, Zeist; C. C. de Vries, Nijkerk.

Artikel 157.

Samenroeping volgende synode.

De synode besluit als roepende Kerk voor de volgende generale synode aan te wijzen die van Enschedé. De tijd van samenroeping wordt vastgesteld op begin Juli van het jaar, door de Kerkenordening bepaald.

Artikel 158.

Bij de rondvraag wordt door geen der synodeleden iets ter tafel gebracht.

Artikel 159.

Opdracht aan moderamen.

De artikelen 145-158 der Acta worden vastgesteld. De synode machtigt de scribae met het moderamen de slotartikelen te redigeren, met opname van de tekst van de bij de afsluiting te verwachten toespraken, alsook de preciese tekst van art. 13 (inzake agendum), en voorts al die handelingen te verrichten, welke nodig zijn om de Acta, inclusief de bijlagen, die volgens besluit der synode daarbij zullen worden opgenomen, ter kennis van de Kerken te brengen, alsmede om het volgens deze Acte beslotene uit te voeren of te doen uitvoeren, voorzover zulks nog niet is geschied of op andere wijze geregeld.

Artikel 160.

Slotwoord praeses.

De praeses draagt de leiding der vergadering over aan de assessor waarna hij de kansel bestijgt om het slotwoord te spreken.

Nadat hij psalm 122 heeft voorgelezen spreekt hij ongeveer als volgt,:

Mannen Broeders!

Nu de generale synode van Berkelen Rodenijs is gekomen aan het einde van haar werkzaamheden, rust op mij, haar praeses, de, niet in elk opzicht gemakkelijke taak, van het spreken van een slotwoord. Ik moge dan beginnen met dank te betuigen aan allen die in verband met de werkzaamheden van de synode voor het krijgen van dank" in aanmerking komen.

In naam van de synode dank ik, gelijk ik bij het begin ook reeds gedaan heb, de kerkeraad van Berkel en Rodenijs die ons dit keurige kerkgebouw met de daarbij behorende zalen ter beschikking heeft gesteld en de vergaderingen van de synode op zo accurate wijze heeft voorbereid.

Bij dit laatste denk ik vooral aan de praeses van de Kerkeraad, Ds de Vries, die ook tijdens de zittingen van de synode in de dingen waarin wij op het advies van hem, als pastor loci, en voorbereider van de vergaderingen, waren aangewezen altijd zo bereidwillig en blijmoedig heeft gediend.

Dank aan de koster broeder Roodzant, die, daarbij ter zijde gestaan door zijn vrouw en dochter, de leden van de synode zo voortreffelijk heeft verzorgd.

Het was voor mij een telkens nieuwe verkwikking, tijdens de zittingen, zijdelings, van de plaats van de voorzitter af, zijn vriendelijke rustige, van de geur van koffie omzweefde, verschijning, in de vergaderingen op te zien komen.

Broeder Roodzant, u en uw vrouw en dochter onze hartelijke dank.

Dank aan de bevolking van de stencilkamer, aan de Heer Mulder en zijn assistentes, die met zoveel ijver en nauwgezetheid zorgden, dat wij telkens de te behandelen stukken op tijd en uitnemend verzorgd, ter tafel hadden.

Dank aan dominé Vreugdenhil, die met zoveel vreugdevolle onbevangenheid ons bij het zingen op het orgel heeft willen leiden.

Dank aan onze gastheren en gastvrouwen.

Het is voor hen geen kleinigheid geweest zoveel mannen, zo vele dagen en weken aanéén te moeten herbergen en voeden.

Maar zij hebben het gedaan met onverdroten liefde en vreugde.

Het mag gezegd, dat wij het in Berkel en Rodenrijs uitstekend hebben gehad. Het mag hier dan geen Luilekkerland zijn geweest met gebraden duiven, in een enkel logies, waar de warme broodjes ons in de vroege morgen in de mond glipten, had het er toch wel veel van weg.

Broeders en zusters, onze hartelijke dank. Berkel en Rodenrijs zal bij ons in goede herinnering blijven. Onze dank aan u, mannen broeders. leden van de synode voor de wijze, waarop gij, met het moderamen, uw werk hebt willen doen ; altijd opgewekt ; in blijde, broederlijke zin ; op de vergaderingen van de synode ; in de commissies.

Uw arbeid was niet altijd gemakkelijk ; onoverkomelijke moeilijkheden schenen soms op uw weg te liggen. Maar gij hebt volgehouden en doorgezet en hebt tenslotte, ook met het allermoeilijkste klaar mogen komen.

Inzonderheid staan mij hier voor ogen de voorzitters en rapporteurs van de onderscheidene commissies en onder hen zie ik dan weer vooral U, dominé Doekes. die op zo uitnemende wijze hebt gerapporteerd over de zaak Kralingen ; zó, dat ook wie het niet in alle dingen met U eens kon zijn, eerbied had voor de wijze, waarop gij U van uw zware taak hebt gekweten.

Dank aan U, broeders, met wie ik het Moderamen van deze synode mocht vormen. Wat hebt gij, scribae, rustig en geruisloos, maar ijverig en trouw en accuraat uw werk gedaan.

Wat heb ik, assessor veel aan U gehad. Ofschoon uw plaats was aan mijn linkerhand, zijt gij mij metterdaad geweest een rechterhand. Meer dan gij weet zijt gij mij tot steun geweest.

Dank tenslotte, ja, maar dan toch boven allen en alles aan de Heere onze God

Wat wondere, onverdiende weldaad is dat, dat wij, terwijl wij horen uit andere landen (en hoe dicht bij onze grenzen), het kirren van de duif van Gods Kerk. in de worgende klauwen van de roofvogel, dat wij hier zo veilig, zo rustig, zo blijmoedig hebben kunnen vergaderen en ons werk doen.

Heere, heb dank daarvoor en vergeef ons de zonde, die, helaas, in al ons werk is geweest.

En nu, komende tot een beschouwing en waardering van het karakter en het werk van de vergaderingen van deze synode, wil ik beginnen met te constateren. dat het agendum dat wij hadden te verwerken, niet zwaar geladen was.

Naast veel kleine zaken, waren er slechts twee dingen, die van het begin af, zich als groot en zwaar aan ons voordeden. De benoeming van twee hoogleraren voor de, door het sterven van Prof. Schilder en van Prof. Holwerda, leeg gekomen leerstoelen aan onze Theologische Hogeschool, en „de zaak Kralingen“.

Wat het eerste van deze twee punten betreft, de synode heeft twee mannen mogen vinden, dominé Doekes van Hilversum en dominé H. J. Schilder van Utrecht. die de, op hen uitgebrachte benoeming hebben aanvaard en van wie wij goede hoop hebben, dat zij, als de Heere hun leven en krachten spaart, de open gekomen plaatsen zó zullen innemen, dat de Kerken de Heere voor hun benoeming door deze synode zullen kunnen blijven danken.

Met betrekking tot „de zaak Kralingen“ mogen wij constateren, dat na moeizame. zware arbeid tenslotte een beslissing is genomen, die wij voor 's Heerei Aangezicht kunnen verantwoorden en in Zijn Handen kunnen leggen, met het gebed of Hij de genomen besluiten zo zegene, dat de in de Kerk van Kralingen geslagen breuk worde geheeld en de verstoorde vrede worde hersteld

Hier hebben wij het wei heel duidelijk gevoeld. dat als God niet werkt tot bekering door Zijn Woord en Geest. ook de beste besluiten van een generale synode geen uitkomst zullen brengen.

Voor het overige zeide ik. hadden wij te doen met „kleine“ zaken. Kleine“ zaken, die toch vaak stof gaven tot lange en ernstige debatten.

Met dit te zeggen ben ik genaderd tot het typeren van deze synode van Berkel en Rodenrijs, zoals zij zich aan mij persoonlijk voordoet.

Het bijzondere van deze synode was, dat zij in onderscheiding van alle voorgaande synodes van de vrijgemaakte Kerken en van vele, vele daaraan voorafgaande, gehouden werd in een dorp.

Temidden van de polders, onder de wijde hemel, die zich, in deze herfstsdagen, zo wild en bewolkt, een enkele maal klaar en zonnig over die polders uitbreidt.

Ik ontken niet, dat dit polderland soms bij een enkele, die uit gans andere streken komt (zo bij br. Kooistra uit de Friese wouden, volgens zijn eigen getuigenis) even een gevoel van onwennigheid kan geven.

Maar in 't algemeen gaf dat vergaderen in een dorp, in het „land“, aan de vergaderingen iets vriendelijks, iets vredigs, iets arcadisch, dat aan de stemming en aan de onderlinge verhoudingen ten goede kwam.

Van alle voorgaande synodes was de synode van Berkel voorts onderscheiden, doordat zij vrijwel een synode was zonder professoren.

Even zijn de hoogleraren bij ons geweest, toen het ging over de benoeming van de twee nieuwe professoren.

Daarna is, op uitdrukkelijk verzoek van de vergadering aan alle hoogleraren om haar te assisteren bij de behandeling van „de zaak Kralingen“, alleen professor Deddens verschenen om ons te dienen met zijn adviezen.

Wat mij persoonlijk aangaat, het is mij goed bevallen, dat de synode heeft vergaderd en gearbeid zonder de aanwezigheid van de hoogleraren.

Ik ben overtuigd, dat daardoor de afgevaardigden van de Kerken, de eigenlijke leden van de vergadering, er eerder en gemakkelijker toe komen zich zelfstandig in te denken de zaken, die hun worden voorgelegd dan anders het geval was. Ik ben overtuigd, dat zij zó, beter dan anders, zelfstandig tot een, ook voor hun eigen geweten meer verantwoord, besluit geraken.

Ik ben overtuigd, dat zij, bij afwezigheid van de hoogleraren ook gemakkelijker tot spreken en handelen op de vergaderingen worden gebracht.

Want dit was toch wel een kenmerkende trek van de vergaderingen, die wij hier hebben gehouden, dat er was een rustig debatteren en uitwisselen van gedachten, waarbij wij naar elkander wilden luisteren en ons door elkander wilden laten overtuigen.

Zo kwam het, dat ook schijnbaar kleine dingen soms veel tijd vroegen ; maar het voordeel daarvan was, dat wij doordrongen tot de principiële achtergrond der zaken, die in het geding waren.

En toch waren daar ogenblikken, waarin het scheen, dat wij elkander niet wisten te benaderen, dat wij elkander niet verstonden, waarin het was alsof wij, debatterende, tegen een muur spraken.

Hoe kwam dat toch ?

Gij zult, mannen broeders, van mij op dit ogenblik niet anders verwachten, dan dat ik oprecht mijn mening zeg.

Welnu : in Enschedé waren wij nog in de volle vreugden van de jeugd. In blij enthousiasme hebben wij daar gewerkt en gedaan wat direct gedaan moest worden om het leven der vrijgemaakte Kerken op gang te doen komen.

In Groningen hebben wij reeds meer bezonnen trachten te bouwen in goed Gereformeerde stijl.

In Amersfoort bleek, dat er nog resten waren van „hiërarchisch“ ingesteld zijn, maar zó, dat duidelijk bleek, dat wie daardoor nog gehinderd werd, daarin geen erg had, zodat hij op een ander ogenblik weer zo zuiver als glas kon spreken en stemmen.

Nu, hier in Berkel, kreeg ik een andere indruk.

Zeker, ik ben overtuigd, dat niemand van de leden van de synode de hiërarchische kant uit wilde.

Niettemin heb ik mij niet kunnen ontworstelen aan de indruk dat een deel van ons zich had vastgezet in een houding, die de toets van het Gereformeerde Kerkrecht niet kan doorstaan ; dat precieser gezegd, zich lieten leiden door een verkeerd inzicht in de plaats en in de roeping van de meerdere vergaderingen,

De synode in haar vergaderingen was voor mij telkens een blij, zonnig landschap. Maar bij het constateren van wal ik u zoeven als mijn indruk tekende, zag ik zich over dat landschap uitbreiden een lichte nevel ; licht nóg, maar met de dreiging in zich van zich allengskens te zullen verdichten en levensgevaarlijk te worden ; zoals gij dat hier, in het polderland, zich zo vaak ziet voltrekken.

Dat heeft mij wel bezwaard.

Men zegt : „de Kerken lopen gevaar, omdat door de zuigkracht van de wereld telkens jongen en ouden zich laten meevoeren“. Men zegt : „de Kerken lopen gevaar, omdat, door valse propaganda nu deze, dan gene zich laat verleiden, de band met de Kerk te verbreken en zich te voegen bij wat zich Kerk noemt, maar geen Kerk is“. Men zegt : „de Kerken lopen gevaar door het dreigend opgeheven zwaard van de wereld“.

Maar deze dingen benauwen ons. Zij doen ons oprijzen en zeggen met de handen biddend ten hemel geheven :

„Twist met mijn twisters, Hemelheer,

Ga mijn bestrijders toch te keer".

En de rust daalt in ons hart. Maar die opkomende nevel maakt mij onrustig. Zij betekent een gevaar van binnen uit, waardoor de Kerk in haar „Kerk-zijn" wordt bedreigd.

Broeders, gij moet het mij niet euvel duiden, dat ik zo spreek.

Het is uit liefde tot de Kerken, dat ik hier de bazuin doe horen.

Dit heeft deze synode mij geleerd, dat wij nodig hebben, grondig, eerlijk te studeren en ons van de dingen rekenschap te geven, opdat wij, met de beste wil om de Kerken te dienen, haar, zonder erg, toch niet schaden.

Eerlijk, ernstig, biddend studeren, opdat wij bewaren mogen het pand, dat ons werd toevertrouwd.

„Biddend" zeg ik.

Als wij dat doen, behoeven wij niet te vrezen.

Dan zal de Geest des Heeren opwaken en de opkomende nevelen verdrijven en ons weer doen wandelen in 't volle licht ; veilig.

En nu gaan wij weer ieder naar eigen huis, naar zijn werk in eigen gemeente. Gelukkig.

Niet in vele en lange vergaderingen van een generale synode ligt de kracht van de Kerk des Heeren.

Haar kracht ligt in de trouwe arbeid in de gemeente.

Haar kracht ligt in de trouwe bediening van het Woord des Heeren, in de trouwe, Schriftuurlijke, verzorging van de plaatselijke kerk ; op den kansel, in het catechisatielokaal ; aan de huizen.

In het Woord Gods ligt de kracht van de Kerk Gods.

De Kerk zij klein ; door het Woord is zij sterk en onoverwinnelijk.

Als zij het Woord vasthoudt, ziet, dan mogen de golven van vijandschap tegenhaar aanslaan dat zij dreunt.... ; in die dreuning zal zijn de echo van het :

„Laat vrij het schuimend zeenat bruisen,
De ontroerde waatren hevig ruisen".

Dan zal zij zelf stand houden en in haar trouw zal zij zelfs de wereld, die haar belaagt, tot heil zijn.

En eens zullen de bruisende en schuimende wateren van de vijandschap onder de slag van het oordeel wegebden.

In de verte zie ik de Kerk omhoog rijzen, triomfantelijk.

Nog zijn over haar de druppels van de wateren, die haar wilden overweldigen, maar die druppelen glanzen nu als parelen in het licht van de heerlijkheid, die haar omstraalt.

Dán zullen wij Gods eer,
Met opgestoken vaandels zingen.
Die wens vervult' de Heer.

Broeders, hebt het wel. God zij met u.

Artikel 161.

Nadat de leiding der vergadering weer is overgedragen aan de praeses, verkrijgt de assessor nog het woord; hij richt zich met de volgende toespraak tot de praeses der vergadering:

Woord van de assessor tot de praeses

Hooggeachte Ds van Dijk.

Nu ge allen bedankt hebt, van wie gij meendet, dat zij voor een dankwoord in aanmerking kwamen, is er aan het einde van deze vergadering slechts één man overgebleven, tot wie zulk een woord van dank nog niet gesproken is : de voorzitter van deze vergadering !

Aan mij valt het voorrecht ten deel, thans tot die laatste man een woord van waardering en dank te spreken over de leiding, waarmede hij ons op al de vergaderingen, en bij al de besprekingen, die er geweest zijn, heeft gediend.

Als ik mij niet vergis. Ds van Dijk, is dit nu reeds de derde maal geweest, dat een generale synode heeft uitgesproken, dat zij U begeerde als haar voorzitter. Dat is een zeldzame onderscheiding en een hoge eer, die maar weinigen in het leven ten deel valt ; een bewijs, dat gij een heel bijzondere plaats inneemt in het midden van Kerken en collega's. En het schone is, dat gij die plaats niet verkregen hebt als een „Streber", die zijn positie veroverd door anderen op zij te dringen. maar dat die plaats U door ieder gegund wordt als de meest vanzelfsprekende zaak ter wereld.

Men heeft wel eens gezegd, dat het charisma van welsprekendheid op de debetzijde van een voorzitter geschreven moet worden. Hij praat dan zelf te veel. Dat dit niet noodzakelijk behoeft, is gebleken. Gij hebt met uw gaven ons samen-zijn glans en kleur gegeven.

Als men een voorzitter verkiest, let men gemeenlijk op kwaliteiten van vergaderoutine en techniek. Nu; die kwaliteiten vallen bij U niet het meest op. Juist andersom. U bent ons niet voorgedaan als een routine-mens. Bij U was niets routine. Uw bidden bij de aanvang niet. uw bijbellezen niet, heel uw verkeer met ons niet. Het was alles levend. en vroom. ofschoon ge niet veel vrome woorden placht te gebruiken.

Ik ben heel bang voor te veel lof en complimentjes : de verhoudingen woeden er maar al te veel door vergiftigd. Maar aan de andere kant is het ook zo, dat we er wel eens te zuinig mee kunnen zijn. Nu, ik geloof, dat van U geldt wat Ds Knoop op het ganse moderamen van toepassing achtte : „het moois is er niet gauw afgekeken". Ds van Dijk, U hebt waarlijk vroom leiding gegeven, in de volle zin „christelijk". U hebt eigen mening menigmaal willen verzaken, liet U op menig punt overtuigen door andermans argumentatie. U hebt ook, als het niet ging, zoals ge wildet, als U in vreeze verkeerdet over de gang van zaken, als U bezorgd was over enig ding in deze weken, dat op grootse wijze achter wat, maar dan te geforceerde, leut en humor willen verbergen, en de vergaderingen er niet onder laten lijden.

In deze weken hebben we voor ons gezien een praeses, die gestreden heeft tegen de hiërarchie, maar dan niet alleen tegen de synodale, maar ook tegen de praesidiale hiërarchie. Wij hebben naast U mogen ontdekken, hoe uw begeerte is geweest, ook dezer zonde vijand te zijn. Gij zijt onder ons geweest als een; die dient. Er zijn lieden, die veel schrijven over de noodzakelijkheid van het zelf-onderzoek, zonder er zelf ooit aan toe te komen. Er zijn er ook, die achter die noodzakelijkheid een vraagteken zetten, en tot voorzitter van een generale synode geroepen, het elke vergadering betrachten. De schone vrucht is voor ons geweest, dat geen bijzondere spanningen de atmosfeer hebben bedorven, en dat geen persoonlijke geschillen in staat zijn geweest de ogen voor de diepgaande zakelijke verschillen te sluiten.

Gij hebt geheerst. maar over Uzelf.

Hoeveel dit alles van U gevraagd heeft, laat zich slechts vermoeden, maar we zijn er U des te dankbaarder voor.

En nu zullen de waarderingsoordelen onder ons over U en uw leiding, en uw woorden, vooral uw slotwoorden, niet gelijk zijn.

Maar dan is het heerlijk, dat U zich gesterkt mag weten, door de woorden der Schrift :..Het is mij het minste, dat ik door Ulieden geoordeeld worde, of van een menselijk oordeel. Die mij oordeelt is God !" Niet door wat mensen zeggen, ook niet door wat een assessor zegt, wordt gij aan het einde van deze synode gerechtvaardigd. Het laatste oordeel staat aan de Heere. Die komen zal en een iegelijk zal oordelen naar zijn werken.

In dit vertrouwen moogt gij weer teruggaan naar Groningen, nu niet langer als praeses van Dijk, maar als Ds van Dijk.

Stelle de Heere U nog jaren in de gelegenheid om in bezit van uw gezondheid, in ongebroken kracht. de Kerk van Groningen te dienen met al de U toevertrouwde talenten.

Stelle Hij U voorts tot een zegen voor de Kerken in ons vaderland !

Artikel 162.

Sluiting.

De vergadering zingt nog ps. 46 : 2. De assessor dankt de HEERE voor al Zijn weldaden in de heengegane synode-weken ontvangen en bidt Hem om Zijn zegen over al het werk, dat gedaan werd en de besluiten, die ge-nomen werden.

Voor het laatst hanteert de praeses de hamer, verklarend, dat de zittingen van de generale synode van De Gereformeerde Kerken in Nederland, gehouden te Berkel en Rodenrijs in het jaar 1952, gesloten zijn.

Voor de synode voornoemd,

Het moderamen:

D. VAN DIJK, praeses.

C. H. LINDEBOOM, assessor.

C. C. DE VRIES, eerste scribe.

H. VELTMAN, tweede scribe.

BIJLAGE I. (Acta art. 21)

RAPPORT van de deputaten voor afwikkeling der zendingsaangelegenheden naar Acta art. 151, besluit sub 2 a-c van de generale synode van Kampen 1951.

Aan de generale synode van De Gereformeerde Kerken in Nederland, samengeroepen tegen 14 October 1952 te Berkel (Z.-H.).

Weleerwaarde en Eerwaarde Heren en Broeders,

De generale synode van Kampen 1951 benoemde volgens artikel 195 van hare acta sub 3 een vijftal deputaten met de opdracht om uitvoering te geven aan hetgeen dezelfde synode besloot inzake de verdeling der gelden, uitmakende de generale zendingskas, Acta art. 151 sub 2, a-c.

Deputaten hebben de hun opgedragen taak niet verder dan tot een begin van uitvoering gebracht.

Zij hebben :

1. de Kerken opgewekt de tot 31 December 1951 verschuldigde, maar nog uitstaande quota voor 1 Januari toe te zenden aan den voormaligen quaestor van de generale deputaten voor de zending. Me Dr J. Meulink ;
2. de in de generale zendingskas aanwezige gelden, met uitzondering van een bedrag van ,f 2000.- dat zij in afwachting van de definitieve verdeling in kas hielden, tussen de Kerken van Drachten en Zwolle verdeeld naar rato van 1 : 3, welke verhouding door de synode van Kampen was aangegeven.

De definitieve verdeling der gelden heeft nog niet plaats gevonden, omdat nog niet alle Kerken aan de sub 1 genoemde opwekking voldeden.

Dat deputaten met de vervulling van de hun gegeven opdracht niet bij het samenkomen dezer synode gereed kwamen, vindt zijn oorzaak in de vervroegde bijeenroeping Uwer vergadering.

Dat laatste is ook de reden, waarom zij - hun arbeid nog niet afgesloten zijnde - hun rapport niet, gelijk door de synode van Kampen was opgedragen, aan de Kerken toezonden.

Deputaten verzoeken de synode, gezien de onverwachte samenkomst Uwer vergadering, met het onvoltooid gebleven zijn van hun arbeid genoeg te willen nemen en verklaren zich tevens, indien U hun daartoe opdracht mocht verlenen. van harte bereid hun werk tegen de eerstvolgende generale synode te voltooien.

Uwe vergadering in al Uw gewichtigen arbeid den HEERE aanbevelend,

in opdracht van deputaten voornoemd,

C. C. DE VRIES, praeses ;

G. VISEE, scriba.

BIJLAGE II. (Acta art. 22)

RAPPORT van br. C. C. de Vries te Nijkerk inzake de hem door de synode van Kampen 1951 gegeven opdracht, Acta, art. 174.

Aan de Generale Synode van De Gereformeerde Kerken in Nederland, vergaderende te Berkel en Rodenrijs.

Weleerwaarde en Eerwaarde Heren en Broeders,

De Generale Synode van Kampen 1951 droeg mij in haar vergadering van 18 October 1951 op, de besluiten der synode, die betrekking hebben op de zendings-aangelegenheden en op de verhouding tot de Kerken op Oost-Soemba/Savoe in het Maleis te vertalen, zulks ten behoeve van die Kerken (Acta artikel 174).

Bij dezen deel ik Uw vergadering mede, dat ik aan bovenstaande opdracht voldaan heb. Op 22 November 1951 heb ik de door mij gemaakte vertaling verzonden aan de bovengenoemde Kerken. In de door mij geleverde vertaling heb ik mij niet beperkt tot een letterlijke weergave van de synodebesluiten, doch ik heb zoveel mogelijk de inhoud van die besluiten in een voor de geadresseerden begrijpelijke vorm trachten te brengen. Soms heb ik tot beter verstaan van de besluiten ook iets megedeeld omtrent de voorstellen, die aan de besluiten waren voorafgegaan.

Wel heb ik in den brief aan de Kerken op Soemba en Savoe, bevattende de door mij gemaakte vertaling, goed laten uitkomen, dat niet de Generale Synode maar alleen ik zelf verantwoordelijk was voor de gezonden vertaling.

In December 1951 heb ik van de Kerken van Oost-Soemba en Savoe een briefje ontvangen, waarin onder dankbetuiging de ontvangst van de door mij gezonden vertaling werd bevestigd.

Moge de Drieënige God U bij Uwe beraadslagingen en besluiten leiden door Zijn Woord en Geest.

Met broedergroeten
Uw dienstwilligen
C.C.DE VRIES

BIJLAGE III. (Acta art. 34)

RAPPORT van de deputaten voor eventueel contact met de Chr.
Gereformeerde Kerken, benoemd door de generale synode van De
Gereformeerde Kerken in Nederland, gehouden te Kampen Ao Di 1951.

Aan de Eerw. Generale Synode dier Kerken, samen te komen te Berkel Ao Di 1952.

Weleerw. en Eerw. Heren en Broeders,

De Generale Synode van De Gereformeerde Kerken gebonden te Kampen Ao Di 1951 benoemde de volgende deputaten : Ds J. van Bruggen (S), Ds E. Th. v. d. Born, K. Geertsema, Prof. Dr H. J. Jager, Ds C. H. Lindeboom, Ds F. de Vries en P. Waalewijn (acta art. 195 - 5) en droeg deze op „om, zo de eerstkomende Generale Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken aan het sub E 2 (van de Acta van Kampen 1951. art. 120) genoemde verzoek mocht voldoen, met deputaten dezer synode (o m) alle voorbereidingen te treffen, die nodig zijn om de vereniging van de Christelijke Gereformeerde Kerken en De Gereformeerde Kerken tot stand te doen komen" (Acta Kampen 1951, art. 120 - 3).

Het zal Uwe vergadering niet onbekend zijn, dat er sinds de synode te Kampen nog geen synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken is samen-gekomen. Deshalve bestond er volgens hun instructie voor de deputaten, die door de synode te Kampen benoemd werden, geen reden tot vergaderen. Ondergetekende, door meergenoemde synode van Kampen tot samenroeper aangewezen, heeft de deputaten voor eventueel contact met de Chr. Geref. Kerken daarom nimmer samengeroepen.

Mocht Uw synode geen reden hebben om het besluit der Kamper Synode volgens art. 31 K.O. niet voor vast en bondig te houden dan zal zij het deputaat-schap voor eventueel contact met de Chr. Geref. Kerken .villen laten voortbestaan, daar zijn opdracht nog niet kon worden uitgevoerd.

Uw Synode in alle zaken, die haar volgens de bestaande accoorden voor kerkelijk samenleven moeten bezig houden de wijsheid, die van boven is toebiddende.

Uw dw. dnr in den Heere,
J. VAN BRUGGEN.

N.B. Afschrift van dit rapport is gezonden aan alle door de Synode van Kampen volgens art. 195 harer Acta benoemde deputaten.

BIJLAGE IV. (Acta art. 39)

RAPPORT van de classis 's-Gravenhage betreffende het uitschrijven van bededagen.

Aan de vergadering van de Generale Synode van De Gereformeerde Kerken in Nederland, samen te komen op Dinsdag 14 October e.k. te Berkel.

Weleerwaarde en Eerwaarde Heren en Broeders,

De Generale Synode van Kampen 1951 besloot blijkens Acta artikel 61, 2 : „de classis 's-Gravenhage te verzoeken ten aanzien van het uitschrijven van bededagen diligent te willen zijn”.

De Classis voornoemd wil gaarne Uwe vergadering het volgende rapporteren :

- a. dat geen der Kerken, die tot haar ressort behoren. een voorstel tot het uitschrijven van (een) bededag(en) ter tafel heeft gebracht ;
- b. dat zij, gedateerd 18 Juni 1952 van de broeders L. van Zandwijk en A. T. van Oosterom te Nijmegen het volgende schrijven ontving :

Nijmegen, 18 Juni 1952.

Aan de classis 's-Gravenhage der Gereformeerde Kerken in Nederland.

Weleerwaarde en Eerwaarde Broeders,

„De toenemende ongerustheid in onze Kerken vanwege de snel voortschrijdende ondergraving van ons nationale volksbestaan onder een eigen van God ons „geschonken overheid. door verdragen als dat betreffende een ontworpen Europese-,defensie-,gemeenschap”, brengt ons ertoe aan Uw daartoe aangewezen vergadering de vraag voor te leggen of de tijd niet gekomen is, dat deze nationale en tevens , kerkelijke rood in een algemene bededag door onze Kerken wordt neergelegd voor Gods aangezicht

„Wij` zijn van oordeel dat het streven naar de federalisatie van Europa een „ontwikkeling is naar het door de Heilige Schrift voorzegde rijk van de antichrist en een openbaring van de macht der zonde in de overtreding van de tweede tafel „van de wet des HEEREN.

„Om deze redenen wenden wij ons tot Uw vergadering met het dringende „verzoek te willen overwegen of hierin geen aanleiding kan bestaan om te komen „tot het uitschrijven van een bededag in al onze Kerken om - zo het Gode behagen ..mocht - afwending en verbreking dezer verderfelijke federalistische raadslagen, „maar bovenal om bewaring van Zijn verbondsvolk voor de verleiding en zuigkracht „van het alom zich openbarend streven naar uitwissing van alle door God bepaalde „grenzen der naties.”

Met heilbede en broedergroeten,
de Uwen in Christus,

w.g. L. VAN ZANDWIJK.
w.g. A. T. VAN OOSTEROM.

De Classis besloot in haar vergadering van 24 Juli 1952 om op het verzoek van genoemde broeders niet in te gaan.

Zij berichtte hun het volgende :

Delft. 26 Juli 1952.

Den Heren L. v. Zandwijk en A. T. van Oosterom, corr.-adres : L. v. Zandwijk, Dorpsstraat 211, Neerbosch bij Nijmegen.

Waarde Heren en Broeders,

„Namens de Classis 's-Gravenhage van De Gereformeerde Kerken in Nederland deel ik U mede, dat zij, vergaderd 24 Juli 1952, besloot, op Uw verzoek, vervat in Uw schrijven, d.d. Nijmegen, 18 Juni 1952, niet in te gaan, omdat aan de „Classis niet gebleken is. dat „de druk overal in de Kerken gevoeld wordt" (art. 66 ..K.O.). getuige het feit, dat van geen enkele Kerkeraad een dergelijk verzoek is .ingekomen."

Met heilbede en broedergroet,
namens de Classis, voornoemd,
w.g. J. v. d. SCHAFT, v.d.m., h.t. scriba.

U bij al Uw beraadslagingen het licht des Heiligen Geestes toebiddend. na broedergroeten,

W. G. VISSER, h.t. praeses.
J. W. VERHEY, h.t. scriba.
E. TEUNIS, h.t. assessor.

Voor eensluidend afschrift der correspondentie :
G. TH. KOOPMAN, h.t. actuaarius.

BIJLAGE Va. Acta art. 40)

RAPPORT van de deputaten voor radio-uitzending van kerkdiensten, benoemd door de generale synode van Kampen 1951.

Aan de Generale Synode van De Gereformeerde Kerken in Nederland, bijeen te Berkel.

Weleerwaarde en Eerwaarde Broeders,

Nu wij geroepen worden een rapport uit te brengen over de werkzaamheden van ons deputaatschap sinds onze benoeming door de Synode van Kampen 1951, hebben wij de eer U het volgende mede te delen :

De taak, die ons als deputaten was opgedragen, hebben wij ongehinderd kunnen uitvoeren.

Onze werkzaamheden hadden betrekking op tweeërlei, namelijk :

- I. op de verzorging van de radio-uitzending van kerkdiensten voor het binnenland via het technisch apparaat van de N.C.R.V. en
- II. op ons aandeel in de verzorging van radio-uitzending van kerkdiensten naar het buitenland via de zenders van Radio Nederland Wereldomroep.

1. Werkzaamheden binnenland.

Op grond van de in onderling overleg vastgestelde verdeling van de door de regering toegestane zendtijd, wordt door onze kerken een zestal kerkdiensten per jaar uitgezonden.

In het afgelopen jaar betrof dit de volgende kerken:

7 October	1951avonddienst	Gouda	Ds G. Koenekoop
7 November	1951dankdag	Kampen	Ds O. W. Bouwsma
6 Januari	1952morgendienst	Schildwolde	Ds J. van Dijk
24 Februari	1952avonddienst	Zwolle	Drs R. H. Bremmer
11 Mei	1952avonddienst	Harlingen	Ds J. Hettinga
20 Juli	1952morgendienst	Leerdam	Ds J. Kok
7 September	1952avonddienst	Capelle a.d. IJssel	Ds W. Boessenkool,

terwijl voor dit jaar nog een dienst op het programma staat voor Zondag 30 Nov.

Op een onzer vergaderingen hebben we besloten de preken, die worden uitgezonden, in druk verkrijgbaar te stellen. Vanwege de deputaten van de gebonden Geref. Kerken was ons namelijk verzocht ook de preken van onze predikanten te doen uitgeven door een van hen uitgaand bureau. We hebben er echter de voorkeur aan gegeven te trachten deze preken te doen uitgeven in onze eigen kerkelijke kring.

Op ons verzoek heeft de Hendrik de Cockstichting in Groningen zich bereid verklaard deze preken op te nemen in de bestaande serie „Waarheid en Recht" en tegen Betaling van 40 cent verkrijgbaar te stellen voor de luisteraars.

II. Werkzaamheden buitenland.

Na het aan de Synode van Kampen uitgebracht rapport is over deze werkzaamheden niet veel nieuws te vertellen.

Ds D. Vreugdenhil woonde de vergaderingen bij van het College van Depu-taten, dat de Wereldomroep adviseert over de verdeling van de beschikbare zendtijd, welke vergaderingen vier keer per jaar worden gehouden. Op twee van die vergaderingen wordt een samenspreking gehouden met de predikanten, die in een uit te zenden dienst zullen voorgaan om hen in te lichten over de technische voorwaarden, waaraan moet worden voldaan.

De aangenomen regel is gehandhaafd, dat onze kerken twee diensten per jaar kunnen doen uitzenden via de Wereldomroep.

De volgende kerken werden door ons aangewezen voor het jaar 1952:

de kerk van Enschedé op 2 Maart 1952 met als voorganger Ds G. v. Dooren ;

de kerk van Haarlem op 31 Augustus 1952 met als voorganger Ds A. Bos.
De uitzending van deze laatste dienst heeft echter geen doorgang kunnen vinden vanwege een verzuim van de PTT te Haarlem. Als compensatie hiervoor zal de morgendienst van 19 October a.s. vanuit de Gereformeerde Kerk van Haarlem worden uitgezonden.

Wij zijn als deputaten dankbaarheid verschuldigd aan de N.C.R.V. en aan de Wereldomroep, dat deze geheel belangeloos hun apparatuur en personeel voortdurend beschikbaar stellen voor de uitzending van de kerkdiensten.

Bovenal zijn wij dankbaar daarvoor, dat ons de volle gelegenheid gegeven wordt de prediking van het Woord des Heren via de radio uit te dragen de wereld in. Wij stellen tenslotte voor :

- a. de deputaten, benoemd door de synode van Kampen, te déchargeren ; h. nieuwe deputaten te benoemen met de opdracht :
  1. op dezelfde wijze als voorheen de radio-uitzending van kerkdiensten voor het binnenland te behartigen ;
  2. ook inzake de radio-uitzending van kerkdiensten voor het buitenland via radio Nederland Wereldomroep diligent te zijn ;
  3. indien nodig de kerken te verzoeken een bijdrage te leveren ter bestrijding van de onkosten. aan dit deputaatschap verbonden.

Met heilbete en broedergroeten,
namens deputaten voornoemd,
O. W. BOUWSMA, voorzitter.
D. VREUGDENHIL, secretaris.

BIJLAGE Vb. (Acta art. 40)

Deputaten ter verzorging van radio kerkdiensten.

Verantwoording van de staat der financiën, afgesloten per 17 Sept. 1952.

<i>Ontvangsten</i>		<i>Uitgaven</i>	
1951		1951	
Juni 1 Saldo	f 675.03	Juni 27 Onkosten vergader. en diversen	f 18.17
		Oct. 31 id	f 35.06
		1952	
		Jan. 2 Fa. Tulp, Zwolle	f 16.85
		Sept. 17 Onkosten vergader. en diversen	f 35.55
		Saldo	f 569.45
	-----		-----
	f 675.03	.	f 675.03
1952			
Sept. 18 Saldo	f 569.40		

De Quaestor : P. WAALEWIJN. Amersfoort.

BIJLAGE VI. (Acta art. 41)

RAPPORT van deputaten, benoemd door de generale synode
van De Gereformeerde Kerken in Nederland, Kampen 1951,
voor voorbereiding van de volgende synode (Acta van de
Kamper synode, art. 195, sub 11).

Aan de Generale Synode van De Gereformeerde Kerken in Nederland, samengeroepen door de kerk
van Berkel en Rodenrijs tegen 14 October A.D. 1952.

Weleerwaarde en Eerwaarde Heren en Broeders,

De arbeid van deputaten, benoemd door de generale synode van De Gereformeerde Kerken in
Nederland, Kampen 1951, voor voorbereiding van de volgende Synode, heeft niet meer omvat dan dat
zij, daartoe uitgenodigd door de kerk van Berkel en Rodenrijs, welke belast was met de samenroeping
van de volgende synode, deze kerk van advies hebben gediend bij de voorbereiding dezer synode.
Aangezien de uitgebrachte adviezen alleen betrekking hadden op de z.g. huishoudelijke zaken dezer
synode, achten deputaten het niet nodig t.a.v. de door hen gegeven adviezen in nadere bijzonderheden
te treden.

Moge de HEERE U bij Uw arbeid verlichten door Zijn Woord en Geest.

De deputaten, benoemd door de generale synode van Kampen, voor voorbereiding van de volgende
synode, namens hen

G. VISEE, samenroeper.

F. DE VRIES, secretaris.

BIJLAGE VII. (Acta art. 50, 81)

RAPPORT van deputaten voor de correspondentie met buitenlandse kerken.

Hilversum, 15 October 1952.

Aan de Generale Synode der Gereformeerde Kerken, vergaderd te Berkel. Weleerwaarde en Eerwaarde Heren en Broeders,

Deputaten voor de correspondentie met buitenlandse kerken, benoemd door de Generale Synode te Kampen 1951, moeten U rapporteren, dat tot nu toe door hen nog niet werd vergaderd, en dat door hen ook geen gezamenlijke werkzaamheden ter uitvoering van hun opdracht zijn verricht.

De oorzaak hiervan ligt allereerst in het feit, dat in de eerste maanden na de Generale Synode te Kampen zich geen aanleiding tot werkzaamheid van de deputaten heeft voorgedaan.

Daarbij kwam vervolgens, dat Ds F. A. den Boeft, die door de Synode te Kampen tot samenroeper van genoemde deputaten was aangewezen, sinds geruime tijd door aanhoudende ziekte verhinderd werd, zijn taak te volbrengen.

Deputaten moeten volstaan met dit uiterst sobere rapport. Zij geven Uw vergadering in overweging, opnieuw deputaten te benoemen met een zelfde opdracht als in 1951 is geschied.

Uw vergadering de leiding van de Heilige Geest toebiddende,

Namens deputaten voornoemd,

L. DOEKES.

BIJLAGE VIII. (Acta art. 56)

RAPPORT van Commissie II, inzake het verzoek tot correspondentie door „The Reformed Churches of Australia”.

Weleerwaarde en Eerwaarde Broeders,

Ter synodetafel lag een verzoek om correspondentie van de Synode van „The Reformed Churches of Australia”, plus de Acta dezer Synode, gehouden van 25-27 Juni 1952.

Naar aanleiding hiervan hebben een tweetal kerken voorstellen ingediend, de Kerk van Lisse en die van Zaamslag.

Hoewel deze stukken zonder meer terzijde zouden kunnen worden gelegd wegens het simpele feit, dat in genoemd verzoek de naam onzer Gereformeerde Kerken onjuist is weergegeven, omdat de toevoeging „(onderh. art. 31 K.O.)” louter een postale aanduiding is, en deze dus in het verzoek zelf behoort te worden weggelaten, is Uw commissie toch van mening, waar dit verzoek kennelijk voor de Gereformeerde Kerken bestemd is, deze stukken in behandeling te moeten nemen.

De zaak, hierin aan de orde gesteld, is immers voor vele leden onzer Kerken van het grootste belang. Rapporterende over deze stukken, wil Uw commissie dan eerst een korte samenvatting geven van de inhoud.

„The Reformed Churches” schrijven als grondslag aangenomen te hebben :

- a. de Heilige Schrift als het onfeilbare Woord van God ;
- b. de drie Formulieren van Enigheid (en die alléén) als de in alles met dat Woord overeenstemmende belijdenis ;
- c. de Dordtse Kerkorde.

Zij getuigen, dat het het oprechte voornemen is deze grondslag, door getrouwe tuchttoefening over leer en leven, ook metterdaad te handhaven, terwijl zij vurig begeren gemeenschap te oefenen met al die kerken in de wereld, die de Gereformeerde belijdenis als grondslag hebben en haar ook handhaven. Vandaar dat zij volledige correspondentie zoeken met, naar het schrijven luidt :

de Gereformeerde Kerken in Nederland ;

de Gereformeerde Kerken in Nederland (onderh. art. 31 K.O.) ; de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland ; de Gereformeerde Kerken in Indonesië, en de Christian Reformed Church van Amerika en Canada.

De Kerk van Lisse, die tevergeefs getracht heeft haar verzoek dienaangaande via de classis en de Particuliere Synode door te zenden naar de Generale Synode, dringt er nu rechtstreeks bij de Synode op aan, zo mogelijk de gevraagde correspondentie aan te gaan, en, indien daartegen bezwaren mochten bestaan, dit verzoek op grond daarvan niet zonder meer af te wijzen, maar die bezwaren onder de aandacht van genoemde kerken te brengen, opdat de mogelijkheid worde open-gelaten om die bezwaren op te heffen.

De Kerk van Zaamslag daarentegen stelt voor op genoemd verzoek niet in te gaan, daar zij o.m. van oordeel is, dat niet genoegzaam is gebleken, dat bedoelde kerken waarlijk reformatische kerken zijn, maar dit veeleer moet worden betwijfeld, zowel omdat tot haar velen behoren, die hier het werk Gods in de vrijmaking van Zijn Kerk hebben verworpen, als ook omdat eveneens correspondentie gezocht wordt met kerken, die dat werk Gods nog verwerpen en tegenstaan. Ook wijst de Kerk van Zaamslag, als merkwaardig, op het feit, dat in de lijst van voor correspondentie aangezochte kerken ontbreken de Canadian Reformed Churches, en op het feit, dat de Generale Synode van Kampen 1951 reeds verzocht correspondentie aan te gaan met The Reformed Church van Armadale (Australië).

Uw commissie thans tot beoordeling van genoemd verzoek komende, meent helaas Uw vergadering te moeten adviseren dit verzoek af te wijzen. Afgedacht hiervan dat de Canadian Reformed Churches, onze zusterkerken in Canada, niet genoemd worden, wat wei frappant is, maar waaruit naar het oordeel der commissie geen conclusies getrokken kunnen worden, wil zij wijzen op het volgende :

1. De gevraagde correspondentie met The Reformed Church van Armadale maakt het onmogelijk tegelijkertijd in correspondentie te treden met een andere, van deze kerk gescheiden levende kerkengroep in Australië en Tasmanië ;
2. het is een tegenstrijdigheid. wanneer „The Reformed Churches" schrijven gemeenschap te willen oefenen met al die kerken in de wereld, die de Gereformeerde belijdenis onderschrijven en haar ook handhaven, terwijl er onder de kerken, met welke die gemeenschap wordt gezocht, zijn, die deze belijdenis kennelijk verkrachten ;
3. het is onmogelijk correspondentie aan te gaan met een kerkengroep, die van haar kant tegelijkertijd gemeenschap zoekt met verschillende kerkengroepen, tussen welke zulke diepgaande controversen bestaan. dat tussen deze onderling geen correspondentie en gemeenschap mogelijk blijkt ;
4. door correspondentie te zoeken zowel met De Gereformeerde Kerken als met de zich noemende Gereformeerde Kerken hier te lande, met welke laatste intussen reeds officieel de relatie van corresponderende kerken is aangegaan, wordt door „The Reformed Churches" het werk des HEEREN in de vrijmaking van Zijn Kerk in Nederland ontkend, of voor het minst miskend ;
5. overigens blijkt er ook een bijzondere relatie te bestaan tussen „The Reformed Churches" en de zich noemende Gereformeerde Kerken in Nederland via deputaten dezer kerken voor de geestelijke verzorging van emigranten, want :
  - a. Ds J. A. Schep, een van de predikanten van „The Reformed Churches", is naar Australië vertrokken, ten dele in opdracht van genoemde deputaten (zie Geref. Weekblad d.d. 4 Jan. 1952) ;
  - b. uit een schrijven van de kerk van Perth, een der kerken behorende tot „The Reformed Churches", welk schrijven gedateerd is 23 Juni 1952 en gericht aan de Synode der kerken, blijkt (zie acta, bijlage B, 4), dat deze kerk aan genoemde deputaten verzocht heeft „de mogelijkheid te willen onderzoeken om een predikant hierheen te zenden voor minimaal een half- en maximaal één jaar, zonder zijn gezin en met een vervoermiddel, waarbij dit gezin dan ten laste van het deputaatschap of van de kerken in Nederland in het algemeen zou komen, en waarbij deze predikant dan in de loop van dit jaar, indien dit van beide zijden wenselijk wordt geacht, zou kunnen worden beroepen. Inmiddels is op dit verzoek door deputaten gunstig beschikt. Overtuigd van de noodzaak dit ten aanzien van Perth aldus in te richten, lijkt dit onze kerkeraad ook de weg voor andere delen van Australië". Op dit verzoek heeft de Synode, blijkens art. 20 der acta, geantwoord : „wat betreft de gedachte van Perth, om voortaan predikanten zonder gezin voor een bepaalde tijd te doen uitkomen, zal hun op hun schrijven worden ge-antwoord, dat ieder geval op zichzelf dient beoordeeld te worden".

Het bovengenoemde acht Uw commissie voldoende om haar afwijzend advies te motiveren.
Op grond daarvan stelt zij dan ook Uw vergadering het volgende voor :

De Generale Synode enz. enz.

kennis genomen hebbende van een schrijven van de Synode van „The Reformed Churches of Australia", inhoudende het verzoek tot volledige correspondentie,

voorts kennis genomen hebbende :

- a. van een verzoek van de Kerk van Lisse om zo mogelijk deze correspondentie aan te gaan, of eventuele bezwaren daartegen onder de aandacht van genoemde kerken te brengen ;
- b. van een voorstel van de Kerk van Zaamslag op dit verzoek tot correspondentie niet in te gaan, omdat uit allerlei aangevoerde overwegingen niet genoegzaam gebleken is, dat genoemde kerken waarlijk reformatorisch zijn, en het daarom niet verantwoord zou zijn leden onzer Kerken, die naar Australië of Tasmanië emigreren, te adviseren zich bij deze kerken te voegen ;

overwegende :

1. dat de gevraagde correspondentie met The Reformed Church van Armadale (zie acta G. S. Kampen 1951. art. 140) het onmogelijk maakt tegelijkertijd in correspondentie te treden met een andere, van deze Kerk gescheiden levende kerken-groep in Australië en Tasmanië ;
2. dat het tegenstrijdig is, dat „The Reformed Churches of Australia" „gemeenschap willen oefenen met al die kerken in de wereld, die de Gereformeerde belijdenis onderschrijven en haar ook handhaven", terwijl er onder de kerken, die zij daartoe aanzoeken, zijn, die deze belijdenis kennelijk verkrachten ;
3. dat het onmogelijk is correspondentie aan te gaan met een kerkengroep, die van haar kant tegelijkertijd gemeenschap zoekt met verschillende kerkengroepen, tussen welke onderling geen correspondentie en gemeenschap mogelijk blijkt ;
4. dat het werk des HEEREN in de vrijmaking van Zijn Kerk in Nederland wordt ontkend, of voor het minst miskend, wanneer „The Reformed Churches" gemeenschap zoeken zowel met de Gereformeerde Kerken als met de zich noemende Gereformeerde Kerken, welke laatste intussen reeds die gemeenschap hebben aangegaan ;
5. dat er ook overigens een bijzondere relatie blijkt te bestaan tussen „The Reformed Churches" en de zich noemende Gereformeerde Kerken in Nederland via deputaten dezer kerken voor de geestelijke verzorging van emigranten ;

besluit:

1. aan dit verzoek niet te voldoen ;
2. van dit besluit mededeling te doen aan „The Reformed Churches of Australia", aan de Kerk van Lisse en aan de Kerk van Zaamslag ;
3. van dit besluit afschrift te zenden aan The Reformed Church van Armadale en de huisgemeente van Launceston.

Namens Uw commissie
De rapporteur

A. KUIPER.

BIJLAGE IXa. (Acta art. 65)

RAPPORT van De Gereformeerde Kerk van Groningen inzake het archief van de generale synoden.

Groningen, 13 October 1952.

Aan de Generale Synode van De Gereformeerde Kerken in Nederland te BERKEL en RODENRIJS, 1952.

Weleerwaarde en Eerwaarde Heren en Broeders,

De Raad van De Gereformeerde Kerk te Groningen, door de Generale Synode 1951 te Kampen gehouden, opnieuw belast met de zorg voor het synodearchief, deelt U omtrent dit archief het volgende mede :

- a. de verzorging van het archief heeft hij opgedragen aan de administrateur der Kerk, br. I. Boersma ;
- b. het archief is geborgen in een stalen kast, welke geplaatst is in een brand-vrije kluis van het Gron. Effectenkantoor N.V., Kleine Pelsterstraat 9, met uitzondering van de ingebonden jaargangen van „De Reformatie" en andere kerkelijke bladen, welke zich bevinden in een stalen kast in het gebouw van het Kerkelijk Bureau der Kerk te Groningen, Jerm. Colleniusstraat 13 ;
- c. de ingekomen stukken en de copie van verzonden stukken van de Generale Synode 1951 zijn op 10 October j.l. bij het Kerkelijk Bureau binnengekomen ; de z.g. werkrapporten zijn merendeels hedenmorgen ontvangen ; een enkel rapport en aanverwante papieren hebben, volgens verklaring van de scribae, de eindcontrole voor het archief nog niet geheel gepasseerd en berusten nog bij Ds H. J. Schilder of Ds F. de Vries. De ontvangen stukken zijn keurig en overzichtelijk geordend, maar het hierin gebruikte systeem wijkt af van het tot dusver gevolgde. Daar het ongewenst moet worden geacht, dat verschillende methodes door elkaar worden gebruikt, zullen de ontvangen stukken moeten worden omgewerkt. Zodra dit geschied is, zullen deze stukken ook worden geborgen in de brandvrije kluis ;
- d. volgens mededeling van Ds H. J. Schilder zijn de, ter Synode uitgebrachte, rapporten gestencild op houthoudend papier, zodat moet worden gevreesd, dat deze rapporten maar een zeer beperkte tijd leesbaar zullen blijven. Als regel is van deze rapporten slechts één exemplaar aanwezig, waarvan sommige zijn samengesteld met bladen van verschillend formaat (stukken afgeknipt en ingelast). Nu verschillende rapporten niet in de Acta zijn opgenomen, wil de Kerkeraad U gaarne de vraag voorleggen, of het niet gewenst moet worden geacht, deze rapporten te doen overtypen op houtvrij papier, zodat ze langer leesbaar blijven. Tegelijkertijd zouden dan, zonder veel extra kosten, enige doorslagen kunnen worden gemaakt, zodat, bij verzoek om inzage door Synodi of Deputaatschappen, niet het enige, in het archief aanwezige exemplaar moet worden uitgelicht ;
- e. het bestaande archief is sedert Juli 1951 uitgebreid met enkele werken, deels door schenking verkregen, deels door antiquarische aankoop (o.a. uit de bibliotheek van wijlen Prof. Dr K. Schilder). Schenkingen werden ontvangen van Ds H. Bouma te Assen en mevr. de Wed. V. P. Kieft te Groningen. Een lijst van de nieuw opgenomen stukken gelieve U als bijlage 1 aan te treffen ;
- f. van de, in de Generale Synodi, na de Vrijmaking gehouden, besproken zaken, is aan de hand van de, in de Acta voorkomende registers, door de archivaris een kaartsysteem aangelegd, zodat gemakkelijk is na te gaan, op welke Synode(s) over een bepaalde zaak is gehandeld ;
- g. de door de Kerk van Groningen gemaakte kosten, in het tijdvak van 1 Juli 1951-30 September 1952, ten laste van het archief, bedragen in totaal f 269.75. Een specificatie van deze kosten is vermeld op bijlage 2.

U in al Uw arbeid de zegen des HEEREN en de leiding van Zijn Heilige Geest toebiddende, met hartelijke broedergroet en hoogachting,

namens de Raad van De Gereformeerde Kerk te Groningen,

C. STAM, h.t. praeses.
T. MOOIBROEK, scriba. 1.
BOERSMA, archivaris

2 bijlagen.

BIJLAGE IXb. (Acta art. 65).

RAPPORT van De Gereformeerde Kerk van Harlingen inzake
toezicht op het archief.

Harlingen, 14 October 1952.

Aan de Generale Synode van De Gereformeerde Kerken in Nederland te
BERKEL en RODENRIJS.

Weleerwaarde en Eerwaarde Broeders,

Voldoende aan de hun door de Raad van De Gereformeerde Kerk te Harlingen verleende opdracht om het archief van de Generale Synodes van De Gereformeerde Kerken te Groningen te controleren, diene het volgende :

Het archief van de Generale Synodes van De Gereformeerde Kerken is geborgen in een stalen kast, staande in de brandvrije kluis van het Gron. Effecten-kantoor N.V., Kleine Pelsterstraat 9, te Groningen, met uitzondering van enkele jaargangen van „De Reformatie" en andere bladen. welke zich bevinden in een stalen kast in het gebouw van het kerkelijk bureau van De Gereformeerde Kerk te Groningen aan de Herm. Colleniusstraat 13.

Hoewel wij ons bezoek aan het archief zo laat mogelijk hebben gesteld met het oog op nog niet aanwezig zijn van alle stukken van de Generale Synode te Kampen, heeft zich onze controle toch niet verder kunnen uitstrekken dan tot aan de stukken der laatst gehouden Generale Synode te Kampen, aangezien de scribae dier Generale Synode wel de meeste, maar toch nog niet alle stukken eerst kortgeleden hebben kunnen zenden aan de archiefbewarende kerk, zodat de administrateur ook nog niet alle stukken volgens het door hem gevolgde systeem had kunnen ordenen.

Naar ons oordeel komt de Kerk van Groningen en haar administrateur alle lof toe voor de wijze waarop het archief wordt verzorgd en op kaartstelsel wordt gesystematiseerd, en voor de ijver waarmee wordt getracht het geheel (ook wat betreft de Acta's der Particuliere Synodes) te completeren ook dit laatste jaar zijn weer vele belangrijke stukken aan het archief toegevoegd, waarvan wij U in bijlage 1 een lijst doen toekomen.

Wij constateerden, dat enkele Acta nog niet gebonden zijn en het verdient o.i. aanbeveling, dat deze stukken zo spoedig mogelijk worden ingebonden, waardoor het geheel beter kan worden geconserveerd en zoekraken van gedeelten kan worden voorkomen.

Voorts willen wij Uw aandacht vestigen op het feit, dat niet alle gestencilde stukken (wij denken aan niet in de Gen. Acta opgenomen rapporten en Acta der Part. Synodes) zijn gedrukt op niet houthoudend papier, waardoor het te vrezen is, dat er na enkele jaren niet veel meer van te lezen zal zijn. Dit klemt te meer, nu de Generale Synode van Kampen besloot niet alle rapporten meer te doen opnemen in de Acta als bijlagen, waardoor deze vanzelfsprekend vaker zullen worden opgevraagd en daardoor uit de aard der zaak ook meer te lijden zullen hebben.

Ook moest door ons worden geconstateerd, dat door diverse Gen. Deputaat-schappen, na hun décharge door de Generale Synode, de onder hun Deputaatschap berust hebbende stukken in vele gevallen niet werden afgedragen aan het archief der Generale Synode.

De administratiekosten zijn naar ons oordeel geheel verantwoord. Zij bedragen over het afgelopen tijdvak aanzienlijk minder dan 1/3 van het vorige tijdvak. Tenslotte veroorloven wij ons Uw vergadering te adviseren en te besluiten :

1. Aan de Kerk van Groningen de gemaakte kosten ad f 269.75 te restitueren, onder dankbetuiging voor de in deze voor de Kerken verrichte arbeid ;

2. de Raad van De Gereformeerde Kerk te Groningen te verzoeken de verzorging van het archief evenals tot dusver voort te zetten ;
3. aan de Raad van De Gereformeerde Kerk te Groningen op te dragen alle nog niet ingebonden Acta der Generale Synodes te laten inbinden ;
4. alle officiële stukken der Generale Synodes met inbegrip van de aan haar vergadering uit te brengen rapporten te doen drukken op niet-houhoudend papier en er bij de Kerken op aan te dringen, dat deze, inzonderheid wat betreft de Acta der Particuliere Synodes, hetzelfde zullen doen ;
5. er bij de diverse Generale Deputaatschappen op aan te dringen, dat deze na hun décharge door de Generale Synode de onder hun berusting zijnde stukken afdragen aan het archief der Generale Synodes ;
6. wederom een Kerk aan te wijzen en deze te belasten met het toezicht op het archief.

Met broedergroet en heilbede,
J. HETTINGA.
J. SIEGERS.

Met 1 bijlage.

BIJLAGE X. (Acta art. 96)

RAPPORT van de door de classis Groningen benoemde commissie ter uitvoering van het aan de classis gerichte verzoek door de generale synode van Kampen, Acta art. 158, sub 3.

Aan de Generale Synode van De Gereformeerde Kerken in Nederland,
BERKEL EN RODENRIJS 1952.

Weleerw. en Eerw.. Heren en Broeders,

De Generale Synode, gehouden te Kampen 1951. besloot, volgens Acta art. 158. sub 3 „de classis Groningen te verzoeken. de nog aanwezige gelden (in de kas van de, door de classis Groningen benoemde, Commissie voor de geestelijke verzorging van militairen) te blijven bestemmen voor de geestelijke verzorging van militairen, door ze aan te wenden tot steun van den arbeid onder militairen op Nieuw-Guinea. van den arbeid der gereformeerde reserve-legerpredikanten, zulks in overleg met deze gereformeerde legerpredikanten, en van den arbeid van die garnizoenskerken, die in verband met haar geringe zielental en de grote garnizoenen op haar terrein hulp behoeven."

De classis Groningen heeft dit verzoek aanvaard en de bestaande Commissie verzocht de gelden te besteden voor de, door de Generale Synode, aangegeven doeleinden.

Allereerst heeft de Commissie zich in verbinding gesteld met de Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Semarang en hem verzocht aan de Commissie te be-richten, of de Kerkeraad genegen is en zich in staat acht, de verzorging van de, in Nieuw-Guinea verblijvende, militairen, op zich te nemen.

De Kerkeraad van Semarang antwoordde, deze verzorging wel op zich te willen nemen en heeft zich bereid verklaard, zijn a.s. predikant gelegenheid te geven voor bezoek(en) aan de militairen op Nieuw-Guinea. De kosten van deze reizen zijn, op grond van verkregen inlichtingen, begroot op f 3500.- à f 4000.-per reis.

De Commissie besloot, de Kerkeraad te Semarang ter beschikking te stellen een bedrag van f 7500.-, onder beding, dat hij de verplichting op zich neemt, zijn a.s. predikant twee reizen te laten doen naar Nieuw-Guinea ter verzorging van de aldaar verblijvende militaire leden onzer Kerken.

Bij de classis Groningen of rechtstreeks bij de Commissie zijn verzoeken binnengekomen om financiële steun van :

- a. Ds J. van Bruggen te Assen, legerpredikant aldaar en belast met de geestelijke verzorging van militairen in het Gewestelijk Militair Hospitaal te Assen, voor de aanschaffing van een projectie-lantaarn met filmstroken en aanvulling bibliotheek ;
- b. van de Gereformeerde Kerk te Zeist voor haar arbeid onder de militairen aldaar ;
- c. van de Gereformeerde Kerk te Zevenbergen voor haar arbeid onder de militairen te Bergen op Zoom.

Na verkregen inlichtingen en begrotingen besloot de Commissie aan Ds J. van Bruggen ter beschikking te stellen een bedrag van f 425.- ; aan de Gereformeerde Kerk te Zeist f 300.- ; aan de Gereformeerde Kerk te Zevenbergen f 500.-.

Verdere aanvragen zijn niet binnengekomen.

Over de financiën is het volgende te rapporteren :

Het kassaldo per 1 Jan. 1951 bedroeg	f 12433.39
In 1951 ontvangen collecten	„ 4867.91
In 1951 gekweekte rente ..	90.37
In 1952 gekweekte rente .. „	40.73
	f 17432.40

Uitgaven:

Leenpredikanten 1950-1951	f 1516.-
Onkosten Commissie 1950-1951 ,	301.93
Ds Van Bruggen, Assen	425.-
Gereformeerde Kerk te Zeist	300.-

Gereformeerde Kerk te Zevenbergen	500.-
Gereformeerde Kerk te Semarang	7500.-

„ 10542.93

Zodat per 30 September 1952 voor de geestelijke
verzorging van militairen nog aanwezig was ..

f 6889.47

U, bij Uw beraadslagingen de leiding des Heiligen Geestes toebiddende,
Namens de Commissie ad hoc,

D. VAN DIJK, wn. Voorzitter.
I. BOERSMA, Secretaris.
G. D. VOS, Penningmeester.

BIJLAGE XIa.

(Acta art. 100)

RAPPORT van de Curatoren der Theologische Hogeschool over het cursus-jaar 1251-1952,

uitgebracht ter Generale Synode van Berkel.

Weleerwaarde en Eerwaarde Broeders,

Uiteraard zal het rapport, dat deputaten-curatoren U met dezen aanbieden, thans, immers nauwelijks een jaar na de Kamper generale synode, niet zo lang behoeven te zijn. Helaas wil dit niet zeggen, dat het ditmaal minder belangrijk en ernstig van inhoud is dan het gewone driejaarlijkse curatorenverslag. Reeds tijdens de zittingsduur van Uw voorgangster hebben de door haar benoemde curatoren vergaderd teneinde te voldoen aan haar verzoek om advies ter zake van de jongste lectorbenoeming. Aangezien dit advies aan Uw voorgangster is uitgebracht, menen wij ons van rapport over deze zaak ontslagen te mogen achten. Vermelden we daarom slechts, dat lector Lettinga op 16 Januari 1952 zijn arbeid aan onze Theologische Hogeschool met een openbare les is aangevangen.

Inmiddels waren toen reeds de colleges op 20 October geopend door Prof. Jager met een toespraak getiteld : „Vroomheid vereist bij de theologische studie". Hij deelde bij die gelegenheid mee, dat 98 bullen waren gerecenseerd van hen, die zich voorbereidden voor het kandidaats-of propaedeutisch examen en 40 bullen van hen, die zich voorbereidden voor het doctoraal examen. In de loop van de cursus 1950-1951 hadden zich 16 studenten laten inschrijven, terwijl 5 studenten werden ingeschreven voor het doctoraal examen. Het totaal aantal studenten bedroeg op de dag der inschrijving 159. Later werd nog één student ingeschreven.

Hieraan worde meteen maar toegevoegd. dat in de periode van 1 Juli 1951 tot 22 September 1952 27 propaedeutische examens met goed gevolg zijn afgelegd en dat eveneens met goed gevolg zijn afgelegd in die tijd 8 kandidaatsexamens en 2 doctorale examens.

Zoeven werd meegedeeld, dat de inschrijving en de opening der lessen plaats had op 20 October. Dat was ongeveer drie weken later dan normaal, maar werd veroorzaakt door de langdurige zittingstijd van de Kamper generale synode, die zowel voor haar eigen vergaderingen als voor die van haar moderamen en com-missies het gebouw der school gebruikte.

Ook het volgende behoorde nog tot de rustige gang van zaken aan onze Theologische Hogeschool. Op 6 December 1952. de 98e verjaardag der school. heeft nog de traditionele rectoraatsoverdracht plaats gehad door Prof. Schilder aan Prof. Deddens met een rede over : „Aspecten van Ursinus' begrip der Goddelijke tegenwoordigheid. met name in de Voorzienigheidsleer".

Tot het voorjaar van 1952 ging alles zijn gewone gang.

Maar toen zijn, kort op elkaar, de twee slagen gevallen. God de HEERE nam plotseling op Zondagmorgen 23 Maart Professor Schilder en zo mogelijk nog onverwachter op Woensdagavond 30 April Professor Holwerda weg.

Reeds het overlijden van Prof. Schilder vermeerderde niet weinig het werk der toen nog vier overgebleven hoogleraren, zodat reeds op 25 Maart door curatoren werd besloten de opdracht. genoemd in art. 3 van hun instructie, zo spoedig mogelijk uit te voeren. Een begin van deze uitvoering werd gemaakt door het verzoek aan het college van hoogleraren een schriftelijk advies betreffende de vervulling der ontstane vacature voor de curatorenvergadering van 5 Juni in te dienen. Maar toen Prof. Holwerda ook nog werd weggenomen werd de taak van het nu overgebleven drietal natuurlijk ontzaglijk verzaagd. Het is met grote waardering, dat wij de inspanning der professoren Deddens. Jager en Veenhof om de gang van het onderwijs enz. te doen voortgaan, vermelden. Evenmin vergeten wij, dat Drs Lettinga in de toen ontstane noodsituatie zijn diensten heeft aangeboden, waarvan wij gaarne hebben gebruik gemaakt.

In overleg met en met volkomen instemming van de broeders der „Stichting voor de financiële verzorging van de opleiding tot de dienst des Woords in de Gereformeerde Kerken in Nederland" hebben curatoren besloten, dat de kosten der begrafenis van de beide overleden hoogleraren voor rekening van de school zouden worden genomen.

Ook drongen de feiten toen tot beantwoording van de vraag, die overigens toch aan de orde had moeten komen. welk bedrag moest worden beschouwd als grondslag voor de bepaling van het emeritaattractement van een hoogleraar en van het weduwenpensioen. nu op de synode van Kampen het tractement der hoogleraren weliswaar op ,f 12000.- was gebracht, maar blijkens de geschiedenis in dit bedrag was opgenomen hetgeen vroeger als boekentoeelage aan de hoogleraren werd uitgekeerd. Het kwam toen aan curatoren billijk voor, en hiermee stemden niet alleen de broeders van het bestuur der stichting, maar ook de hoogleraren zelf volledig in, dat ter verkrijging van de pensioengrondslag een bedrag van ,f 1500.- werd afgetrokken, zodat daardoor bij een tractement van f 12000.- de pensioengrondslag voor de bepaling van het tractement van een hoogleraar, het weduwenpensioen en het wezengeld geworden is ,f 10500.-.

Verder hebben curatoren besloten na bespreking van de gehele materie der pensionering met de broeders der stichting, 1T nevenaand concept van de bepalingen tot regeling van het verlenen van pensioen aan hoogleraren en hun weduwen en wezen ter goedkeuring voor te leggen.

Na het overlijden der Professoren Holwerda en Schilder hebben curatoren mogen ondervinden hoezeer door tde kerken met hen wordt meegeleefd, niet alleen blijkens verscheidene condoleantiebrieven. maar ook blijkens verschillende brieven smet wenken ten aanzien van de vervulling der vacatures.

Na bekomen schriftelijk advies van hoogleraren en na ampel overleg hebben curatoren besloten zich van hun opdracht, bedoeld in art. 3 hunner instructie, te kwijten op de wijze als U kan blijken uit de bij U ingezonden nominatiebrief.

Gezien de verhoging van de kosten voor het levensonderhoud hebben curatoren besloten. op voorstel der stichting, U te verzoeken de vergoeding aan de broeders lectoren onzer school te brengen van ,f 375.- op f 450.- per lesuur per jaar.

Tenslotte hebben we nog te voldoen aan zeker verzoek van de Kamper generale synode. n.l. bij U, in overleg met de ..Stichting voor de financiële verzorging van de opleiding tot de dienst des Woords in de Gereformeerde Kerken in Nederland". een voorstel in te dienen betreffende de vraag. hoe de kosten. verbonden aan het lectoraat voor de zendingswetenschappen na 1 Januari 1955 dienen te worden bestreden Curatoren hebben het voorgestelde overleg gepleegd en besloten U te antwoorden. dat huns inziens -- en dit inzicht werd door de broeders van het stichtingsbestuur volkomen gedeeld - de kosten voor het lectoraat in de zendingswetenschappen. die bij de instelling van dat lectoraat voor rekening van de kas voor het zendingswerk zijn gesteld en genomen. voor rekening van die kas. of van hen, die de inkomsten van deze kas overnemen. behoren te blijven De Stichting voor de financiële verzorging van de opleiding tot de dienst des Woords in de Gereformeerde Kerken in Nederland behoort deze niet voor haar rekening te krijgen en kan ze ook niet voor haar rekening nemen.

Namens curatoren,
C. VONK. Secretaris

BIJLAGE XII.

'Acta art. 130, 137, 138 en 139).

RAPPORT van Deputaten voor de regeling van de verhouding tussen
deputaten-curatoren van de Theologische Hogeschool en de Stichting
voor de Financiële Verzorging van de Opleiding tot de Dienst des
Woords (Acta Synode Kampen art. 108, besluit sub 3, art. 195, sub 9).

Aan de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland, saam te komen te Berkel op 14 October 1952 e.v.d.

Weleerwaarde en Eerwaarde Broeders,

De Generale Synode van Kampen besloot blijkens art. 108 van haar Acta : De Generale Synode,

kennis genomen hebbende van het rapport van de deputaten benoemd door de Synode van Amersfoort 1948 „voor de bestudering van de verhouding tussen het college van curatoren en de Stichting-opleiding-tot-de-Dienst des Woords" (Acta 1948 art. 171 sub 15) en het daarin vervatte advies dezer deputaten, dat omvat de volgende punten :

- a. De Stichting blijft - althans voorlopig - in stand ;
- b. de statuten der Stichting worden gewijzigd, hetgeen volgens de inhoud der statuten mogelijk is ;
- c. aan deputaten-curatoren van de Theologische Hogeschool wordt het recht toegekend om het bestuur der Stichting te benoemen, te schorsen en te ontslaan ;
- d. het bestuur der Stichting legt rekening en verantwoording af aan de deputaten-curatoren ; het is tot beschikkingshandelingen alleen bevoegd na vooraf verkregen machtiging of opdracht van deputaten-curatoren ;
- e. de statuten der Stichting kunnen alleen door deputaten-curatoren na vooraf verkregen machtiging van een Generale Synode gewijzigd worden ;

overwegende

1. dat het om verschillende redenen gewenst is de Stichting voor de financiële instandhouding van de opleiding tot de dienst des Woords, voorlopig in stand te houden ;
2. dat evenwel de tegenwoordige verhouding tussen de Stichting en deputaten-curatoren der Theologische Hogeschool een dringende herziening behoeft ;
3. dat het hoogst wenselijk is, dat deze herziening tot stand komt zo haastig zulks mogelijk is ;

besluit

1. aan deputaten dank te zeggen voor hun arbeid in deze verricht ;
2. het door deputaten in hun rapport gegeven advies als juist te aanvaarden ;
3. aan de deputaten op te dragen door overleg met het stichtingsbestuur, de raad van De Gereformeerde Kerk van Groningen en deputaten-curatoren der Theologische Hogeschool met spoed te trachten de nodig geoordeelde herziening van de statuten der Stichting voor te bereiden, en - zo mogelijk nog tijdens de zittingsperiode van deze synode - adviezen in te dienen tot wijziging der bestaande situatie.

Ds F. A. den Boeft werd door ziekte verhinderd de deputaten bijeen te roepen en aan de vergaderingen deel te nemen. Op initiatief van Ds J. Groen zijn de deputaten voor 't eerst bijeengekomen op 17 Sept. j.l.

Zij waren in deze vergadering van oordeel zich stipt te moeten houden aan hun opdracht en hebben derhalve hun uitgangspunt genomen in het door de Synode van Kampen als juist aanvaarde advies, zoals dat sub a-e boven omschreven is.

Zij hebben overwogen wanneer de verhouding van de Stichting tot de deputaten-curatoren zou geregeld worden als in dit advies is uitgedrukt, op welke wijze dan de statuten der Stichting zouden

moeten gewijzigd worden. Zij waren van oordeel dat dit zou moeten geschieden op de wijze als in de bijlage is omschreven.

Nadat deputaten zich aldus een oordeel over de verhouding Stichting-curatoren hadden gevormd, hebben zij op 24 Sept. j.l. overleg gepleegd met het bestuur der Stichting. zulks ter uitvoering van de onder 3 aan hen gegeven opdracht.

In de bespreking bleek al spoedig, dat het bestuur der Stichting de verhouding geheel anders geregeld zou willen zien, dan door de synode van Kampen in principe was bepaald. Het bestuur zou niet de verhouding Stichting-curatoren willen geregeld zien, maar de verhouding Stichting-Kerken en zou als een zelfstandig deputaatschap náást dat van curatoren zijn werkzaamheden willen voortzetten.

Afgesproken werd, dat het bestuur zijn mening nog schriftelijk aan deputaten zou meedelen. Omdat zó de verhouding geheel anders zou worden dan door de synode van Kampen was besloten, had het op dat moment geen zin de door de deputaten ontworpen wijziging der statuten met het bestuur der Stichting te bespreken.

De Stichting heeft na dit mondeling onderhoud schriftelijk meegedeeld over deze aangelegenheid zich zelfstandig tot Uw vergadering te zullen wenden en heeft aan deputaten een afschrift van haar missive aan U ter kennisneming doen toekomen.

Daar deputaten geen opdracht hadden ontvangen om zich over een andere regeling der verhouding Stichting-curatoren (c.q. Kerken) te beraden of advies uit te brengen, dan door de Generale Synode van Kampen werd raadzaam geoordeeld, onthouden zij er zich van op dit stuk van de Stichting nader in te gaan.

Wel menen zij een enkele opmerking te moeten maken bij de door het bestuur voorgestelde wijzigingen der statuten. Indien Uw vergadering zou besluiten de verhouding te regelen als door de Stichting gewenst en noodzakelijk geacht wordt, zou art. 3 alinea 2 der statuten moeten vervallen, omdat, wanneer het stichtings-bestuur als een door de Generale Synode benoemd deputaatschap optreedt. geen jaarlijks aftreden mogelijk is ; terwijl in art. 7 een nadere regeling zou moeten opgenomen worden voor eventuele schorsing of roeyement van bestuursleden in de periode, dat geen synode vergadert ; een instantie zou moeten worden aangewezen. die zulks zou kunnen en maten doen : tot nu toe had de kerkeraad van Groningen (een permanent aanwezige instantie) dit recht.

Aan curatoren werd gevraagd hun mening te willen kenbaar maken over de regeling, zoals die in art. 108 der Acta synode Kampen werd gedacht. Mondeling werd door de president-curator aan deputaten meegedeeld, dat curatoren accoord konden gaan met het besluit van Kampen.

Van de kerkeraad van Groningen kwam bij deputaten dd. 8 Oct. 1952 het volgende schrijven in

„In opdracht van de Raad der Gereformeerde Kerk te Groningen bericht ik U. dat hij in zijn vergadering van 29 September j.l. besloot. het besluit der Generale Synode, gehouden te Kampen 1951. en vermeld in artikel 108 der Acta, te ratificeren.

Op grond van deze ratificering verklaart de Kerkeraad. geen bezwaar te hebben. tegen overdracht van de hem in de Stichtingsacte van de „Stichting voor de financiële verzorging van de opleiding tot de dienst des Woords", verleende bevoegdheden aan Deputaten Curatoren der Theologische Hogeschool.

Met broedergroet,
namens de Raad der Gereformeerde Kerk v n.

(w.g.) T. MOOIBROEK. Scriba"

Deputaten, zich houdend aan hun opdracht, verstrekt in art. 108 der Acta Generale Synode Kampen, onthouden zich thans van een nader advies.

Zij willen slechts concluderen dat Uw vergadering thans heeft te beslissen

Ter nadere uitvoering van het besluit van Kampen de wijzigingen, als door deputaten voorgesteld (althans in hoofdzaak) te aanvaarden en zó de verhouding Stichting-curatoren te regelen ; of in afwijking van de beslissing van 1951 de verhouding te regelen als door de Stichting gewenst wordt.

Of er daarna. ter eventuele uitvoering ven Uw besluit nieuwe deputaten dienen benoemd te worden, ken Uw vergadering het beste zelf beoordelen.

Met broederlijke groeten,
Deputaten voornoemd,

J. GROEN Jr.
P. GROEN.
E. VAN POPTA.
P. A. C. SCHILDER.
J. VAN WILLIGEN.
H. VELTMAN, rapporteur.

Br. C. F. van Mill heeft meegedeeld de zaak graag anders geregeld te willen zien, n.l. naar het voorstel van de Stichting. Hij heeft derhalve dit rapport niet mede-ondertekend.

BIJLAGE bij het rapport van Deputaten voor de regeling van de ver-houding tussen deputaten-curatoren en Stichting.

"art. 1 der statuten ongewijzigd.

Art. 2 te lezen : Het bestuur van de Stichting bestaat uit vijf leden, zulks met dien verstande, dat de deputaten-curatoren van de Theologische Hogeschool van de Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt naar art. 31 der K.O.) al dan niet op aanbeveling van het bestuur der Stichting te allen tijde kunnen bepalen :

- a. dat het aantal leden zal worden vergroot.;
- b. dat een ontstane vacature niet zal worden vervuld en dat het aantal leden dienovereenkomstig zal worden verkleind. echter met dien verstande, dat het aantal leden niet kleiner dan vijf mag zijn.

Art. 3 te lezen : Ieder lid van het bestuur wordt benoemd door de deputaten-curatoren in het voorgaande artikel genoemd, bij voorkeur op aanbeveling van tenminste twee personen voor iedere vacature, door het bestuur op te maken. De bestuursleden worden telkens voor ten hoogste 5 jaar benoemd. Telkenjare treedt, volgens een door het bestuur op te maken rooster, tenminste één bestuurslid af.

Het bestuur kiest uit zijn midden een voorzitter, secretaris en penningmeester. Het wijst tevens uit zijn midden hun plaatsvervangers aan.

Art. 4 te lezen : Het bestuur voert in de meest uitgebreide zin het beheer over de Stichting en legt daarvan desgevraagd rekening en verantwoording af aan deputaten-curatoren voornoemd.

Het bestuur is bevoegd. resp. verplicht tot alle daden van beschikking, in-begrepen die bedoeld bij het tweede lid van artikel 1833 van het Burgerlijk Wetboek. echter slechts na vooraf verkregen algemene clan wel bijzondere machtiging van deputaten-curatoren of verleende opdracht van dezen. Om de Stichting te verbinden, zal de handtekening van twee bestuursleden, één van wie moet zijn de voorzitter. vereist en voldoende zijn, met dien verstande, dat voor het verlenen van kwijting voor de ontvangst van gelden de hand-tekening van de penningmeester vereist en voldoende is.

In art. 5 na b bij te voegen : c. Indien deputaten-curatoren de wens daartoe ken-baar maken.

In dit artikel kunnen vervallen de woorden : „De vergaderingen worden ge-houden te Groningen”.

Art. 6 ongewijzigd.

In art. 7 in de plaats van „De Gereformeerde Kerk te Groningen” te lezen : „de deputaten--curatoren voornoemd”.

Na alinea 2 bijvoegen : Het geschorste of geroyeerde bestuurslid heeft het recht van beroep op de eerstkomende generale synode van De Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt naar art. 31 der K.O.).

Art. 8 ongewijzigd.

In art. 9 te lezen in de plaats van : „De Gereformeerde Kerk te Groningen” : „aan deputaten-curatoren voornoemd door inzending bij de secretaris dezer curatoren”.

En verderop nogmaals : „door de deputaten-curatoren”.

In art. 10 achter : „Het bestuur is bevoegd bij Huishoudelijk Reglement” bij te voegen : „hetwelk de goedkeuring behoeft van deputaten-curatoren”.

Art. 11 worde gewijzigd als volgt : De statuten der Stichting kunnen hetzij krachtens opdracht gegeven door -, hetzij krachtens machtiging verkregen van een generale synode van De Gereformeerde Kerken voornoemd, door deputaten-curatoren voornoemd in overleg met het bestuur der Stichting worden gewijzigd.

Art. 12 worde gewijzigd als volgt : Hetgeen in art. 11 is bepaald ten aanzien van een wijziging der statuten geldt eveneens ten aanzien van een eventuele ontbinding der Stichting. Wanneer tot ontbinding wordt besloten zal door een generale synode als voornoemd worden bepaald voor welk doel - het-welk zoveel mogelijk in overeenstemming moet zijn met het doel der Stichting - het na voldoening aan alle verplichtingen overblijvende saldo zal worden aangewend.

Art. 13 kan vervallen.

Art. 14 ongewijzigd.

Art. 15 kan vervallen.